

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 9.3.2023
C(2023) 1711 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Προσωρινό πλαίσιο κρίσης και μετάβασης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας

1. Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ, Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΛΗΨΗΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- (1) Στις 24 Φεβρουαρίου 2022, η Ρωσία, αφού αναγνώρισε παράνομα τις εκτός κυβερνητικού ελέγχου περιοχές των περιφερειών Ντονέτσκ και Λουχάνσκ στην Ουκρανία ως ανεξάρτητες οντότητες, ξεκίνησε απρόκλητη και αδικαιολόγητη στρατιωτική επίθεση κατά της Ουκρανίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και οι διεθνείς εταίροι αντέδρασαν αμέσως στη σοβαρή παραβίαση της εδαφικής ακεραιότητας, της κυριαρχίας και της ανεξαρτησίας της Ουκρανίας με την επιβολή περιοριστικών μέτρων (κυρώσεις). Επίσης, επιβλήθηκαν κυρώσεις κατά της Λευκορωσίας, λόγω του ρόλου της στη διευκόλυνση της στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας. Τις εβδομάδες και τους μήνες που ακολούθησαν εγκρίθηκαν περαιτέρω μέτρα, ενδέχεται δε να εγκριθούν και άλλα ανάλογα με την εξέλιξη της κατάστασης. Η Ρωσία αποφάσισε να λάβει από την πλευρά της ορισμένα περιοριστικά οικονομικά αντίμετρα και να χρησιμοποιήσει σκοπίμως ως όπλο τις ροές αερίου προς την ΕΕ.
- (2) Η ρωσική στρατιωτική επίθεση κατά της Ουκρανίας και οι άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις της, συμπεριλαμβανομένων των κυρώσεων που επιβλήθηκαν και των αντιμέτρων που έχουν ληφθεί, για παράδειγμα από τη Ρωσία, έχουν οικονομικές επιπτώσεις σε ολόκληρη την εσωτερική αγορά. Οι επιχειρήσεις στην ΕΕ ενδέχεται να επηρεαστούν με πολλούς τρόπους, άμεσα και έμμεσα. Ο αντίκτυπος αυτός μπορεί να λάβει τη μορφή της συρρίκνωσης της ζήτησης, της διακοπής συμβάσεων και έργων, με συνέπεια την απώλεια κύκλου εργασιών, διαταραχές στις αλυσίδες εφοδιασμού, ιδίως πρώτων υλών και προ-προϊόντων, ή άλλων εισροών που δεν θα είναι πλέον διαθέσιμες ή δεν θα είναι οικονομικά προσιτές.
- (3) Το ενδεχόμενο της στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας είχε ήδη επιπτώσεις στην αγορά ενέργειας κατά τις εβδομάδες που προηγήθηκαν της πραγματικής επίθεσης. Η ρωσική στρατιωτική επίθεση κατά της Ουκρανίας είχε ως άμεσο αποτέλεσμα τη διαταραχή των αλυσίδων εφοδιασμού όσον αφορά τις εισαγωγές ορισμένων προϊόντων από την Ουκρανία προς την ΕΕ, ιδίως δημητριακών και φυτικών ελαίων, καθώς και τις εξαγωγές της ΕΕ προς την Ουκρανία. Η αγορά ενέργειας έχει επηρεαστεί σημαντικά, με αυξήσεις των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας και του αερίου στην ΕΕ. Οι υψηλές τιμές της ενέργειας επηρεάζουν διάφορους οικονομικούς τομείς, μεταξύ των οποίων και ορισμένους τομείς που έχουν πληγεί ιδιαίτερα από την πανδημία COVID-19, όπως οι μεταφορές και ο τουρισμός. Ορισμένα προϊόντα κρίσιμης σημασίας παρουσιάζουν έλλειψη, λόγω της στρατιωτικής επίθεσης και των αντιμέτρων που έλαβε η Ρωσία. Πρόκειται για συγκεκριμένους τομείς στους οποίους η περιορισμένη προσφορά δημιουργεί τον κίνδυνο σημαντικής μείωσης της βιομηχανικής παραγωγής, παρά τη συνεχιζόμενη υποκατάσταση της προσφοράς. Ο αντίκτυπος γίνεται επίσης αισθητός στις χρηματοπιστωτικές αγορές και προκαλεί ανησυχία ιδίως όσον αφορά τη ρευστότητα και την αστάθεια των αγορών στο εμπόριο βασικών προϊόντων. Η στρατιωτική επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας οδήγησε επίσης σε σημαντικό εκτοπισμό

Ουκρανών πολιτών, τόσο εσωτερικά όσο και προς γειτονικές χώρες, με πρωτοφανή εισροή προσφύγων στην ΕΕ και με σημαντικές ανθρωπιστικές και οικονομικές συνέπειες.

- (4) Η γεωπολιτική κρίση που προκάλεσε η επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας έχει επίσης ιδιαίτερα σοβαρές επιπτώσεις στους τομείς της γεωργίας, της μεταποίησης τροφίμων, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ. Οι υψηλές τιμές της ενέργειας οδηγούν σε υψηλές τιμές στα λιπάσματα. Η προσφορά λιπασμάτων στην ΕΕ επηρεάζεται επίσης από τους εν λόγω περιορισμούς στις εισαγωγές λιπασμάτων στην ΕΕ από τη Ρωσία και τη Λευκορωσία. Η κρίση είχε σοβαρές συνέπειες στην προμήθεια σιτηρών (ιδίως αραβοσίτου και σίτου) και ελαιούχων σπόρων (ηλίανθου, ελαιοκράμβης) ή παραγώγων αμύλου από την Ουκρανία και τη Ρωσία στην ΕΕ, γεγονός που οδήγησε σε σημαντική προσωρινή αύξηση των τιμών των ζωοτροφών. Ο συνδυασμένος αντίκτυπος των εν λόγω αυξήσεων του κόστους της ενέργειας, των λιπασμάτων, των σιτηρών και των ελαίων γίνεται περισσότερο αισθητός στην κτηνοτροφία στην ΕΕ¹. Η Ουκρανία είναι επίσης σημαντικός παραγωγός και εξαγωγέας φυτικών ελαίων (ιδίως ηλιέλαιου) και, ως εκ τούτου, οι αυξήσεις των τιμών για τα προϊόντα αυτά επηρεάζουν τις επιχειρήσεις στον τομέα μεταποίησης τροφίμων και τις υποχρεώνουν να αναζητήσουν εναλλακτικές λύσεις.
- (5) Μια δεύτερη ανησυχία είναι η διαταραχή του εμπορίου των προϊόντων της ΕΕ προς την Ουκρανία, καθώς και προς τη Ρωσία και τη Λευκορωσία, λόγω της εμπόλεμης κατάστασης ή των άμεσων ή έμμεσων επιπτώσεών της. Το γεγονός αυτό θα επηρεάσει κυρίως τους τομείς των οίνων και των αλκοολούχων ποτών, των μεταποιημένων τροφίμων (συμπεριλαμβανομένων των μεταποιημένων οπωροκηπευτικών), της σοκολάτας, των ειδών ζαχαροπλαστικής, των παρασκευασμάτων για βρέφη, καθώς και των τροφών για ζώα συντροφιάς στην περίπτωση της Ρωσίας, των οπωροκηπευτικών στην περίπτωση της Λευκορωσίας και των περισσότερων γεωργικών προϊόντων στην περίπτωση της Ουκρανίας.
- (6) Η κατάσταση επιδεινώνεται από την απότομη αύξηση του κόστους παραγωγής, εν μέρει μέσω της αύξησης του κόστους των αζωτούχων λιπασμάτων λόγω της ακραίας αύξησης της τιμής του φυσικού αερίου, αλλά και από την άμεση χρήση ενέργειας στις διαδικασίες παραγωγής της γεωργίας, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας.
- (7) Η γεωπολιτική κρίση που προκλήθηκε από την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και την οπλοποίηση του ενεργειακού της εφοδιασμού επιτείνει επίσης την επείγουσα ανάγκη να μειώσει η ΕΕ την εξάρτησή της από τα ορυκτά καύσιμα επιταχύνοντας την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την απαλλαγή της βιομηχανίας από τις ανθρακούχες εκπομπές και την ανάπτυξη ικανοτήτων σε τομείς στρατηγικής σημασίας για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικού ισοζυγίου, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις παγκόσμιες προκλήσεις που συνιστούν απειλή εκτροπής επενδύσεων σε αυτούς τους τομείς προς τρίτες χώρες εκτός του ΕΟΧ.
- (8) Σ' αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή αποφάσισε να εκδώσει την παρούσα ανακοίνωση για να διευκρινίσει τα κριτήρια για την αξιολόγηση της συμβατότητας, με την εσωτερική αγορά, των μέτρων κρατικής ενίσχυσης που ενδέχεται να λάβουν τα κράτη μέλη για

¹ Η Ουκρανία είναι ο τέταρτος μεγαλύτερος εξωτερικός προμηθευτής τροφίμων της ΕΕ και βασικός προμηθευτής σιτηρών (52 % των εισαγωγών αραβοσίτου της ΕΕ και 19 % μαλακού σίτου), φυτικών ελαίων (23 %) και ελαιούχων σπόρων (22 %, και ιδίως ελαιοκράμβης: 72 %). Οι παγκόσμιες τιμές των τροφίμων είναι ήδη υψηλές και θα μπορούσαν να αυξηθούν περισσότερο λόγω της κατάστασης.

την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και των άμεσων και έμμεσων επιπτώσεών τους, συμπεριλαμβανομένων των αντιμέτρων που ελήφθησαν, για παράδειγμα από τη Ρωσία². Η συντονισμένη οικονομική αντίδραση των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ είναι ζωτικής σημασίας για να μετριαστούν οι άμεσες αρνητικές κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις στην ΕΕ, για να διατηρηθούν οι οικονομικές δραστηριότητες και οι θέσεις εργασίας και να διευκολυνθούν οι διαρθρωτικές προσαρμογές που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της νέας οικονομικής κατάστασης που δημιουργήθηκε από τη ρωσική στρατιωτική επίθεση κατά της Ουκρανίας.

1.1. Κυρώσεις που επιβλήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και διεθνείς εταίρους ως απάντηση στην επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας

- (9) Μετά την απρόκλητη και αδικαιολόγητη επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμφώνησε σε διάφορες δέσμες περιοριστικών μέτρων.
- (10) Στις 23 Φεβρουαρίου 2022, το Συμβούλιο ενέκρινε δέσμη μέτρων που περιλαμβάνει: i) στοχευμένες κυρώσεις κατά των 351 μελών της Ρωσικής Κρατικής Δούμας και 27 επιπλέον ατόμων, ii) περιορισμούς στις οικονομικές σχέσεις με τις μη ελεγχόμενες από την κυβέρνηση περιοχές των περιφερειών Ντονέτσκ και Λουχάνσκ της Ουκρανίας και iii) περιορισμούς στην πρόσβαση της Ρωσίας στις κεφαλαιαγορές και στις χρηματοπιστωτικές αγορές και υπηρεσίες της ΕΕ³.

² Για παράδειγμα, στις 6 Μαρτίου 2022, η κυβέρνηση της Ρωσικής Ομοσπονδίας εξέδωσε το διάταγμα αριθ. 299 με το οποίο τροποποιείται η παράγραφος 2 της μεθοδολογίας για τον καθορισμό του ποσού της αποζημίωσης που πρέπει να καταβληθεί στον κάτοχο διπλώματος ευρεσιτεχνίας όταν αποφασίζεται η εκμετάλλευση της εφεύρεσης, του υποδείγματος χρησιμότητας, χωρίς τη συγκατάθεσή του, και για τη διαδικασία καταβολής της. Η τροποποίηση αυτή προβλέπει «μη καταβολή αποζημίωσης για τη χρήση εφεύρεσης, υποδείγματος χρησιμότητας ή βιομηχανικού σχεδίου σε «κατόχους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας» που προέρχονται από αλλοδαπά κράτη τα οποία προβαίνουν σε «μη φιλικές ενέργειες». Σύμφωνα με τις βάσεις δεδομένων για τα σήματα και για τα σχέδια του Παγκόσμιου Οργανισμού Διοανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO Global Brand Database και WIPO Global Designs Database), καθώς και τη βάση δεδομένων PatentSight, αντίστοιχα, τον Μάρτιο του 2022 οι επιχειρήσεις της ΕΕ κατείχαν περίπου 150000 εμπορικά σήματα, 2000 βιομηχανικά σχέδια και 44000 διπλώματα ευρεσιτεχνίας σε ισχύ στη Ρωσία. Τα προστατευόμενα εμπορικά σήματα των επιχειρήσεων της ΕΕ στη Ρωσία αφορούν κυρίως τους ακόλουθους τομείς: φαρμακευτικά προϊόντα, καλλυντικά, αυτοκινητοβιομηχανία, χημικά προϊόντα και καταναλωτικά αγαθά, είδη μόδας και πολυτελείας. Δεδομένης της αόριστης ορολογίας του διατάγματος αριθ. 299, της 6ης Μαρτίου 2022, που εγκρίθηκε από τη ρωσική κυβέρνηση για την τροποποίηση της μεθόδου αποζημίωσης που πρέπει να καταβληθεί στον κάτοχο διπλώματος ευρεσιτεχνίας, καθώς και της οικονομικής έκθεσης των επιχειρήσεων της ΕΕ και των άυλων στοιχείων ενεργητικού που κατέχουν στη Ρωσία, το αντίμετρο αυτό μπορεί να έχει δυνητικά ευρύ και επιζήμιο αντίκτυπο για τις επιχειρήσεις της ΕΕ.

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/259 του Συμβουλίου, της 23ης Φεβρουαρίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 42 I της 23.2.2022, σ. 1)· εκτελεστικοί κανονισμοί (ΕΕ) 2022/260 και 2022/261 του Συμβουλίου, της 23ης Φεβρουαρίου 2022, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 42 I της 23.2.2022, σ. 3, ΕΕ L 42 I της 23.2.2022, σ. 15)· κανονισμός (ΕΕ) 2022/262 του Συμβουλίου, της 23ης Φεβρουαρίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 42 I της 23.2.2022, σ. 74)· κανονισμός (ΕΕ) 2022/263 του Συμβουλίου, της 23ης Φεβρουαρίου 2022, σχετικά με περιοριστικά μέτρα ως απάντηση στην αναγνώριση των μη ελεγχόμενων από την κυβέρνηση περιοχών των περιφερειών Ντονέτσκ και Λουχάνσκ της Ουκρανίας και στην αποστολή ρωσικών ενόπλων δυνάμεων στις εν λόγω περιοχές (ΕΕ L 42 I της 23.2.2022, σ. 77)· απόφαση (ΚΕΙΠΙΑ) 2022/264 του

- (11) Στις 25 Φεβρουαρίου 2022, το Συμβούλιο συμφώνησε περαιτέρω κυρώσεις κατά της Ρωσίας, οι οποίες έχουν ως στόχο: i) τον χρηματοπιστωτικό τομέα, ii) τους τομείς της ενέργειας, του διαστήματος και των μεταφορών (αεροπορικών), iii) τα αγαθά διπλής χρήσης, iv) τον έλεγχο των εξαγωγών και τη χρηματοδότηση εξαγωγών, v) την πολιτική θεωρήσεων και vi) πρόσθετες κυρώσεις κατά Ρώσων και άλλων πολιτών (συμπεριλαμβανομένων Λευκορώσων)⁴.
- (12) Στις 28 Φεβρουαρίου 2022, το Συμβούλιο αποφάσισε να κλείσει τον ευρωπαϊκό εναέριο χώρο για τα ρωσικά αεροσκάφη και θέσπισε προληπτικά μέτρα για να διασφαλίσει ότι η Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας δεν μπορεί να διαθέσει τα διεθνή αποθεματικά της κατά τρόπο που υπονομεύει τον αντίκτυπο των ληφθέντων μέτρων⁵. Το Συμβούλιο ενέκρινε επίσης πρόσθετες κυρώσεις κατά Ρώσων πολιτών⁶.

Συμβουλίου, της 23ης Φεβρουαρίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/512/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 42 I της 23.2.2022, σ. 95)· αποφάσεις (ΚΕΠΠΑ) 2022/265 και 2022/267 του Συμβουλίου, της 23ης Φεβρουαρίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 42 I της 23.2.2022, σ. 98, ΕΕ L 42 I της 23.2.2022, σ. 114)· και απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/266 του Συμβουλίου, της 23ης Φεβρουαρίου 2022, σχετικά με περιοριστικά μέτρα σε απάντηση της αναγνώρισης των εκτός κυβερνητικού ελέγχου περιοχών των περιφερειών Ντονέσκ και Λουχάνσκ της Ουκρανίας και της διαταγής ανάπτυξης ρωσικών ένοπλων δυνάμεων στις εν λόγω περιοχές (ΕΕ L 42 I της 23.2.2022, σ. 109).

- ⁴ Απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/327 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/512/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 48 της 25.2.2022, σ. 1)· κανονισμός (ΕΕ) 2022/328 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 49 της 25.2.2022, σ. 1)· απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/329 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 50 της 25.2.2022, σ. 1)· κανονισμός (ΕΕ) 2022/330 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 51 της 25.2.2022, σ. 1)· απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/331 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 52 της 25.2.2022, σ. 1)· εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2022/332 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2022, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 53 της 25.2.2022, σ. 1)· απόφαση (ΕΕ) 2022/333 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2022, σχετικά με τη μερική αναστολή της εφαρμογής της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ρωσικής Ομοσπονδίας για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ρωσικής Ομοσπονδίας (ΕΕ L 54 της 25.2.2022, σ. 1).
- ⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/334 του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 του Συμβουλίου σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 57 της 28.2.2022, σ. 1) και απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/335 του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/512/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 57 της 28.2.2022, σ. 4).
- ⁶ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2022/336 του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2022, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 58 της 28.2.2022, σ. 1) και απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/337 του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2022, που τροποποιεί την απόφαση 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που

- (13) Την 1η Μαρτίου 2022, το Συμβούλιο ενέκρινε περαιτέρω μέτρα: i) τον αποκλεισμό επιλεγμένων ρωσικών τραπεζών από το σύστημα διαβίβασης μηνυμάτων SWIFT⁷, ii) μέτρα κατά της παραπληροφόρησης των ρωσικών κρατικών μέσων ενημέρωσης Russia Today και Sputnik⁸.
- (14) Στις 2 Μαρτίου 2022, το Συμβούλιο αποφάσισε να επιβάλει περαιτέρω κυρώσεις κατά της Λευκορωσίας όσον αφορά το εμπόριο αγαθών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ή την παρασκευή προϊόντων καπνού, ορυκτών προϊόντων, προϊόντων χλωριούχου καλίου («ποτάσα»), προϊόντων ξύλου, προϊόντων τσιμέντου, προϊόντων σιδήρου και χάλυβα και προϊόντων καουτσούκ, λόγω του ρόλου της στη διευκόλυνση της στρατιωτικής επίθεσης. Επίσης, απαγόρευσε την εξαγωγή προς τη Λευκορωσία ή για χρήση στη Λευκορωσία αγαθών και τεχνολογίας διπλής χρήσης, τις εξαγωγές αγαθών και τεχνολογίας που θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βελτίωση του στρατιωτικού και τεχνολογικού τομέα, καθώς και του τομέα της άμυνας και της ασφάλειας της Λευκορωσίας, και τις εξαγωγές μηχανημάτων, σε συνδυασμό με περιορισμούς στην παροχή συναφών υπηρεσιών⁹. Το Συμβούλιο ενέκρινε επίσης μεμονωμένα μέτρα κατά 22 Λευκορώσων πολιτών¹⁰.
- (15) Στις 9 Μαρτίου 2022, το Συμβούλιο ενέκρινε πρόσθετα μέτρα με στόχο τον χρηματοπιστωτικό τομέα της Λευκορωσίας, που περιλαμβάνουν αποκλεισμό τριών λευκορωσικών τραπεζών από το σύστημα SWIFT, απαγόρευση συναλλαγών με την Κεντρική Τράπεζα της Λευκορωσίας, επιβολή ορίων στις χρηματοοικονομικές εισροές από τη Λευκορωσία στην ΕΕ και απαγόρευση της διάθεσης τραπεζογραμματίων σε ευρώ στη Λευκορωσία¹¹. Το Συμβούλιο θέσπισε επίσης

υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 59 της 28.2.2022, σ. 1).

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/345 του Συμβουλίου, της 1ης Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 63 της 2.3.2022, σ. 1) και απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/346 του Συμβουλίου, της 1ης Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/512/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 63 της 2.3.2022, σ. 5).

⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/350 του Συμβουλίου, της 1ης Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 65 της 2.3.2022, σ. 1) και απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/351 του Συμβουλίου, της 1ης Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/512/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 65 της 2.3.2022, σ. 5).

⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/355 του Συμβουλίου, της 2ας Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 765/2006 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Λευκορωσία (ΕΕ L 67 της 2.3.2022, σ. 1) και απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/356 του Συμβουλίου, της 2ας Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2012/642/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Λευκορωσία (ΕΕ L 67 της 2.3.2022, σ. 103).

¹⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/345 του Συμβουλίου, της 1ης Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 63 της 2.3.2022, σ. 1) και απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/354 του Συμβουλίου, της 2ας Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 63 της 2.3.2022, σ. 5).

¹¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/398 του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 765/2006 του Συμβουλίου σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Λευκορωσία και της εμπλοκής της Λευκορωσίας στην επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας (ΕΕ L 82 της 9.3.2022, σ. 1).

περαιτέρω περιοριστικά μέτρα όσον αφορά τις εξαγωγές αγαθών θαλάσσιας ναυσιπλοΐας και τεχνολογιών ραδιοεπικοινωνίας στη Ρωσία. Επίσης, το Συμβούλιο επέβαλε περιοριστικά μέτρα σε 160 επιπλέον άτομα¹². Στις 15 Μαρτίου 2022¹³, το Συμβούλιο συμφώνησε περαιτέρω τομεακά και μεμονωμένα μέτρα κατά της Ρωσίας. Πιο συγκεκριμένα, το Συμβούλιο αποφάσισε: i) να απαγορεύσει όλες τις συναλλαγές με ορισμένες κρατικές επιχειρήσεις, ii) να απαγορεύσει την παροχή όλων των υπηρεσιών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας, καθώς και την πρόσβαση σε συνδρομητικές υπηρεσίες σε σχέση με δραστηριότητες αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, σε οποιοδήποτε πρόσωπο ή οντότητα της Ρωσίας, iii) να διευρύνει τον κατάλογο προσώπων που συνδέονται με την αμυντική και βιομηχανική βάση της Ρωσίας, στα οποία επιβάλλονται αυστηρότεροι περιορισμοί στις εξαγωγές ειδών και τεχνολογίας διπλής χρήσης που μπορεί να συμβάλουν στην τεχνολογική ενίσχυση του ρωσικού τομέα άμυνας και ασφάλειας, iv) να απαγορεύσει τις νέες επενδύσεις στον ρωσικό ενεργειακό τομέα και να θεσπίσει γενικό περιορισμό στις εξαγωγές εξοπλισμού, τεχνολογίας και υπηρεσιών για τον ενεργειακό κλάδο, v) να θεσπίσει περαιτέρω εμπορικούς περιορισμούς όσον αφορά τον σίδηρο και τον χάλυβα, καθώς και τα είδη πολυτελείας¹⁴. Επιπλέον, το Συμβούλιο αποφάσισε να επιβάλει κυρώσεις σε σημαντικούς Ρώσους ολιγάρχες, εκπροσώπους ομάδων ειδικών συμφερόντων και προπαγανδιστές, καθώς και σε βασικές εταιρείες στον τομέα της αεροπορίας, τον στρατιωτικό τομέα και στους τομείς των ειδών διπλής χρήσης, της ναυπηγικής βιομηχανίας και της κατασκευής μηχανημάτων¹⁵.

- (16) Στις 3 Ιουνίου 2022 το Συμβούλιο ενέκρινε έκτη δέσμη κυρώσεων¹⁶, υπό το πρίσμα του συνεχιζόμενου επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, της στήριξης

¹² Κανονισμός (ΕΕ) 2022/394 του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 81 της 9.3.2022, σ. 1).

¹³ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2022/427 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2022, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 87 της 15.3.2022, σ. 1)· κανονισμός (ΕΕ) 2022/428 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 87I της 15.3.2022, σ. 13).

¹⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/428 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 87 I της 15.3.2022, σ. 13) και απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/430 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/512/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 87 I της 15.3.2022, σ. 56).

¹⁵ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2022/427 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2022, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 87 I της 15.3.2022, σ. 1) και απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/429 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2022, που τροποποιεί την απόφαση 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 87 I της 15.3.2022, σ. 44).

¹⁶ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2022/876 του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 2022, για την εφαρμογή του άρθρου 8α παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 765/2006 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Λευκορωσία και της εμπλοκής της Λευκορωσίας στην επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας (ΕΕ L 153 της 3.6.2022, σ. 1)· κανονισμός (ΕΕ) 2022/877 του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 765/2006 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Λευκορωσία και της εμπλοκής της Λευκορωσίας στη ρωσική επίθεση κατά της Ουκρανίας (ΕΕ L 153 της 3.6.2022, σ. 11)· εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2022/878 του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 2022, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες

της Λευκορωσίας προς αυτόν και των φρικαλεοτήτων που καταγγέλλεται ότι διέπραξαν οι ρωσικές ένοπλες δυνάμεις. Η δέσμη περιλαμβάνει: 1) απαγόρευση των εισαγωγών αργού πετρελαίου και προϊόντων διύλισης πετρελαίου από τη Ρωσία, με περιορισμένες εξαιρέσεις· 2) αποκλεισμό από το σύστημα SWIFT τριών ακόμη ρωσικών τραπεζών και μίας τράπεζας της Λευκορωσίας· και 3) αναστολή της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης στην Ένωση τριών ακόμη ρωσικών κρατικών μέσων ενημέρωσης. Η Ένωση θέσπισε επίσης κυρώσεις κατά 65 ακόμη προσώπων και 18 οντοτήτων. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται άτομα που ευθύνονται για τις φρικαλεότητες που διαπράχθηκαν στην Μπούτσα και στη Μαριούπολη.

- (17) Στις 21 Ιουλίου 2022, το Συμβούλιο ενέκρινε έβδομη δέσμη μέτρων, η οποία ονομάζεται επίσης «δέσμη μέτρων διατήρησης και ευθυγράμμισης»¹⁷, η οποία αποτελείται από τα ακόλουθα πρόσθετα μέτρα: 1) απαγόρευση εισαγωγής χρυσού, 2) ενίσχυση των απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων για τα άτομα στα οποία επιβάλλονται κυρώσεις· 3) στοχευμένες απαγορεύσεις εξαγωγών, 4) απαγόρευση πρόσβασης σε λιμένες, 5) χρηματοοικονομικές κυρώσεις, 6) επισιτιστική και ενεργειακή ασφάλεια, 7) ιατρικές και φαρμακευτικές εξαιρέσεις. Η Ένωση προσέθεσε επίσης 54 πρόσωπα και 10 οντότητες στον κατάλογο δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων.

που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 153 της 3.6.2022, σ. 15)· κανονισμός (ΕΕ) 2022/879 του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 153 της 3.6.2022, σ. 53)· κανονισμός (ΕΕ) 2022/880 του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 153 της 3.6.2022, σ. 75)· εκτελεστική απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/881 του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 2022, για την εφαρμογή της απόφασης 2012/642/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα ενόψει της κατάστασης στη Λευκορωσία και την εμπλοκή της Λευκορωσίας στην επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας (ΕΕ L 153 της 3.6.2022, σ. 77)· απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/882 του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2012/642/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Λευκορωσία και της εμπλοκής της Λευκορωσίας στη ρωσική επίθεση κατά της Ουκρανίας (ΕΕ L 153 της 3.6.2022, σ. 88)· απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/883 του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 153 της 3.6.2022, σ. 92)· απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/884 του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/512/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 153 της 3.6.2022, σ. 128)· απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/885 του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 153 της 3.6.2022, σ. 139).

¹⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1269 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουλίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 193 της 21.7.2022, σ. 1), εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2022/1270 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουλίου 2022, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 193 της 21.7.2022, σ. 133), απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/1271 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουλίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/512/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 193 της 21.7.2022, σ. 196), απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/1272 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουλίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 193 της 21.7.2022, σ. 219).

- (18) Στις 6 Οκτωβρίου 2022 το Συμβούλιο ενέκρινε όγδοη δέσμη κυρώσεων, η οποία συνίσταται στα ακόλουθα πρόσθετα μέτρα¹⁸: 1) προσθήκη προσώπων και οντοτήτων στον κατάλογο κυρώσεων· 2) επέκταση των περιορισμών στις περιφέρειες της Χερσώνας και της Ζαπορίζια· 3) νέους περιορισμούς εισαγωγών και εξαγωγών· 4) εφαρμογή της ανώτατης τιμής πετρελαίου της G7· 5) περιορισμούς στις κρατικές επιχειρήσεις· 6) περιορισμούς στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, στις υπηρεσίες παροχής συμβουλών πληροφορικής και σε άλλες επιχειρηματικές υπηρεσίες· και 7) αποτροπή καταστράτηγησης των κυρώσεων.
- (19) Στις 16 Δεκεμβρίου 2022, το Συμβούλιο ενέκρινε ένατη δέσμη κυρώσεων¹⁹ ως απάντηση στην εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, συμπεριλαμβανομένων απαγορεύσεων στις εξαγωγές κινητήρων μη επανδρωμένων αεροσκαφών, τις εξαγωγές αγαθών και τεχνολογίας διπλής χρήσης, τις επενδύσεις στον εξορυκτικό τομέα, τις συναλλαγές με τη Ρωσική Τράπεζα Περιφερειακής Ανάπτυξης και την παροχή υπηρεσιών διαφήμισης, έρευνας αγοράς και δημοσκοπήσεων· επιπλέον, το

¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1903 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2022/263 σχετικά με περιοριστικά μέτρα ως απάντηση στην αναγνώριση των μη ελεγχόμενων από την κυβέρνηση περιοχών των περιφερειών Ντονέτσκ και Λουχάνσκ της Ουκρανίας και στην αποστολή ρωσικών ενόπλων δυνάμεων στις εν λόγω περιοχές (ΕΕ L 259I της 6.10.2022, σ. 1), κανονισμός (ΕΕ) 2022/1904 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 259I της 6.10.2022, σ. 3), κανονισμός (ΕΕ) 2022/1905 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 259I της 6.10.2022, σ. 76), εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2022/1906 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 259I της 6.10.2022, σ. 79), απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/1907 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 259I της 6.10.2022, σ. 98), απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/1908 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2022/266 σχετικά με περιοριστικά μέτρα σε απάντηση της αναγνώρισης των εκτός κυβερνητικού ελέγχου περιοχών των περιφερειών Ντονέτσκ και Λουχάνσκ της Ουκρανίας και της διαταγής ανάπτυξης ρωσικών ένοπλων δυνάμεων στις εν λόγω περιοχές (ΕΕ L 259I της 6.10.2022, σ. 118), απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/1909 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/512/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 259I της 6.10.2022, σ. 122).

¹⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2474 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 322I της 16.12.2022, σ. 1), κανονισμός (ΕΕ) 2022/2475 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 322I της 16.12.2022, σ. 315), εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2022/2476 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2022, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 322I της 16.12.2022, σ. 318), απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/2477 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2022 για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 322I της 16.12.2022, σ. 466), απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/2478 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/512/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 322I της 16.12.2022, σ. 614), απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/2479 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2022, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 322I της 16.12.2022, σ. 687).

Συμβούλιο αποφάσισε να εγκρίνει ολοκληρωμένη δέσμη μεμονωμένων μέτρων. Στις 25 Φεβρουαρίου 2023, το Συμβούλιο ενέκρινε τη δέκατη δέσμη κυρώσεων, με την οποία επιβλήθηκαν πρόσθετοι περιορισμοί στις εξαγωγές τεχνολογιών ζωτικής σημασίας και βιομηχανικών προϊόντων, όπως ηλεκτρονικού εξοπλισμού, ειδικών οχημάτων, μηχανικών μερών, ανταλλακτικών για φορτηγά και κινητήρες αεριωθητή, καθώς και ειδών για χρήση στον κατασκευαστικό τομέα, τα οποία μπορούν να διοχετευθούν στον ρωσικό στρατό, π.χ. κεραιές και γερανοί. Το Συμβούλιο αποφάσισε επίσης να επιβάλει περιοριστικά μέτρα σε 87 επιπλέον πρόσωπα και 34 επιπλέον οντότητες²⁰.

- (20) Σε στενή συνεργασία με την ΕΕ, επιβλήθηκαν επίσης κυρώσεις από διεθνείς εταίρους, και συγκεκριμένα από τις Ηνωμένες Πολιτείες, το Ηνωμένο Βασίλειο, τον Καναδά, τη Νορβηγία, την Ιαπωνία, τη Νότια Κορέα, την Ελβετία και την Αυστραλία.

1.2. Επιχειρήσεις και νοικοκυριά που πλήττονται από τις υψηλές τιμές αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας ή από διαταραχές του ενεργειακού εφοδιασμού

- (21) Η τρέχουσα κρίση έχει οδηγήσει σε αύξηση των τιμών του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας σε πρωτόγνωρα επίπεδα, πολύ πάνω από τα υψηλά επίπεδα που παρατηρούνταν κατά την περίοδο πριν από την επίθεση. Η εσκεμμένη οπλοποίηση των ροών αερίου από τη Ρωσία έχει προκαλέσει σημαντική αστάθεια και αβεβαιότητα στις αγορές ενέργειας στην ΕΕ και παγκοσμίως. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν λάβει πολυάριθμα μέτρα για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών και τη διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού. Γι' αυτό το θέμα, η Επιτροπή παραπέμπει στην εργαλειοθήκη που παρουσίασε ήδη τον Οκτώβριο του 2021²¹ (στο εξής: ανακοίνωση του Οκτωβρίου), στην ανακοίνωση REPowerEU της 8ης Μαρτίου 2022 (στο εξής: ανακοίνωση REPowerEU)^{22 23}, στο σχέδιο REPowerEU²⁴ της 18ης Μαΐου 2022, στον

²⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/426 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 059I της 25.2.2023, σ. 1)· κανονισμός (ΕΕ) 2023/427 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 059I της 25.2.2023, σ. 6)· εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2023/429 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2023, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 059I της 25.2.2023, σ. 278)· απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2023/432 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ L 059I της 25.2.2023, σ. 437)· απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2023/434 του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/512/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 059I της 25.2.2023, σ. 593).

²¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 13ης Οκτωβρίου 2021, «Αντιμετώπιση της αύξησης των τιμών της ενέργειας: μια εργαλειοθήκη για δράση και στήριξη» [COM(2021) 660 final].

²² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 8ης Μαρτίου 2022, «REPowerEU: Κοινή ευρωπαϊκή δράση για πιο προσιτή οικονομικά, εξασφαλισμένη και βιώσιμη ενέργεια» [COM(2022) 108 final].

²³ Μέσω του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης, που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/240 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10ης Φεβρουαρίου 2021 (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 1), η Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη, κατόπιν αιτήματος, στον σχεδιασμό και την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που αποσκοπούν στην εξασφάλιση πιο προσιτής οικονομικά, ασφαλούς και βιώσιμης ενέργειας.

κανονισμό για την αποθήκευση αερίου²⁵, στην ανακοίνωση «Εξοικονόμηση αερίου για έναν ασφαλή χειμώνα»²⁶ της 20ής Ιουλίου 2022, στον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1369 σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου²⁷ και στον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1854 σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας²⁸. Στις 18 Οκτωβρίου 2022, η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση για την ενεργειακή κατάσταση έκτακτης ανάγκης²⁹ με σκοπό την ανάληψη από κοινού δράσης για την προετοιμασία, τις αγορές και την προστασία της ΕΕ. Σε συνδυασμό με την ανακοίνωση αυτή, η Επιτροπή πρότεινε νέο κανονισμό έκτακτης ανάγκης³⁰ για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών αερίου στην ΕΕ και τη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού για τον προσεχή χειμώνα. Τούτο θα επιτευχθεί μέσω κοινών αγορών αερίου, μηχανισμών περιορισμού των τιμών στο χρηματιστήριο αερίου TTF, νέων μέτρων για τη διαφανή χρήση των υποδομών και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και μέσω συνεχών προσπαθειών για τη μείωση της ζήτησης για αέριο.

- (22) Οι πολύ υψηλές τιμές της ενέργειας πλήττουν την οικονομία, καθώς και την αγοραστική δύναμη των πολιτών της ΕΕ, ιδίως των πλέον ευάλωτων. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εκτίμησε ότι το πραγματικό ΑΕΠ θα συρρικνωθεί κατά 0,1 % το τελευταίο τρίμηνο του 2022 και θα παραμείνει στάσιμο το πρώτο τρίμηνο του 2023, κυρίως λόγω των επιπτώσεων των διαταραχών του ενεργειακού εφοδιασμού, του υψηλότερου πληθωρισμού και της σχετικής μείωσης της εμπιστοσύνης³¹. Οι συνεχιζόμενες υψηλές τιμές της ενέργειας είναι πιθανόν να αυξήσουν τη φτώχεια και να επηρεάσουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Ιδίως οι ενεργοβόρες βιομηχανίες αντιμετωπίζουν υψηλότερο κόστος κατασκευής. Αυτές οι αυξήσεις του κόστους μπορούν σε ορισμένες περιπτώσεις να υπονομεύσουν τη συνέχιση της δραστηριότητας επιχειρήσεων στην ΕΕ, οι οποίες διαφορετικά θα ήταν κερδοφόρες, με πιθανό αντίκτυπο στην απασχόληση.
- (23) Η εργαλειοθήκη που παρουσίασε η Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2021 έχει αποδειχθεί χρήσιμη και έχει εφαρμοστεί εκτενώς από πολλά κράτη μέλη που έχουν θεσπίσει

²⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 18ης Μαΐου 2022, «Σχέδιο REPowerEU» [COM/2022/230 final].

²⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1032 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2022, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2017/1938 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 σχετικά με την αποθήκευση αερίου (ΕΕ L 173 της 30.6.2022, σ. 17).

²⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 20ής Ιουλίου 2022, «Εξοικονόμηση αερίου για έναν ασφαλή χειμώνα» [COM(2022) 360 final].

²⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου, της 5ης Αυγούστου 2022, σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου (ΕΕ L 206 της 8.8.2022, σ. 1).

²⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1854 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας (ΕΕ L 261I της 7.10.2022, σ. 1).

²⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, COM/2022/553 final, της 18ης Οκτωβρίου 2022, με τίτλο: «Κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας – κοινές δράσεις για την προετοιμασία, τις αγορές και την προστασία της ΕΕ».

³⁰ Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου, COM/2022/549 final, της 18ης Οκτωβρίου 2022, για την ενίσχυση της αλληλεγγύης μέσω καλύτερου συντονισμού των αγορών φυσικού αερίου, διασυνοριακών ανταλλαγών φυσικού αερίου και αξιόπιστων δεικτών αναφοράς για τις τιμές.

³¹ Μακροοικονομικές προβολές των εμπειρογνομώνων της ΕΚΤ για τη ζώνη του ευρώ, Σεπτέμβριος 2022.

πολύαριθμα μέτρα σε εθνικό επίπεδο. Η εργαλειοθήκη επεκτάθηκε την άνοιξη του 2022 με την ανακοίνωση σχετικά με τις βραχυπρόθεσμες παρεμβάσεις στην αγορά και τις μακροπρόθεσμες βελτιώσεις στον σχεδιασμό της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας³².

- (24) Η ανακοίνωση REPowerEU παρουσίασε μέτρα για την αντιμετώπιση της αύξησης των τιμών της ενέργειας και την αναπλήρωση των αποθεμάτων αερίου για τον χειμώνα, ενώ το σχέδιο REPowerEU³³ καθορίζει δράσεις για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την εξοικονόμηση ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση, καθώς και για τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού. Η επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης θα μειώσει τις εκπομπές και την εξάρτηση από εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα και θα προσφέρει προστασία από την απότομη αύξηση των τιμών. Ο κανονισμός σχετικά με την αποθήκευση αερίου³⁴ θέσπισε νέες ελάχιστες υποχρεώσεις αποθήκευσης αερίου για τη διασφάλιση του εφοδιασμού για τον επόμενο χειμώνα, απαιτώντας από τα κράτη μέλη να γεμίσουν το 80 % των εγκαταστάσεων αποθήκευσης αερίου έως την 1η Νοεμβρίου 2022 και το 90 % έως την ίδια ημερομηνία κατά τα επόμενα έτη.
- (25) Καθώς η κρίση αύξησε περαιτέρω τους κινδύνους για την ασφάλεια του εφοδιασμού και τις διαταραχές, η Ένωση άρχισε να προετοιμάζεται για μια παρατεταμένη και ενδεχομένως πλήρη διακοπή της παροχής αερίου από τη Ρωσία. Το νέο ευρωπαϊκό σχέδιο μείωσης της ζήτησης αερίου³⁵ καθορίζει μέτρα, αρχές και κριτήρια για συντονισμένη μείωση της ζήτησης και συνοδεύεται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1369 σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου³⁶, ο οποίος θέτει εθελοντικό στόχο μείωσης της ζήτησης αερίου κατά 15 % σε όλα τα κράτη μέλη και θεσπίζει διαδικασία για την ενεργοποίηση ενός δεσμευτικού στόχου μείωσης της ζήτησης, εάν αυτό καταστεί αναγκαίο.
- (26) Στις 6 Οκτωβρίου 2022, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1854 σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας με σκοπό τη μείωση των λογαριασμών ενέργειας για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της Ευρώπης. Μεταξύ άλλων, ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/1854 περιλαμβάνει μέτρα για τη μείωση της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας, τα οποία θα συμβάλουν στη μείωση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας για τους καταναλωτές και στην αναδιανομή των πλεοναζόντων εσόδων του ενεργειακού τομέα στους τελικούς καταναλωτές.
- (27) Στις 19 και 22 Δεκεμβρίου 2022, το Συμβούλιο εξέδωσε περαιτέρω κανονισμούς για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών της ενέργειας, και συγκεκριμένα: Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2576 του Συμβουλίου για την ενίσχυση της αλληλεγγύης μέσω καλύτερου

³² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 18ης Μαΐου 2022, «Βραχυπρόθεσμες παρεμβάσεις στην αγορά ενέργειας και μακροπρόθεσμες βελτιώσεις στον σχεδιασμό της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας – σχέδιο δράσης» [COM(2022) 236 final].

³³ COM(2022) 230 final, 18 Μαΐου 2022.

³⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1032 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2022, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2017/1938 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 σχετικά με την αποθήκευση αερίου (ΕΕ L 173 της 30.6.2022, σ. 17).

³⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας, *Ευρωπαϊκό σχέδιο μείωσης της ζήτησης αερίου*, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2775/705563>.

³⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου, της 5ης Αυγούστου 2022, σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου (ΕΕ L 206 της 8.8.2022, σ. 1).

συντονισμού των αγορών αερίου, αξιόπιστων δεικτών αναφοράς για τις τιμές και διασυνοριακών ανταλλαγών αερίου³⁷, κανονισμός (ΕΕ) του Συμβουλίου για τη θέσπιση πλαισίου για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμης ενέργειας³⁸ και κανονισμός (ΕΕ) 2022/2578 του Συμβουλίου για τη θέσπιση μηχανισμού διόρθωσης της αγοράς για την προστασία των πολιτών και της οικονομίας από τις υπερβολικά υψηλές τιμές³⁹.

1.3. Η ανάγκη στενού ευρωπαϊκού συντονισμού των εθνικών μέτρων ενίσχυσης

- (28) Η στοχευμένη και αναλογική εφαρμογή του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων της ΕΕ χρησιμεύει για να διασφαλιστεί ότι τα εθνικά μέτρα στήριξης είναι αποτελεσματικά για την παροχή βοήθειας στις επιχειρήσεις και στους εργαζομένους που πλήττονται από την τρέχουσα κρίση και για τη διατήρηση της μακροπρόθεσμης δημοσιονομικής βιωσιμότητας των εθνικών μέτρων στήριξης. Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων από την ΕΕ διασφαλίζει επίσης ότι η εσωτερική αγορά της ΕΕ δεν είναι κατακερματισμένη και ότι οι ισότιμοι όροι ανταγωνισμού παραμένουν άθικτοι. Η ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς είναι σημαντική για την αντιμετώπιση των εξωτερικών πιέσεων και την αποφυγή αγώνων δρόμου για επιδοτήσεις, όπου τα πιο εύπορα κράτη μέλη μπορούν να δαπανήσουν περισσότερα από τους γείτονες εις βάρος της συνοχής εντός της Ένωσης.
- (29) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η τρέχουσα κρίση που πλήττει τις επιχειρήσεις σε όλα τα κράτη μέλη επιτρέπει τον υπολογισμό των ανώτατων ορίων ενίσχυσης στα εφαρμοστέα τμήματα ανά κράτος μέλος, εφόσον διασφαλίζεται ότι οι επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να καλυφθούν μόνο μία φορά και ότι τηρούνται τα ειδικά ανώτατα όρια ενίσχυσης που ισχύουν βάσει της παρούσας ανακοίνωσης.
- (30) Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα ως μείζον στοιχείο που επιδεινώνει την κρίση και να επιταχυνθεί η πράσινη μετάβαση σύμφωνα με τους στόχους του REPowerEU, με παράλληλη διασφάλιση της ανθεκτικότητας του μελλοντικού ενεργειακού συστήματος χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών της ΕΕ, απαιτούνται πρόσθετες στρατηγικές επενδύσεις. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στο τρέχον παγκόσμιο πλαίσιο όπου οι επενδύσεις αυτές κινδυνεύουν να εκτραπούν από τον ΕΟΧ. Ενώ τα τμήματα 2.5 και 2.6 της παρούσας ανακοίνωσης παρέχουν σχετικά εργαλεία για την ανάπτυξη έργων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την εφαρμογή μέτρων απαλλαγής της βιομηχανίας από τις ανθρακούχες εκπομπές, τα εργαλεία αυτά έχουν σημαντικό αλλά έμμεσο αντίκτυπο στην παραγωγή του εξοπλισμού και των δομικών στοιχείων που απαιτούνται για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικού ισοζυγίου. Στο πλαίσιο αυτό, το τμήμα 2.8 της παρούσας ανακοίνωσης παρέχει στα κράτη μέλη επιπλέον δυνατότητα χορήγησης ενίσχυσης που στηρίζει άμεσα τις παραγωγικές επενδύσεις σε συγκεκριμένα στρατηγικά αγαθά που είναι αναγκαία για την πράσινη μετάβαση. Ως το μέσο της Ένωσης για την κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων σε

³⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2576 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2022, για την ενίσχυση της αλληλεγγύης μέσω καλύτερου συντονισμού των αγορών αερίου, αξιόπιστων δεικτών αναφοράς για τις τιμές και διασυνοριακών ανταλλαγών αερίου (ΕΕ L 335 της 29.12.2022, σ. 1).

³⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2577 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμης ενέργειας (ΕΕ L 335 της 29.12.2022, σ. 36).

³⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2578 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2022, για τη θέσπιση μηχανισμού διόρθωσης της αγοράς για την προστασία των πολιτών της Ένωσης και της οικονομίας από τις υπερβολικά υψηλές τιμές (ΕΕ L 335 της 29.12.2022, σ. 45).

τομείς προτεραιότητας της ΕΕ, το InvestEU διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην κινητοποίηση στήριξης για τους προαναφερθέντες τομείς προτεραιότητας, ιδίως όσον αφορά την ενέργεια και το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας⁴⁰. Ως εκ τούτου, στον βαθμό που τα μέτρα που εφαρμόζονται από τους εταίρους υλοποίησης και τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς του InvestEU υπόκεινται στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, τα εν λόγω μέτρα μπορούν να καλύπτονται από τα καθεστώτα που εγκρίνονται από την Επιτροπή βάσει των τμημάτων 2.5, 2.6 και 2.8 της παρούσας ανακοίνωσης. Επειδή η στήριξη των επενδύσεων σε εγκαταστάσεις παραγωγής θα μπορούσε να οδηγήσει σε εντάσεις με πρωταρχικούς στόχους όπως είναι η ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς και η συνοχή, η στήριξη αυτή πρέπει να περιορίζεται σαφώς στους καθορισμένους στρατηγικούς τομείς, να οριοθετείται ως προς τον χρόνο και τα ονομαστικά ποσά των ενισχύσεων και να διασφαλίζει επαρκή κίνητρα για την επίτευξη των στόχων συνοχής. Η παρούσα ανακοίνωση καθορίζει στο τμήμα 2.8 τους ειδικούς όρους υπό τους οποίους θα θεωρείται κατ' εξαίρεση συμβατή η στήριξη για επενδύσεις σε συγκεκριμένα μέτρα μετάβασης προς μια οικονομία μηδενικού ισοζυγίου. Στον βαθμό που το παρόν τμήμα καλύπτει τη δυνατότητα μεμονωμένης στήριξης εκτός καθεστώτος, είτε θα περιορίζεται σε ενισχυόμενες περιοχές όπως ορίζονται στους ισχύοντες χάρτες περιφερειακών ενισχύσεων, είτε θα πρέπει να αφορά επενδύσεις σε τουλάχιστον τρία κράτη μέλη του ΕΟΧ και σημαντικό μέρος της επένδυσης να πραγματοποιείται σε τουλάχιστον δύο ενισχυόμενες περιοχές. Η απαίτηση αυτή θα συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη ενός ευρύτερου οικοσυστήματος κατά μήκος της σχετικής αξιακής αλυσίδας ανά την Ευρώπη, ενισχύοντας την ανθεκτικότητα της αλυσίδας εφοδιασμού.

1.4. Κατάλληλα μέτρα κρατικής ενίσχυσης

- (31) Στο πλαίσιο της γενικότερης προσπάθειας που καταβάλλουν τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που απορρέουν από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η παρούσα ανακοίνωση περιγράφει τις δυνατότητες που έχουν τα κράτη μέλη βάσει των κανόνων της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις να εξασφαλίσουν ρευστότητα και πρόσβαση σε χρηματοδότηση για τις επιχειρήσεις, και ιδίως τις ΜΜΕ που αντιμετωπίζουν οικονομικές προκλήσεις στο πλαίσιο της τρέχουσας κρίσης, καθώς και να παράσχουν κίνητρα για μειωμένη ενεργειακή κατανάλωση.
- (32) Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση του Οκτωβρίου του 2021, τα μέτρα υπέρ των μη εμπορικών καταναλωτών ενέργειας δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, υπό την προϋπόθεση ότι δεν ωφελούν έμμεσα κάποιο συγκεκριμένο τομέα ή επιχείρηση. Τα κράτη μέλη μπορούν, για παράδειγμα, να καταβάλουν ειδικές κοινωνικές παροχές σε όσους διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο. Οι παροχές αυτές θα μπορούσαν να τους βοηθήσουν να εξοφλήσουν τους λογαριασμούς ενέργειας βραχυπρόθεσμα ή να τους στηρίξουν προκειμένου να προβούν σε βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης, διασφαλίζοντας παράλληλα την αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς.
- (33) Τα μέτρα που απευθύνονται στους εμπορικούς καταναλωτές ενέργειας δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, υπό την προϋπόθεση ότι είναι γενικής φύσεως. Τα εν λόγω μη επιλεκτικά μέτρα μπορούν, για παράδειγμα, να λάβουν τη μορφή γενικών μειώσεων

⁴⁰ COM(2023) 62 final, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή μηδενικών εκπομπών, 1.2.2023.

φόρων ή εισφορών, μειωμένου συντελεστή στην παροχή φυσικού αερίου, ηλεκτρικής ενέργειας ή τηλεθέρμανσης ή μειωμένου κόστους δικτύου. Στον βαθμό που οι εθνικές παρεμβάσεις χαρακτηρίζονται ως ενισχύσεις, μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζονται με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων εφόσον πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις. Για παράδειγμα, οι ενισχύσεις με τη μορφή μειώσεων εναρμονισμένων περιβαλλοντικών φόρων που συμμορφώνονται με τα ελάχιστα επίπεδα φορολογίας και τους κανόνες που ορίζονται στην οδηγία για τη φορολόγηση της ενέργειας⁴¹, καθώς και με τις διατάξεις του κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία μπορούν να εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη χωρίς προηγούμενη κοινοποίηση στην Επιτροπή.

- (34) Όσον αφορά τα τμήματα 2.1 και 2.4 της παρούσας ανακοίνωσης, η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται απευθείας στον τελικό δικαιούχο ή διοχετεύεται μέσω προμηθευτή ενέργειας. Εάν η ενίσχυση διοχετεύεται μέσω προμηθευτή ενέργειας, το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει ότι εφαρμόζει μηχανισμό που διαφυλάσσει τον ανταγωνισμό μεταξύ των προμηθευτών και διασφαλίζει ότι η ενίσχυση μεταβιβάζεται στον τελικό δικαιούχο.
- (35) Η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένες χρηματοδοτικές ανάγκες ενδέχεται να απαιτούν διαφορετικά εργαλεία από εκείνα που καλύπτουν τα τμήματα 2.1, 2.2 και 2.3 της παρούσας ανακοίνωσης. Αυτό μπορεί να συμβεί ιδίως όταν η τρέχουσα κρίση οδηγεί όχι μόνο σε ανάγκες ρευστότητας, αλλά και σε σημαντικές ζημιές που ενδέχεται να υπονομεύσουν την ικανότητα του δικαιούχου να εξυπηρετήσει το χρέος του και να οδηγήσουν σε ανάγκες φερεγγυότητας. Σε περιπτώσεις στις οποίες χορηγούνται μεγάλα ποσά ενίσχυσης σε μεμονωμένους δικαιούχους και όπου η ικανότητα των εν λόγω δικαιούχων να εξυπηρετήσουν το χρέος τους, με βάση την προηγούμενη ικανότητά τους απόκτησης εισοδήματος, φαίνεται δύσκολη, τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο να ζητήσουν πληροφορίες από τους δικαιούχους σχετικά με την προβλεπόμενη μελλοντική τους ικανότητα απόκτησης εισοδήματος για τη συνέχιση της εξυπηρέτησης του χρέους, με σκοπό να εκτιμηθεί κατά πόσον η χρήση διαφόρων εργαλείων, όπως η στήριξη της φερεγγυότητας, μπορεί να είναι ή να καταστεί καταλληλότερη για την αντιμετώπιση των χρηματοδοτικών τους αναγκών.
- (36) Σε ειδικές περιστάσεις⁴², τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρούν ότι οι επιχειρήσεις που πλήττονται σοβαρά από την τρέχουσα κρίση απαιτούν στήριξη της φερεγγυότητας που δεν μπορεί να παρασχεθεί επαρκώς μόνο μέσω ιδιωτικών πηγών. Σε περίπτωση που οι επιχειρήσεις θα έπαυαν ή θα περιέκοπταν τις δραστηριότητές τους χωρίς την εν λόγω στήριξη της φερεγγυότητας και που η παύση ή η περικοπή των δραστηριοτήτων τους θα συνιστούσε απειλή για τις αγορές ενέργειας ή για άλλες αγορές συστημικής σημασίας για την οικονομία (ή για την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα της εσωτερικής αγοράς), η εν λόγω στήριξη της φερεγγυότητας θα μπορούσε να θεωρηθεί συμβατή βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ.
- (37) Για την κατά περίπτωση αξιολόγηση που προαναφέρθηκε στο σημείο 36, η Επιτροπή θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικές τις ακόλουθες γενικές αρχές:

⁴¹ Οδηγία 2003/96/EK του Συμβουλίου, της 27ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με την αναδιάρθρωση του κοινοτικού πλαισίου φορολογίας των ενεργειακών προϊόντων και της ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ L 283 της 31.10.2003, σ. 51).

⁴² Η παρέμβαση πρέπει να περιορίζεται σε καταστάσεις στις οποίες εξυπηρετεί το κοινό συμφέρον.

- α. η ενίσχυση πρέπει να είναι αναγκαία, κατάλληλη και αναλογική⁴³, ώστε να αποφευχθεί η αιφνίδια έξοδος των εν λόγω επιχειρήσεων από την αγορά, και, σε κάθε περίπτωση, να μην υπερβαίνει το ελάχιστο αναγκαίο για τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς τους·
- β. εταιρεία που ανήκει ή έχει εξαγορασθεί από ευρύτερο επιχειρηματικό όμιλο δεν είναι επιλέξιμη για ενισχύσεις, εκτός εάν μπορεί να αποδειχθεί ότι οι δυσχέρειες της εταιρείας δεν προκύπτουν από αυθαίρετη κατανομή των δαπανών στο πλαίσιο του ομίλου, και ότι οι δυσχέρειες αυτές είναι πολύ σοβαρές για να αντιμετωπιστούν από τον ίδιο τον όμιλο. Στις περιπτώσεις αυτές, θα απαιτείται κατά κανόνα σημαντική συμβολή του ομίλου στο κόστος του μέτρου στήριξης της φερεγγυότητας·
- γ. η κρατική ενίσχυση πρέπει να χορηγείται υπό όρους που παρέχουν στο κράτος εύλογη αμοιβή, όπως εύλογο μερίδιο από τα μελλοντικά κέρδη της αξίας του δικαιούχου, ενόψει του ύψους του καταβληθέντος από το κράτος μετοχικού κεφαλαίου σε σύγκριση με το υπόλοιπο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας, μετά από συνυπολογισμό των απωλειών, συμπεριλαμβανομένων των προβλέψιμων ζημιών χωρίς το μέτρο ενίσχυσης·
- δ. όταν η ενίσχυση λαμβάνει τη μορφή χρέους μειωμένης εξασφάλισης ή άλλων υβριδικών κεφαλαιακών μέσων, η συνολική αμοιβή των εν λόγω μέσων πρέπει να λαμβάνει επαρκώς υπόψη τα χαρακτηριστικά του επιλεγέντος μέσου, μεταξύ άλλων το επίπεδο εξοφλητικής προτεραιότητας και όλους τους τρόπους πληρωμής·
- ε. θα χρειαστούν κατάλληλα μέτρα ανταγωνισμού σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση του 2014⁴⁴. Με βάση τις ιδιαιτερότητες κάθε πιθανής περίπτωσης και το σχετικό ανταγωνιστικό τοπίο, ενδέχεται επίσης να απαιτηθούν εκποιήσεις περιουσιακών στοιχείων ως αντισταθμιστικό μέτρο. Επιπλέον, θα απαιτηθούν μέτρα συμπεριφοράς, συμπεριλαμβανομένων δεσμεύσεων που διασφαλίζουν την αποτελεσματική απαγόρευση της καταβολής επιμισθίων ή άλλων μεταβλητών πληρωμών, πληρωμών μερισμάτων και εξαγορών·
- στ. Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από το κράτος μέλος, ακόμα και σε χρόνο μεταγενέστερο της απόφασής της, να παράσχει αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του δικαιούχου, συνοδευτικά της κοινοποίησης ή σε μεταγενέστερη ημερομηνία. Αφού η Επιτροπή εξετάσει την εν λόγω αξιολόγηση και εφόσον η ίδια το κρίνει σκόπιμο, το κράτος μέλος υποχρεούται να κοινοποιήσει σχέδιο αναδιάρθρωσης προς έγκριση στην Επιτροπή, εντός προθεσμίας που ορίζεται από εκείνη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις κατευθυντήριες γραμμές διάσωσης και αναδιάρθρωσης.

⁴³ Κατά κανόνα, η ενίσχυση είναι αναλογική εάν δεν υπερβαίνει την αποκατάσταση της κεφαλαιακής διάρθρωσης του δικαιούχου στα επίπεδα προ της κρίσεως που προκάλεσε η ρωσική επίθεση κατά της Ουκρανίας. Κατά την αξιολόγηση της αναλογικότητας της ενίσχυσης, θα λαμβάνονται υπόψη οι κρατικές ενισχύσεις που έχουν ληφθεί ή προγραμματιστεί στο πλαίσιο της τρέχουσας κρίσης και ιδίως οι ενισχύσεις που έχουν παρασχεθεί δυνάμει της παρούσας ανακοίνωσης.

⁴⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής – Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων (ΕΕ C 249 της 31.7.2014, σ. 1).

- (38) Τα κράτη μέλη καλούνται να εξετάσουν, χωρίς διακρίσεις, το ενδεχόμενο να θεσπίσουν απαιτήσεις σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος ή την ασφάλεια του εφοδιασμού για τη χορήγηση ενισχύσεων βάσει των τμημάτων 2.4 και 2.8 της παρούσας ανακοίνωσης. Αυτό θα μπορούσε, για παράδειγμα, να λάβει τις ακόλουθες μορφές⁴⁵:
- α. απαίτηση από τον δικαιούχο να καλύπτει ορισμένο μερίδιο των αναγκών του κατανάλωσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, π.χ. μέσω συμφωνιών αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας ή μέσω άμεσων επενδύσεων στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές·
 - β. απαίτηση επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση, μείωση της κατανάλωσης ενέργειας σε σχέση με την οικονομική παραγωγή, π.χ. με τη μείωση της κατανάλωσης για παραγωγικές διαδικασίες, θέρμανση ή μεταφορές, ιδίως μέσω μέτρων εφαρμογής συστάσεων από ενεργειακούς ελέγχους που διενεργούνται σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 2 ή παράγραφος 4 και το παράρτημα VI της οδηγίας 2012/27/ΕΕ·
 - γ. απαίτηση επενδύσεων για τη μείωση ή τη διαφοροποίηση της κατανάλωσης φυσικού αερίου, π.χ. μέσω μέτρων εξηλεκτρισμού με χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή κυκλικών λύσεων, όπως η επαναχρησιμοποίηση απαερίων·
 - δ. απαίτηση υλοποίησης επενδύσεων ευελιξίας, ώστε να διευκολυνθεί η καλύτερη προσαρμογή των επιχειρηματικών διαδικασιών στα μηνύματα όσον αφορά τις τιμές στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας.
- (39) Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να χορηγούν ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από έκτακτα γεγονότα σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ. Τέτοιες κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες αποσκοπούν στον μετριασμό των ζημιών που προκαλούνται άμεσα από τα τρέχοντα και έκτακτα γεγονότα της ρωσικής επίθεσης κατά της Ουκρανίας, μπορούν επίσης να καλύπτουν ορισμένα αποτελέσματα που απορρέουν από την εν λόγω επίθεση, όπως τις οικονομικές κυρώσεις που επιβλήθηκαν ή τα αντίμετρα που επηρεάζουν αρνητικά την ικανότητα του δικαιούχου να ασκεί την οικονομική του δραστηριότητα ή ένα συγκεκριμένο και διακριτό μέρος της οικονομικής του δραστηριότητας.
- (40) Οι ζημιές που προκαλούνται άμεσα από υποχρεωτικές μειώσεις της κατανάλωσης φυσικού αερίου ή ηλεκτρικής ενέργειας οι οποίες ενδέχεται να πρέπει να επιβληθούν από τα κράτη μέλη μπορούν να αξιολογηθούν βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει υπεραντισταθμισή.
- (41) Τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιούν τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης και η Επιτροπή θα τα αξιολογεί απευθείας βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ. Οι ενισχύσεις αυτές μπορούν να χορηγούνται σε προβληματικές επιχειρήσεις.

⁴⁵ Τα κράτη μέλη καλούνται να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες χορήγησης ενισχύσεων που εγκρίνονται βάσει των κατευθυντήριων γραμμών του 2022 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για το κλίμα, την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια, ιδίως όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση ή άλλα μέτρα απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές.

- (42) Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1369 σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου⁴⁶, τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάσουν κατάλληλα μέτρα για την παροχή κινήτρων για οικειοθελή μείωση της ζήτησης φυσικού αερίου. Όταν τα κράτη μέλη σχεδιάζουν να θεσπίσουν τέτοια κίνητρα στο πλαίσιο της τρέχουσας κρίσης, η Επιτροπή θα αξιολογεί τα μέτρα αυτά απευθείας βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ. Μολονότι αυτό θα απαιτήσει κατά περίπτωση αξιολόγηση, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα ακόλουθα στοιχεία είναι ιδιαίτερα σημαντικά:
- α. χρήση ανταγωνιστικής διαδικασίας βάσει διαφανών κριτηρίων για τη σύναψη συμβάσεων σχετικά με τον όγκο της οικειοθελούς μείωσης της ζήτησης·
 - β. απουσία επίσημων περιορισμών στο διασυνοριακό εμπόριο ή στις διασυνοριακές ροές·
 - γ. περιορισμός των σχετικών κινήτρων σε μελλοντικές μειώσεις της ζήτησης που υπερβαίνουν τις μειώσεις στις οποίες θα προέβαινε ο δικαιούχος ανεξάρτητα από το μέτρο·
 - δ. άμεση μείωση της συνολικής τελικής ζήτησης αερίου στο οικείο κράτος μέλος, με παράλληλη αποφυγή μετατόπισης, απλώς, της ζήτησης φυσικού αερίου.
- (43) Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να σχεδιάζουν τη λήψη μέτρων για την παροχή κινήτρων για τη πλήρωση εγκαταστάσεων αποθήκευσης αερίου στον βαθμό που η αγορά δεν παρέχει κίνητρα ώστε να επιτευχθεί τούτο επαρκώς. Όταν τα κράτη μέλη σχεδιάζουν να χορηγήσουν κίνητρα για την πλήρωση εγκαταστάσεων αποθήκευσης αερίου στο πλαίσιο της τρέχουσας κρίσης, η Επιτροπή θα τα αξιολογεί απευθείας βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ⁴⁷. Μολονότι αυτό θα απαιτήσει κατά περίπτωση αξιολόγηση, η Επιτροπή θεωρεί τα ακόλουθα στοιχεία ιδιαίτερα σημαντικά:
- α. χρήση ανταγωνιστικής διαδικασίας βάσει διαφανών κριτηρίων για την ελαχιστοποίηση της ενίσχυσης·
 - β. απουσία περιορισμών στο διασυνοριακό εμπόριο ή στις διασυνοριακές ροές·
 - γ. ύπαρξη διασφαλίσεων για την αποφυγή της υπεραντισταθμίσης·
 - δ. συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις και τις προϋποθέσεις πλήρωσης και παροχής κινήτρων για την αποθήκευση αερίου οι οποίες καθορίζονται στο άρθρο 6α έως 6δ του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1938⁴⁸, ιδίως τις προϋποθέσεις για τα μέτρα στήριξης οι οποίες καθορίζονται στο άρθρο 6β παράγραφοι 2 και 3.
- (44) Η Επιτροπή θα εξετάσει, κατά περίπτωση, πιθανές αναγκαίες, αναλογικές και κατάλληλες ενισχύσεις, σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής «Εξοικονόμηση

⁴⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου, της 5ης Αυγούστου 2022, σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου (ΕΕ L 206 της 8.8.2022, σ. 1).

⁴⁷ Βλέπε απόφαση της Επιτροπής SA.103012 (2022/NN) της 12.7.2022 — Incentive measure to store natural gas in the Bergermeer storage facility for the next heating period [Μέτρο παροχής κινήτρων για την αποθήκευση φυσικού αερίου στην εγκατάσταση αποθήκευσης Bergermeer για την επόμενη περίοδο θέρμανσης].

⁴⁸ Όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1032 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2022 (ΕΕ L 173 της 30.6.2022, σ. 17).

αερίου για ασφαλή χειμώνα»⁴⁹ και τα εθνικά σχέδια έκτακτης ανάγκης για την ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο, προκειμένου να προσαρμοστούν εγκαταστάσεις που θα συμβάλουν στην αντικατάσταση του αερίου, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, με ένα άλλο, πιο ρυπογόνο, καύσιμο άνθρακα. Κάθε τέτοιο εναλλακτικό καύσιμο άνθρακα πρέπει να έχει τη χαμηλότερη δυνατή περιεκτικότητα σε εκπομπές, η δε ενίσχυση θα πρέπει να χορηγείται με την επιφύλαξη προσπαθειών ενεργειακής απόδοσης και πρέπει να αποφεύγει τις μακροπρόθεσμες, πέραν της κρίσης, επιπτώσεις εγκλωβισμού, σύμφωνα με τους στόχους της ΕΕ για το κλίμα. Τα μέτρα αυτά μπορούν να αποσκοπούν τόσο στην προληπτική μείωση της κατανάλωσης αερίου όσο και στην αντιμετώπιση υποχρεωτικών μειώσεων της ζήτησης φυσικού αερίου, εκτός υπάρχει άλλη αντιστάθμιση⁵⁰.

- (45) Δεδομένων των προκλήσεων σε σχέση με τη μεταφορά εμπορευμάτων από και προς την Ουκρανία, η Επιτροπή θα εξετάζει κατά περίπτωση ενδεχόμενες ενισχύσεις για ασφάλιση ή αντασφάλιση όσον αφορά μεταφορές αγαθών από και προς την Ουκρανία. Μεταξύ άλλων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποδείξουν ότι η ασφάλιση ή η αντασφάλιση δεν είναι καθόλου διαθέσιμη ή είναι διαθέσιμη σε τιμές σημαντικά υψηλότερες απ' ό,τι πριν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία.
- (46) Η μεταφορά των προσφύγων και του ανθρωπιστικού υλικού δεν εμπίπτει καταρχήν στους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, εφόσον το κράτος ενεργεί στο πλαίσιο της άσκησης δημόσιας εξουσίας (σε αντίθεση με την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας) και εφόσον οι υπηρεσίες μεταφορών δεν αγοράζονται σε επίπεδο υψηλότερο από την τιμή της αγοράς.
- (47) Οι ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη στις επιχειρήσεις βάσει της παρούσας ανακοίνωσης και οι οποίες διοχετεύονται μέσω πιστωτικών ιδρυμάτων ως ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, πρέπει να ωφελούν άμεσα τις επιχειρήσεις αυτές. Ωστόσο, ενδέχεται να παρέχουν έμμεσο πλεονέκτημα στους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Παρόλα αυτά, στο πλαίσιο των διασφαλίσεων που αναφέρονται στα τμήματα 2.2 και 2.3, τα εν λόγω έμμεσα πλεονεκτήματα δεν στοχεύουν στη διατήρηση ή την αποκατάσταση της βιωσιμότητας, της ρευστότητας ή της φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω ενισχύσεις δεν θα χαρακτηριστούν ως έκτακτη δημόσια χρηματοπιστωτική στήριξη δυνάμει της οδηγίας 2014/59/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (οδηγία για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών - BRRD)⁵¹ ή δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 806/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (κανονισμός για τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης - EME)⁵² ούτε θα αξιολογηθούν βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις που ισχύουν για τον τραπεζικό τομέα⁵³.

⁴⁹ COM(2022) 360 final, 20.7.2022.

⁵⁰ Ένα παράδειγμα στο πλαίσιο της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας είναι η απόφαση της Επιτροπής της 30.9.2022 σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.103662 (2022/N) — Γερμανία — Προσωρινό απόθεμα εφοδιασμού με λιγνίτη για την εξοικονόμηση φυσικού αερίου.

⁵¹ ΕΕ L 173 της 12.6.2014, σ. 190, βλ. άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 28 της οδηγίας BRRD.

⁵² ΕΕ L 225 της 30.7.2014, σ. 1, βλ. άρθρο 3 παράγραφος 1 σημείο 29 του κανονισμού EME.

⁵³ Ανακοίνωση σχετικά με την ανακεφαλαιοποίηση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών στο πλαίσιο της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης: περιορισμός των ενισχύσεων στο ελάχιστο απαραίτητο και διασφαλίσεις έναντι αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού (ΕΕ C 10 της 15.1.2009, σ. 2): ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αντιμετώπιση των απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων στον

- (48) Οι ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη σε πιστωτικά ιδρύματα ή άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ για την αντιστάθμιση της άμεσης ζημίας που υφίστανται ως απόρροια της τρέχουσας κρίσης ή οι ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη σε πιστωτικά ιδρύματα ή άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς βάσει του τμήματος 2.4 της παρούσας ανακοίνωσης και οι οποίες δεν στοχεύουν στη διατήρηση ή την αποκατάσταση της βιωσιμότητας, της ρευστότητας ή της φερεγγυότητας ενός ιδρύματος ή μιας οντότητας, δεν θα χαρακτηρίζονται ως έκτακτη δημόσια χρηματοπιστωτική στήριξη βάσει της οδηγίας BRRD ή του κανονισμού EME ούτε θα αξιολογούνται βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις που ισχύουν στον τραπεζικό τομέα.⁵⁴
- (49) Εάν, λόγω της τρέχουσας κρίσης, τα πιστωτικά ιδρύματα χρειαστούν έκτακτη δημόσια χρηματοπιστωτική στήριξη (βλ. άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 28 της οδηγίας BRRD και άρθρο 3 παράγραφος 1 σημείο 29 του κανονισμού EME) με τη μορφή μέτρου ρευστότητας, ανακεφαλαιοποίησης ή απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων, θα πρέπει να αξιολογηθεί κατά πόσον το εν λόγω μέτρο πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 32 παράγραφος 4 στοιχείο δ) σημεία i), ii) ή iii) της οδηγίας BRRD και του άρθρου 18 παράγραφος 4 στοιχείο δ) σημεία i), ii) ή iii) του κανονισμού EME. Σε περίπτωση που πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις, το πιστωτικό ίδρυμα που λαμβάνει την έκτακτη αυτή δημόσια χρηματοδοτική στήριξη δεν θα θεωρείται ότι τελεί υπό πτώχευση ή ότι ενδέχεται να πτωχεύσει.
- (50) Στον βαθμό που τα μέτρα αυτά λαμβάνονται για την αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με τη ρωσική επίθεση κατά της Ουκρανίας και με τις άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις της, θα θεωρείται ότι εμπίπτουν στο σημείο 45 της Τραπεζικής ανακοίνωσης του 2013⁵⁵, το οποίο προβλέπει εξαίρεση από την απαίτηση επιμερισμού των βαρών μεταξύ των μετόχων και των πιστωτών τίτλων μειωμένης εξοφλητικής προτεραιότητας.
- (51) Οι ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο της παρούσας ανακοίνωσης δεν εξαρτώνται από τη μετεγκατάσταση παραγωγικής δραστηριότητας ή άλλης δραστηριότητας του δικαιούχου από άλλη χώρα εντός του ΕΟΧ στο έδαφος του κράτους μέλους που χορηγεί την ενίσχυση. Τέτοιος όρος εικάζεται ότι θα ήταν επιβλαβής για την εσωτερική αγορά. Με την επιφύλαξη των ειδικών διασφαλίσεων του τμήματος 2.8 της παρούσας ανακοίνωσης, αυτό ισχύει ανεξάρτητα από τον

κοινοτικό τραπεζικό τομέα (EE C 72 της 26.3.2009, σ. 1): ανακοίνωση της Επιτροπής περί της αποκατάστασης της βιωσιμότητας και αξιολόγησης των μέτρων αναδιάρθρωσης στον χρηματοπιστωτικό τομέα στο πλαίσιο της παρούσας κρίσης βάσει των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων (EE C 195 της 19.8.2009, σ. 9): ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, από την 1η Ιανουαρίου 2011, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα στήριξης των τραπεζών στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης (EE C 329 της 7.12.2010, σ. 7): ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, μετά την 1η Ιανουαρίου 2012, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα στήριξης των τραπεζών εντός του πλαισίου της χρηματοπιστωτικής κρίσης (EE C 356 της 6.12.2011, σ. 7): και ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, μετά την 1η Αυγούστου 2013, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα στήριξης των τραπεζών στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης («Τραπεζική ανακοίνωση 2013») (EE C 216 της 30.7.2013, σ. 1).

⁵⁴ Κάθε μέτρο στήριξης πιστωτικών ιδρυμάτων ή άλλων χρηματοπιστωτικών οργανισμών το οποίο συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν εμπίπτουν στην παρούσα ανακοίνωση, πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή και θα αξιολογείται βάσει των σχετικών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις.

⁵⁵ Όπως ορίζεται στην υποσημείωση 53.

αριθμό θέσεων εργασίας που πράγματι χάθηκαν κατά την αρχική εγκατάσταση του δικαιούχου στον ΕΟΧ.

- (52) Οι ενισχύσεις βάσει της παρούσας ανακοίνωσης δεν χορηγούνται σε επιχειρήσεις στις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις από την ΕΕ, στις οποίες περιλαμβάνονται ενδεικτικά:
- α. πρόσωπα, οντότητες ή φορείς που κατονομάζονται ρητά στις νομικές πράξεις που επιβάλλουν τις εν λόγω κυρώσεις·
 - β. επιχειρήσεις που ανήκουν σε ή ελέγχονται από πρόσωπα, οντότητες ή φορείς έναντι των οποίων έχουν επιβληθεί κυρώσεις από την ΕΕ· ή
 - γ. επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε βιομηχανικούς κλάδους έναντι των οποίων έχουν επιβληθεί κυρώσεις από την ΕΕ, στο βαθμό που η ενίσχυση αυτή θα υπονόμει τους στόχους των σχετικών κυρώσεων.
- (53) Τα μέτρα κρατικών ενισχύσεων, τα οποία αφ' εαυτών, λόγω των όρων που τα συνοδεύουν ή της μεθόδου χρηματοδότησής τους, επιφέρουν αδιάρρηκτη παραβίαση του ενωσιακού δικαίου, δεν μπορούν να κηρυχθούν συμβατά με την εσωτερική αγορά. Αυτό μπορεί να συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν η ενίσχυση υπόκειται σε ρήτρες που διέπουν άμεσα ή έμμεσα την προέλευση των προϊόντων ή του εξοπλισμού, όπως υποχρέωση του δικαιούχου να αγοράζει προϊόντα εγχώριας παραγωγής. Η Επιτροπή δεν θα εγκρίνει ενισχύσεις για εξαγωγικές δραστηριότητες προς τρίτες χώρες ή κράτη μέλη όταν συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, ενισχύσεις που εξαρτώνται από τη χρήση εγχώριων αντί εισαγόμενων προϊόντων, ή ενισχύσεις για τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής ή για την κάλυψη άλλων δαπανών που συνδέονται με εξαγωγικές δραστηριότητες.

1.5. Δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ

- (54) Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, η Επιτροπή μπορεί να κρίνει ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά ενισχύσεις «για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους». Εν προκειμένω, τα Δικαστήρια της Ένωσης έχουν αποφανθεί ότι η διαταραχή πρέπει να επηρεάζει το σύνολο ή σημαντικό μέρος της οικονομίας του οικείου κράτους μέλους και όχι απλώς μία από τις περιφέρειες ή ένα από τα τμήματα της επικράτειάς του. Τούτο, εξάλλου, συνάδει με την ανάγκη στενής ερμηνείας οποιασδήποτε εξαιρετικής διάταξης, όπως το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ⁵⁶. Την ερμηνεία αυτή εφαρμόζει με συνέπεια η Επιτροπή κατά τη λήψη αποφάσεων⁵⁷.

⁵⁶ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-132/96 και T-143/96, Freistaat Sachsen κ.λπ. κατά Επιτροπής, EU:T:1999:326, σκέψη 167.

⁵⁷ Απόφαση 98/490/EK της Επιτροπής στην υπόθεση C 47/96 Crédit Lyonnais (ΕΕ L 221 της 8.8.1998, σ. 28), σημείο 10.1· απόφαση 2005/345/EK της Επιτροπής στην υπόθεση C 28/02 Bankgesellschaft Berlin (ΕΕ L 116 της 4.5.2005, σ. 1), σημεία 153 και εξής· και απόφαση 2008/263/EK της Επιτροπής στην υπόθεση C-50/06 BAWAG (ΕΕ L 83 της 26.3.2008, σ. 7), σημείο 166. Βλ. απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση NN 70/07, Northern Rock (ΕΕ C 43 της 16.2.2008, σ. 1)· απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση NN 25/08 Rescue aid to Risikoabschirmung WestLB (ΕΕ C 189 της 26.7.2008, σ. 3)· απόφαση της Επιτροπής, της 4ης Ιουνίου 2008, σχετικά με κρατική ενίσχυση C9/08 της Γερμανίας υπέρ της SachsenLB (ΕΕ L 104 της 24.4.2009, σ. 34)· και απόφαση της Επιτροπής, της 16ης Ιουνίου 2017, στην υπόθεση SA.32544 (2011/C) Αναδιάρθρωση της ΤΡΑΙΝΟΣΕ ΑΕ (ΕΕ L 186 της 24.7.2018, σ. 25).

- (55) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και οι άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις της, συμπεριλαμβανομένων των κυρώσεων που επιβλήθηκαν από την ΕΕ ή τους διεθνείς εταίρους της και των αντιμέτρων που ελήφθησαν, για παράδειγμα από τη Ρωσία, έχουν δημιουργήσει σημαντικές οικονομικές αβεβαιότητες, έχουν διαταράξει τις εμπορικές ροές και τις αλυσίδες εφοδιασμού και έχουν οδηγήσει σε εξαιρετικά υψηλές και αιφνίδιες αυξήσεις των τιμών, ιδίως στον τομέα του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και σε πολλές άλλες εισροές, πρώτες ύλες και πρωτογενή αγαθά. Οι επιπτώσεις αυτές έχουν προκαλέσει, στο σύνολό τους, σοβαρή διαταραχή της οικονομίας όλων των κρατών μελών. Οι διαταραχές των αλυσίδων εφοδιασμού και η αυξημένη αβεβαιότητα έχουν άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις που επηρεάζουν πολλούς τομείς. Εκτός αυτού, η αύξηση των τιμών της ενέργειας επηρεάζει ουσιαστικά όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας σε όλα τα κράτη μέλη. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι ένα μεγάλο φάσμα οικονομικών τομέων σε όλα τα κράτη μέλη πλήττεται από σοβαρή οικονομική διαταραχή. Στη βάση αυτή, η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι σκόπιμο να καθοριστούν τα κριτήρια για την αξιολόγηση των μέτρων κρατικής ενίσχυσης που μπορούν να χορηγήσουν τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της σοβαρής αυτής διαταραχής.
- (56) Ειδικότερα οι κρατικές ενισχύσεις είναι δικαιολογημένες και μπορούν να κηρυχθούν συμβατές με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, εφόσον αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της έλλειψης ρευστότητας που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις που πλήττονται άμεσα ή έμμεσα από τη σοβαρή οικονομική διαταραχή που προκλήθηκε από τη ρωσική επίθεση κατά της Ουκρανίας και τις άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις της, συμπεριλαμβανομένων των κυρώσεων που επιβλήθηκαν από την ΕΕ ή τους διεθνείς εταίρους της, καθώς και των αντιμέτρων που ελήφθησαν, για παράδειγμα από τη Ρωσία.
- (57) Στην παρούσα ανακοίνωση, η Επιτροπή καθορίζει τα κριτήρια αξιολόγησης της συμβατότητας που θα εφαρμόσει επί της αρχής στις ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο αυτό, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ. Επομένως, τα κράτη μέλη πρέπει να αποδεικνύουν ότι τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης που κοινοποιούνται στην Επιτροπή και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας ανακοίνωσης είναι αναγκαία, κατάλληλα και αναλογικά για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας του οικείου κράτους μέλους, καθώς και ότι τηρούνται πλήρως όλες οι απαιτήσεις της παρούσας ανακοίνωσης.
- (58) Τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης που κοινοποιούνται και αξιολογούνται βάσει της παρούσας ανακοίνωσης αποσκοπούν στη στήριξη επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ και πλήττονται από τη ρωσική στρατιωτική επίθεση και/ή από τις συνέπειές της. Τα μέτρα ενίσχυσης δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να χρησιμοποιηθούν για να υπονομεύσουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα των κυρώσεων που επιβάλλονται από την ΕΕ ή τους διεθνείς εταίρους της και πρέπει να συμμορφώνονται πλήρως με τους κανόνες κατά της καταστρατήγησης των εφαρμοστέων κανονισμών⁵⁸. Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να αποφευχθεί το ενδεχόμενο

⁵⁸ Για παράδειγμα, άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 833/2014 του Συμβουλίου, της 31ης Ιουλίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ L 229 της 31.7.2014, σ. 1).

τα φυσικά πρόσωπα ή οι οντότητες κατά των οποίων στρέφονται οι κυρώσεις να ωφεληθούν άμεσα ή έμμεσα από οποιαδήποτε τέτοια μέτρα⁵⁹.

- (59) Τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας ανακοίνωσης είναι δυνατό να σωρευθούν μεταξύ τους σύμφωνα με τις απαιτήσεις των εκάστοτε τμημάτων της παρούσας ανακοίνωσης. Τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης που καλύπτονται από την παρούσα ανακοίνωση είναι δυνατό να σωρευθούν με ενισχύσεις δυνάμει των κανονισμών για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας⁶⁰ ή με ενισχύσεις δυνάμει των κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία⁶¹, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι διατάξεις και οι κανόνες σώρευσης των εν λόγω κανονισμών. Τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης που καλύπτονται από την παρούσα ανακοίνωση μπορούν να σωρευθούν με ενισχύσεις βάσει του προσωρινού πλαισίου COVID-19⁶², υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι αντίστοιχοι κανόνες σώρευσής τους. Όταν τα κράτη μέλη χορηγούν στον ίδιο δικαιούχο δάνεια ή εγγυήσεις βάσει του προσωρινού πλαισίου COVID-19 καθώς και βάσει της παρούσας ανακοίνωσης και όταν το συνολικό ποσό του αρχικού κεφαλαίου του δανείου υπολογίζεται με βάση τις αυτοδηλούμενες ανάγκες ρευστότητας του δικαιούχου, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι εν λόγω ανάγκες ρευστότητας καλύπτονται μέσω ενισχύσεων μόνον άπαξ. Ομοίως, οι ενισχύσεις βάσει της παρούσας ανακοίνωσης μπορούν να σωρευθούν με ενισχύσεις βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, αλλά δεν μπορεί να υπάρξει υπεραντιστάθμιση της ζημίας που υπέστη ο δικαιούχος.

⁵⁹ Λαμβανομένης υπόψη της ειδικής περίπτωσης, με δύο διαδοχικές κρίσεις που έχουν πλήξει τις επιχειρήσεις με πολλαπλούς τρόπους, τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν να χορηγήσουν ενισχύσεις βάσει της παρούσας ανακοίνωσης και σε προβληματικές επιχειρήσεις.

⁶⁰ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 352 της 24.12.2013, σ. 1)· κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1408/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας («de minimis») στον γεωργικό τομέα (ΕΕ L 352 της 24.12.2013, σ. 9)· κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 717/2014 της Επιτροπής, της 27ης Ιουνίου 2014, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (ΕΕ L 190 της 28.6.2014, σ. 45)· και κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής, της 25ης Απριλίου 2012, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 114 της 26.4.2012, σ. 8).

⁶¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία)· κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 193 της 1.7.2014, σ. 1)· και κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1388/2014 της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, τη μεταποίηση και την εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 369 της 24.12.2014, σ. 37).

⁶² Ανακοίνωση της Επιτροπής – «Προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19» (ΕΕ C 91I της 20.3.2020, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τις ανακοινώσεις της Επιτροπής C(2020) 2215 (ΕΕ C 112 I της 4.4.2020, σ. 1), C(2020) 3156 (ΕΕ C 164 της 13.5.2020, σ. 3), C(2020) 4509 (ΕΕ C 218 της 2.7.2020, σ. 3), C(2020) 7127 (ΕΕ C 340 I της 13.10.2020, σ. 1), C(2021) 564 (ΕΕ C 34 της 1.2.2021, σ. 6) και C(2021) 8442 (ΕΕ C 473 της 24.11.2021, σ. 1).

2. ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΜΕΤΡΑ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

2.1. Περιορισμένα ποσά ενίσχυσης

- (60) Πέραν των υφιστάμενων δυνατοτήτων βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, προσωρινά περιορισμένα ποσά ενίσχυσης σε επιχειρήσεις που πλήττονται από τη ρωσική επίθεση κατά της Ουκρανίας και/ή από τις άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις της μπορούν να αποτελέσουν κατάλληλη, αναγκαία και στοχευμένη λύση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας κρίσης.
- (61) Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι οι εν λόγω κρατικές ενισχύσεις συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται πλήρως όλοι οι ακόλουθοι όροι (οι ειδικές διατάξεις για την πρωτογενή γεωργία, την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια προβλέπονται στο σημείο 62):
- α. ανά πάσα στιγμή η συνολική ενίσχυση δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά κράτος μέλος⁶³. Η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται με τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων, φορολογικών πλεονεκτημάτων και πλεονεκτημάτων πληρωμών ή με άλλες μορφές όπως επιστρεπτές προκαταβολές, εγγυήσεις⁶⁴, δάνεια⁶⁵ και ίδια κεφάλαια, με την προϋπόθεση ότι η συνολική ονομαστική αξία των εν λόγω μέτρων δεν υπερβαίνει το συνολικό ανώτατο όριο ύψους 2 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά κράτος μέλος· όλα τα αριθμητικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται είναι ακαθάριστα, δηλαδή προ της αφαίρεσης φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων·
 - β. η ενίσχυση χορηγείται βάσει καθεστώτος με εκτιμώμενο προϋπολογισμό·
 - γ. η ενίσχυση χορηγείται μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2023⁶⁶.
 - δ. η ενίσχυση χορηγείται σε επιχειρήσεις που πλήττονται από την κρίση·
 - ε. η ενίσχυση που χορηγείται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη μεταποίηση και την εμπορία γεωργικών προϊόντων⁶⁷ συνοδεύεται από την υποχρέωση μη μετακύλισής της εν μέρει ή εξ ολοκλήρου σε πρωτογενείς παραγωγούς και δεν καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά από τις οικείες επιχειρήσεις ή αγοράζονται από τους

⁶³ Οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει καθεστώτων που έχουν εγκριθεί δυνάμει του παρόντος τμήματος και οι οποίες έχουν επιστραφεί πριν χορηγηθεί νέα ενίσχυση δυνάμει του παρόντος τμήματος δεν θα λαμβάνονται υπόψη στον προσδιορισμό του κατά πόσον υπάρχει υπέρβαση του σχετικού ανώτατου ορίου.

⁶⁴ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή εγγυήσεων δυνάμει του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι συμπληρωματικοί όροι του σημείου 67 στοιχείο θ).

⁶⁵ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή δανείων δυνάμει του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι επιπλέον όροι του σημείου 70 στοιχείο ζ).

⁶⁶ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, η φορολογική υποχρέωση σε σχέση με την οποία χορηγείται το εν λόγω πλεονέκτημα πρέπει να έχει προκύψει το αργότερο μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2023.

⁶⁷ Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 6 και το άρθρο 2 σημείο 7 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 193 της 1.7.2014, σ. 1).

πρωτογενείς παραγωγούς, εκτός εάν, στη δεύτερη περίπτωση, τα προϊόντα είτε δεν διατέθηκαν στην αγορά είτε χρησιμοποιήθηκαν για μη διατροφικούς σκοπούς, όπως η απόσταξη, η μεθανιοποίηση ή η λιπασματοποίηση από τις οικείες επιχειρήσεις.

(62) Κατά παρέκκλιση από το σημείο 61 στοιχείο α), ισχύουν οι ακόλουθοι ειδικοί όροι για τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, επιπλέον των όρων του σημείου 61 στοιχείο β) έως δ):

- α. ανά πάσα στιγμή η συνολική ενίσχυση δεν υπερβαίνει τα 250 000 EUR ανά επιχείρηση που δραστηριοποιείται στην πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων ανά κράτος μέλος και τα 300 000 EUR ανά επιχείρηση που δραστηριοποιείται στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας ανά κράτος μέλος⁶⁸. η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται με τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων, φορολογικών πλεονεκτημάτων και πλεονεκτημάτων πληρωμών ή με άλλες μορφές όπως επιστρεπτές προκαταβολές, εγγυήσεις⁶⁹, δάνεια⁷⁰ και ίδια κεφάλαια, με την προϋπόθεση ότι η συνολική ονομαστική αξία των εν λόγω μέτρων δεν υπερβαίνει το συνολικό ανώτατο όριο των, κατά περίπτωση, 250 000 EUR ή 300 000 EUR ανά επιχείρηση ανά κράτος μέλος· όλα τα αριθμητικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται είναι ακαθάριστα, δηλαδή προ της αφαίρεσης φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων·
- β. οι ενισχύσεις στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων δεν καθορίζονται με βάση την τιμή ή την ποσότητα των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά·
- γ. οι ενισχύσεις σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας δεν αφορούν καμία από τις κατηγορίες ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχεία α) έως ια) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 717/2014⁷¹.

(63) Όταν μια επιχείρηση δραστηριοποιείται σε διάφορους τομείς για τους οποίους ισχύουν διάφορα ανώτατα όρια σύμφωνα με τα σημεία 61 στοιχείο α) και 62 στοιχείο α), το οικείο κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει, με κατάλληλα μέσα, π.χ. με λογιστικό διαχωρισμό, ότι για καθεμία από τις δραστηριότητες αυτές τηρείται το σχετικό ανώτατο όριο και δεν σημειώνεται υπέρβαση του μέγιστου συνολικού ποσού ύψους 2 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά κράτος μέλος. Όταν μια επιχείρηση δραστηριοποιείται αποκλειστικά στους τομείς που καλύπτονται από το σημείο 62 στοιχείο α), δεν θα πρέπει να σημειώνεται υπέρβαση του μέγιστου συνολικού ποσού ύψους 300 000 EUR ανά επιχείρηση ανά κράτος μέλος.

⁶⁸ Οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει καθεστώτων που έχουν εγκριθεί δυνάμει του παρόντος τμήματος και οι οποίες έχουν επιστραφεί πριν χορηγηθεί νέα ενίσχυση δυνάμει του παρόντος τμήματος δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στον προσδιορισμό του κατά πόσον υπάρχει υπέρβαση του σχετικού ανώτατου ορίου.

⁶⁹ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή εγγυήσεων δυνάμει του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι συμπληρωματικοί όροι του σημείου 67 στοιχείο θ).

⁷⁰ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή δανείων δυνάμει του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι επιπλέον όροι του σημείου 70 στοιχείο ζ).

⁷¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 717/2014 της Επιτροπής, της 27ης Ιουνίου 2014, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (ΕΕ L 90 της 28.6.2014, σ. 45).

- (64) Μέτρα που χορηγούνται βάσει της παρούσας ανακοίνωσης με τη μορφή επιστρεπτέων προκαταβολών, εγγυήσεων, δανείων ή άλλων επιστρεπτέων μέσων μπορούν να μετατραπούν σε άλλες μορφές ενίσχυσης, όπως επιχορηγήσεις, υπό την προϋπόθεση ότι η μετατροπή θα πραγματοποιηθεί έως τις 30 Ιουνίου 2024 και ότι πληρούνται οι όροι του παρόντος τμήματος.

2.2. Στήριξη της ρευστότητας με τη μορφή εγγυήσεων

- (65) Για να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε ρευστότητα για τις επιχειρήσεις που πλήττονται από την τρέχουσα κρίση, η παροχή δημόσιων εγγυήσεων για δάνεια για περιορισμένο χρονικό διάστημα και ποσό δανείου μπορεί να αποτελέσει κατάλληλη, αναγκαία και στοχευμένη λύση υπό τις παρούσες περιστάσεις⁷².
- (66) Για το ίδιο κεφάλαιο υποκείμενου δανείου, οι εγγυήσεις που χορηγούνται βάσει του παρόντος τμήματος δεν επιτρέπεται να σωρεύονται με ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του τμήματος 2.3 της παρούσας ανακοίνωσης και αντιστρόφως, ούτε με ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του τμήματος 3.2 ή του τμήματος 3.3 του προσωρινού πλαισίου για την COVID-19. Οι εγγυήσεις που χορηγούνται βάσει του παρόντος τμήματος είναι δυνατό να σωρεύονται για διαφορετικά δάνεια, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό του δανείου ανά δικαιούχο δεν υπερβαίνει τα ανώτατα όρια που καθορίζονται στο σημείο 67 στοιχείο ε) της παρούσας ανακοίνωσης. Είναι δυνατή η παράλληλη υπαγωγή δικαιούχου σε περισσότερα του ενός μέτρα βάσει του παρόντος τμήματος, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό των δανείων ανά δικαιούχο δεν υπερβαίνει τα ανώτατα όρια που καθορίζονται στο σημείο 67 στοιχείο ε).
- (67) Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι αυτές οι κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή δημόσιων εγγυήσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, εφόσον:
- α. οι δημόσιες εγγυήσεις παρέχονται για νέα μεμονωμένα δάνεια που χορηγούνται σε επιχειρήσεις⁷³.
 - β. οι προμήθειες εγγύησης καθορίζονται ανά μεμονωμένο δάνειο στο ελάχιστο επίπεδο, το οποίο αυξάνεται προοδευτικά με την αύξηση της διάρκειας του εγγυημένου δανείου, όπως ορίζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Τύπος δικαιούχου	Για το 1ο έτος	Για το 2ο-3ο έτος	Για το 4ο-6ο έτος
------------------	----------------	-------------------	-------------------

⁷² Για τους σκοπούς του παρόντος τμήματος, ο όρος «δημόσιες εγγυήσεις για δάνεια» καλύπτει επίσης τις εγγυήσεις για ορισμένα προϊόντα πρακτόρευσης (φάκτορινγκ), δηλαδή εγγυήσεις για πρακτόρευση με δικαίωμα προσφυγής και για αντίστροφη πρακτόρευση, όπου ο πράκτορας έχει δικαίωμα προσφυγής στον εκχωρητή. Τα επιλέξιμα προϊόντα αντίστροφης πρακτόρευσης πρέπει να περιορίζονται στα προϊόντα που χρησιμοποιούνται μόνον αφού ο πωλητής έχει ήδη εκτελέσει το μέρος της συναλλαγής που του αναλογεί, δηλαδή αφού παραδοθεί το προϊόν ή παρασχεθεί η υπηρεσία. Η χρηματοδοτική μίσθωση καλύπτεται επίσης από τον όρο «δημόσιες εγγυήσεις για δάνεια». Όταν οι δημόσιες εγγυήσεις αποσκοπούν στην αντιμετώπιση αναγκών ρευστότητας επιχειρήσεων που πρέπει να παρέχουν χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις για δραστηριότητες διαπραγμάτευσης στις αγορές ενέργειας, οι εν λόγω δημόσιες εγγυήσεις μπορούν κατ' εξαίρεση να καλύπτουν και τραπεζικές εγγυήσεις ή να παρέχονται ως χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις σε κεντρικούς αντισυμβαλλομένους ή σε εκκαθαριστικά μέλη.

⁷³ Τα μεμονωμένα αυτά δάνεια δεν μπορούν να χορηγηθούν σε πιστωτικά ιδρύματα ή άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

MME	25 μονάδες βάσης	50 μονάδες βάσης	100 μονάδες βάσης
Μεγάλες επιχειρήσεις	50 μονάδες βάσης	100 μονάδες βάσης	200 μονάδες βάσης

- γ. εναλλακτικά, τα κράτη μέλη μπορούν να κοινοποιούν καθεστώτα, λαμβάνοντας τον ανωτέρω πίνακα ως βάση, στα οποία όμως η διάρκεια της εγγύησης, οι προμήθειες εγγύησης και η κάλυψη της εγγύησης μπορούν να διαφοροποιούνται για κάθε αρχικό κεφάλαιο του υποκείμενου μεμονωμένου δανείου (για παράδειγμα, τυχόν χαμηλότερη κάλυψη της εγγύησης θα μπορούσε να αντισταθμιστεί με μεγαλύτερη διάρκεια ή θα μπορούσε να συνδυαστεί με χαμηλότερες προμήθειες εγγύησης): μπορεί να χρησιμοποιηθεί σταθερή προμήθεια καθ' όλη τη διάρκεια της εγγύησης, εάν είναι υψηλότερη από τις ελάχιστες προμήθειες για το 1ο έτος που ορίζονται στον ανωτέρω πίνακα για κάθε τύπο δικαιούχου, όπως προσαρμόζονται ανάλογα με τη διάρκεια της εγγύησης και την κάλυψη της εγγύησης δυνάμει της παρούσας παραγράφου·
- δ. η εγγύηση χορηγείται μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2023·
- ε. το συνολικό ποσό των δανείων ανά δικαιούχο, για τα οποία χορηγείται εγγύηση βάσει του παρόντος τμήματος, δεν υπερβαίνει:
- το 15 % του μέσου συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών του δικαιούχου κατά τις τρεις τελευταίες περατωθείσες λογιστικές περιόδους⁷⁴.
 - το 50 % των ενεργειακών δαπανών κατά τους 12 μήνες που προηγούνται του μήνα υποβολής της αίτησης ενίσχυσης⁷⁵· ή
 - κατόπιν κατάλληλης αιτιολόγησης που πρέπει να παράσχει το κράτος μέλος στην Επιτροπή για την αξιολόγησή της (για παράδειγμα σε σχέση με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο δικαιούχος κατά τη διάρκεια της τρέχουσας κρίσης)⁷⁶, το ποσό του δανείου μπορεί να αυξηθεί:

⁷⁴ Όταν οι δικαιούχοι του μέτρου είναι νεοσύστατες επιχειρήσεις που δεν έχουν κλείσει τρεις λογιστικές χρήσεις, το εφαρμοστέο ανώτατο όριο κατά το σημείο 67 στοιχείο ε) σημείο i) θα υπολογίζεται με βάση τη διάρκεια ύπαρξης της επιχείρησης κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης ενίσχυσης από την επιχείρηση.

⁷⁵ Όταν οι δικαιούχοι του μέτρου είναι νεοσύστατες επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν αρχεία για το σύνολο των προηγούμενων δώδεκα μηνών, το εφαρμοστέο ανώτατο όριο κατά το σημείο 67 στοιχείο ε) σημείο ii) θα υπολογίζεται με βάση τη διάρκεια ύπαρξης της επιχείρησης κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης ενίσχυσης από την επιχείρηση.

⁷⁶ Η σχετική αιτιολόγηση μπορεί να αφορά δικαιούχους που δραστηριοποιούνται σε τομείς που πλήττονται ιδιαίτερα από τις άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις της επίθεσης, συμπεριλαμβανομένων των κυρώσεων που επιβλήθηκαν από την ΕΕ και τους διεθνείς εταίρους της και των αντίμετρων που ελήφθησαν, για παράδειγμα από τη Ρωσία. Οι επιπτώσεις αυτές μπορεί να είναι, μεταξύ άλλων, διαταραχές των αλυσίδων εφοδιασμού ή εκκρεμείς πληρωμές από τη Ρωσία ή την Ουκρανία, αυξημένοι κίνδυνοι κυβερνοεπιθέσεων ή αυξημένες τιμές συγκεκριμένων εισροών ή πρώτων υλών που επηρεάζονται από την τρέχουσα κρίση.

- για να καλύψει τις ανάγκες ρευστότητας από τη στιγμή της χορήγησης για τους επόμενους 12 μήνες για τις ΜΜΕ⁷⁷ και για τους επόμενους 6 μήνες για τις μεγάλες επιχειρήσεις·
- για μεγάλες επιχειρήσεις που πρέπει να παρέχουν χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις για δραστηριότητες διαπραγμάτευσης στις αγορές ενέργειας, για να καλύψουν τις ανάγκες ρευστότητας που προκύπτουν από τις εν λόγω δραστηριότητες από τη στιγμή της χορήγησης για τους επόμενους 12 μήνες·
- οι ανάγκες ρευστότητας θα πρέπει να καθορίζονται μέσω αυτοπιστοποίησης από τον δικαιούχο⁷⁸.
- οι ανάγκες ρευστότητας που καλύπτονται ήδη από μέτρα ενίσχυσης βάσει του προσωρινού πλαισίου για την COVID-19 δεν μπορούν να καλυφθούν από μέτρα που θεσπίζονται στο πλαίσιο της παρούσας ανακοίνωσης·

στ. Η διάρκεια της εγγύησης περιορίζεται σε έξι έτη κατ' ανώτατο όριο, εκτός εάν διαφοροποιείται σύμφωνα με το σημείο 67 στοιχείο γ), η δε εγγύηση δεν μπορεί να υπερβαίνει:

- i. το 90 % του αρχικού κεφαλαίου του δανείου, όταν τις ζημιές υφίστανται αναλογικά και υπό τους ίδιους όρους τόσο το πιστωτικό ίδρυμα όσο και το κράτος· ή
- ii. το 35 % του αρχικού κεφαλαίου του δανείου, όταν οι ζημιές καταλογίζονται αρχικά στο κράτος και μόνο στη συνέχεια στα πιστωτικά ιδρύματα (ήτοι εγγύηση πρώτης ζημίας)· και
- iii. και στις δύο ανωτέρω περιπτώσεις, όταν το ύψος του δανείου μειώνεται με την πάροδο του χρόνου, για παράδειγμα επειδή το δάνειο αρχίζει να επιστρέφεται, το εγγυημένο ποσό πρέπει να μειώνεται αναλογικά·

ζ. Κατόπιν κατάλληλης αιτιολόγησης από το κράτος μέλος και κατά παρέκκλιση από το σημείο 67 στοιχεία α), ε), στ) και η), η δημόσια εγγύηση μπορεί να παρέχεται ως μη χρηματοδοτούμενη χρηματοοικονομική ασφάλεια⁷⁹ σε κεντρικούς αντισυμβαλλομένους ή σε εκκαθαριστικά μέλη για την κάλυψη νέων αναγκών ρευστότητας που προκύπτουν από την ανάγκη παροχής χρηματοοικονομικών

⁷⁷ Όπως ορίζονται στο παράρτημα Ι του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία.

⁷⁸ Το σχέδιο ρευστότητας μπορεί να περιλαμβάνει τόσο το κεφάλαιο κίνησης όσο και το επενδυτικό κόστος. Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, ενόσω ισχύει η παρούσα ανακοίνωση, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν, βάσει του παρόντος τμήματος, πρόσθετες δημόσιες εγγυήσεις σε δικαιούχους που έχουν ήδη λάβει τέτοια στήριξη, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι νέες ανάγκες ρευστότητας που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική αξιολόγηση των αναγκών ρευστότητας. Κάθε τέτοια στήριξη πρέπει να συμμορφώνεται με όλους τους όρους της παρούσας ανακοίνωσης και πρέπει να διασφαλίζει ότι οι ίδιες ανάγκες ρευστότητας καλύπτονται μόνο μία φορά.

⁷⁹ Όπως εξηγείται στην υποσημείωση 72 και σε αντίθεση με τις δημόσιες εγγυήσεις για δάνεια στο πλαίσιο του παρόντος τμήματος, οι οποίες χρησιμοποιούνται για τη διευκόλυνση της παροχής ρευστότητας απευθείας σε επιχειρήσεις, οι δημόσιες εγγυήσεις που παρέχονται ως χρηματοοικονομική ασφάλεια βάσει του σημείου 67 στοιχείο ζ) δεν χρηματοδοτούνται και παρέχονται απευθείας στον κεντρικό αντισυμβαλλόμενο ή το εκκαθαριστικό μέλος χωρίς κανένα υποκείμενο μέσο.

εξασφαλίσεων για εκκαθαριζόμενες δραστηριότητες διαπραγμάτευσης στις αγορές ενέργειας που αφορούν επιχειρήσεις ενέργειας. Η κάλυψη αυτών των μη χρηματοδοτούμενων εγγυήσεων μπορεί κατ' εξαίρεση να υπερβαίνει το 90 %. Για τις εν λόγω μη χρηματοδοτούμενες εγγυήσεις, τα κράτη μέλη πρέπει:

- i. εάν η κάλυψη εγγύησης υπερβαίνει το 90 %, να αποδεικνύουν, βάσει αξιόπιστων και συγκεκριμένων στοιχείων, ότι είναι αναγκαίος ο υψηλός βαθμός κάλυψης της εγγύησης και να δεσμεύονται ότι θα παρακολουθούν τακτικά και θα επικυρώνουν το ότι οι τελικοί δικαιούχοι δεν είναι σε θέση να καλύψουν αυτές τις ανάγκες ρευστότητας μέσω άλλων πηγών εσωτερικής ή εξωτερικής χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων άλλων ενισχύσεων βάσει της παρούσας ανακοίνωσης·
- ii. να αιτιολογούν το ποσό των εγγυήσεων, το οποίο σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό για την κάλυψη των αναγκών ρευστότητας για τους επόμενους 12 μήνες οι οποίες προκύπτουν από την ανάγκη παροχής χρηματοοικονομικών εξασφαλίσεων για εκκαθαριζόμενες δραστηριότητες διαπραγμάτευσης στις αγορές ενέργειας. Τα κράτη μέλη πρέπει να επανεξετάζουν τις ανάγκες αυτές σε τακτική βάση·
- iii. να αιτιολογούν την περίοδο για την οποία χορηγείται η εγγύηση, η οποία πρέπει να λήγει το αργότερο την 31η Δεκεμβρίου 2023 και να μην υπερβαίνει σε καμία περίπτωση την περίοδο κατά την οποία οι εν λόγω εγγυήσεις θεωρούνται άκρως ρευστοποιήσιμες ασφάλειες σύμφωνα με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2022/2311 της Επιτροπής για την τροποποίηση των ρυθμιστικών τεχνικών προτύπων που καθορίζονται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 153/2013 όσον αφορά προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης για τις απαιτήσεις παροχής ασφαλειών⁸⁰.
- iv. να αποδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο οι όροι για την κινητοποίηση της εγγύησης θα αντιμετωπίσουν επαρκώς τις ανησυχίες περί ηθικού κινδύνου όσον αφορά τον δικαιούχο και τον ενδιάμεσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό. Ειδικότερα, τούτο αφορά τον όρο της ανάκτησης από τον τελικό δικαιούχο των εγγυημένων ποσών, όταν οι απαιτήσεις του κράτους μέλους επί των περιουσιακών στοιχείων του τελικού δικαιούχου πρέπει να καταταχθούν στο ίδιο ή υψηλότερο επίπεδο προτεραιότητας με το λοιπό εκκρεμές χρέος και τα λοιπά εκκρεμή δάνεια υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας του τελικού δικαιούχου·
- v. να αναφέρουν τις προμήθειες που θα εφαρμοστούν για τις εν λόγω εγγυήσεις, οι οποίες πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσες με τις προμήθειες εγγύησης που αναφέρονται στον πίνακα του σημείου 67 στοιχείο β) συν 200 μονάδες βάσης και, εάν ο κεντρικός αντισυμβαλλόμενος ή το εκκαθαριστικό μέλος δεν χρεώνει επιτόκιο ή αμοιβή για τη θέση μη χρηματοδοτούμενης εξασφάλισης, συν το βασικό επιτόκιο όπως ορίζεται στο σημείο 70 στοιχείο β)·

⁸⁰ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2022/2311 της Επιτροπής, της 21ης Οκτωβρίου 2022, για την τροποποίηση των ρυθμιστικών τεχνικών προτύπων που καθορίζονται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 153/2013 όσον αφορά προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης για τις απαιτήσεις παροχής ασφαλειών (ΕΕ L 307 της 28.11.2022, σ. 31).

- vi. να διασφαλίζουν ότι τηρείται επίσης το σημείο 67 στοιχεία δ) και θ). Η επιλογή που προβλέπει το σημείο 67 στοιχείο γ) δεν εφαρμόζεται και η εγγύηση αφορά μόνο τις ανάγκες ρευστότητας, όπως ορίζονται στο σημείο 67 στοιχείο ζ).
- η. η εγγύηση σχετίζεται με δάνεια για επενδύσεις και/ή με δάνεια για κεφάλαια κίνησης.
- θ. οι εγγυήσεις μπορούν να παρέχονται απευθείας στους τελικούς δικαιούχους ή σε πιστωτικά ιδρύματα και άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ως ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Τα πιστωτικά ιδρύματα ή οι άλλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θα πρέπει, στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, να μετακυλίσουν τα πλεονεκτήματα των δημόσιων εγγυήσεων στους τελικούς δικαιούχους. Ο ενδιάμεσος χρηματοπιστωτικός οργανισμός πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι χρησιμοποιεί μηχανισμό που διασφαλίζει ότι τα πλεονεκτήματα μετακυλίσονται όσο το δυνατόν περισσότερο στους τελικούς δικαιούχους, υπό μορφή σημαντικότερων όγκων χρηματοδότησης, χαρτοφυλακίων υψηλότερου κινδύνου, χαμηλότερων απαιτήσεων για εξασφαλίσεις, χαμηλότερων προμηθειών εγγύησης ή χαμηλότερων επιτοκίων από ό,τι χωρίς τις εν λόγω δημόσιες εγγυήσεις.

2.3. Στήριξη της ρευστότητας με τη μορφή επιδοτούμενων δανείων

- (68) Για να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε ρευστότητα για τις επιχειρήσεις που πλήττονται από την τρέχουσα κρίση, τα επιδοτούμενα επιτόκια για περιορισμένο χρονικό διάστημα και ποσό δανείου μπορεί να αποτελέσουν κατάλληλη, αναγκαία και στοχευμένη λύση υπό τις παρούσες περιστάσεις.
- (69) Για το ίδιο κεφάλαιο υποκείμενου δανείου, τα δάνεια που χορηγούνται βάσει του παρόντος τμήματος δεν σωρεύονται με ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του τμήματος 2.2 της παρούσας ανακοίνωσης και αντιστρόφως. Τα δάνεια και οι εγγυήσεις που χορηγούνται βάσει της παρούσας ανακοίνωσης είναι δυνατόν να σωρεύονται για διαφορετικά δάνεια, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό των δανείων ανά δικαιούχο δεν υπερβαίνει τα ανώτατα όρια που καθορίζονται στο σημείο 67 στοιχείο ε) ή στο σημείο 70 στοιχείο ε). Είναι δυνατή η παράλληλη υπαγωγή δικαιούχου σε περισσότερα του ενός επιδοτούμενα δάνεια βάσει του παρόντος τμήματος, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό των δανείων ανά δικαιούχο δεν υπερβαίνει τα ανώτατα όρια που καθορίζονται στο σημείο 70 στοιχείο ε).
- (70) Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι οι κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή επιδοτούμενων δανείων, οι οποίες χορηγούνται για να αντιμετωπιστεί η τρέχουσα κρίση, συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α. τα δάνεια δεν χορηγούνται σε πιστωτικά ιδρύματα ή άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.
- β. τα δάνεια μπορούν να χορηγούνται με μειωμένα επιτόκια, τα οποία είναι τουλάχιστον ίσα με το βασικό επιτόκιο (ετήσιο επιτόκιο IBOR ή ισοδύναμο, όπως δημοσιεύεται από την Επιτροπή⁸¹) είτε διαθέσιμο την 1η Οκτωβρίου 2022⁸² είτε

⁸¹ Τα βασικά επιτόκια υπολογίζονται σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση της μεθόδου καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης (EE C 14 της 19.1.2008, σ. 6) και δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της ΓΔ Ανταγωνισμού στη

εφαρμοστέο τη στιγμή της χορήγησης της στήριξης, συν τα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου που ορίζονται στον κατωτέρω πίνακα⁸³:

Τύπος δικαιούχου	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου για το 1ο έτος	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου για το 2ο - 3ο έτος	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου για το 4ο-6ο έτος
MME	25 μονάδες βάσης ⁸⁴	50 μονάδες βάσης ⁸⁵	100 μονάδες βάσης
Μεγάλες επιχειρήσεις	50 μονάδες βάσης	100 μονάδες βάσης	200 μονάδες βάσης

- γ. εναλλακτικά, τα κράτη μέλη μπορούν να κοινοποιούν καθεστώτα, λαμβάνοντας τον ανωτέρω πίνακα ως βάση, αλλά στα οποία η ληκτότητα του δανείου και το επίπεδο των περιθωρίων πιστωτικού κινδύνου μπορούν να διαφοροποιούνται: π.χ. μπορεί να χρησιμοποιείται σταθερό περιθώριο πιστωτικού κινδύνου για τη συνολική διάρκεια του δανείου, εάν είναι υψηλότερο από το ελάχιστο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου για το 1ο έτος για κάθε τύπο δικαιούχου, όπως προσαρμόζεται ανάλογα με τη ληκτότητα του δανείου δυνάμει της παρούσας παραγράφου^{86 87}.
- δ. οι δανειακές συμβάσεις υπογράφονται έως την 31η Δεκεμβρίου 2023 και περιορίζονται σε έξι έτη κατ' ανώτατο όριο, εκτός εάν προβλέπεται διαφοροποίηση σύμφωνα με το σημείο 70 στοιχείο γ)·
- ε. το συνολικό ποσό των δανείων ανά δικαιούχο δεν υπερβαίνει:
- i. το 15 % του μέσου συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών του δικαιούχου κατά τις τρεις τελευταίες περατωθείσες λογιστικές περιόδους⁸⁸. ή

διεύθυνση https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation/reference-discount-rates-and-recovery-interest-rates_en.

⁸² Για δάνεια που χορηγούνται έως την 31η Δεκεμβρίου 2022, μπορεί να χρησιμοποιείται το βασικό επιτόκιο της 1ης Φεβρουαρίου 2022.

⁸³ Εάν εφαρμόζεται περίοδος χάριτος για τις πληρωμές τόκων, πρέπει να τηρούνται τα ελάχιστα επιτόκια που καθορίζονται στο σημείο 70 στοιχείο β) και οι τόκοι πρέπει να καθίστανται δεδουλευμένοι από την πρώτη ημέρα της περιόδου χάριτος και να κεφαλαιοποιούνται τουλάχιστον ετησίως. Η διάρκεια των δανειακών συμβάσεων θα εξακολουθήσει να περιορίζεται σε έξι έτη κατ' ανώτατο όριο από τη στιγμή της χορήγησης του δανείου, εκτός εάν διαφοροποιηθεί σύμφωνα με το σημείο 70 στοιχείο γ), και δεν υπάρξει υπέρβαση του συνολικού ποσού των δανείων ανά δικαιούχο που αναφέρεται στο σημείο 70 στοιχείο ε).

⁸⁴ Το ελάχιστο συνολικό επιτόκιο (βασικό επιτόκιο συν τα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου) θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 10 μονάδες βάσης ετησίως.

⁸⁵ Το ελάχιστο συνολικό επιτόκιο (βασικό επιτόκιο συν τα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου) θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 10 μονάδες βάσης ετησίως.

⁸⁶ Το ελάχιστο συνολικό επιτόκιο (βασικό επιτόκιο συν τα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου) θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 10 μονάδες βάσης ετησίως.

⁸⁷ Βλέπε τη σύνοψη της συνήθους πρακτικής σχετικά με τη διαφοροποίηση στο σημείο 70 στοιχείο γ) που δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο της ΓΔ Ανταγωνισμού στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/ukraine_en.

⁸⁸ Όταν οι δικαιούχοι του μέτρου είναι νεοσύστατες επιχειρήσεις που δεν έχουν κλείσει τρεις λογιστικές χρήσεις, το εφαρμοστέο ανώτατο όριο κατά το σημείο 70 στοιχείο ε) σημείο i) θα υπολογίζεται με βάση τη διάρκεια ύπαρξης της επιχείρησης κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης ενίσχυσης από την επιχείρηση.

- ii. το 50 % των ενεργειακών δαπανών κατά τους 12 μήνες που προηγούνται του μήνα υποβολής της αίτησης ενίσχυσης⁸⁹.
- iii. με κατάλληλη αιτιολόγηση που παρέχει το κράτος μέλος στην Επιτροπή (για παράδειγμα σε σχέση με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο δικαιούχος κατά τη διάρκεια της τρέχουσας κρίσης)⁹⁰, το ποσό του δανείου μπορεί να αυξηθεί:
- για να καλύψει τις ανάγκες ρευστότητας: από τη στιγμή της χορήγησης για τους επόμενους 12 μήνες για τις ΜΜΕ⁹¹ και για τους επόμενους 6 μήνες για τις μεγάλες επιχειρήσεις·
 - για μεγάλες επιχειρήσεις που πρέπει να παρέχουν χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις για δραστηριότητες διαπραγμάτευσης στις αγορές ενέργειας, για να καλύψουν τις ανάγκες ρευστότητας που προκύπτουν από τις εν λόγω δραστηριότητες από τη στιγμή της χορήγησης για τους επόμενους 12 μήνες·
 - οι ανάγκες ρευστότητας θα πρέπει να καθορίζονται μέσω αυτοπιστοποίησης από τον δικαιούχο⁹².
 - οι ανάγκες ρευστότητας που καλύπτονται ήδη από μέτρα ενίσχυσης βάσει του προσωρινού πλαισίου για την πανδημία COVID-19 δεν καλύπτονται από την παρούσα ανακοίνωση·

στ. Τα δάνεια σχετίζονται με επενδύσεις και/ή με ανάγκες κεφαλαίων κίνησης·

ζ. τα δάνεια μπορούν να παρέχονται απευθείας στους τελικούς δικαιούχους ή μέσω πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλων χρηματοπιστωτικών οργανισμών ως ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Σε αυτή την περίπτωση, τα πιστωτικά ιδρύματα ή οι άλλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θα πρέπει, στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, να μετακυλίσουν τα πλεονεκτήματα των επιδοτούμενων επιτοκίων για δάνεια στους τελικούς δικαιούχους. Ο ενδιάμεσος χρηματοπιστωτικός οργανισμός πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι χρησιμοποιεί μηχανισμό που διασφαλίζει ότι τα

⁸⁹ Όταν οι δικαιούχοι του μέτρου είναι νεοσύστατες επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν αρχεία για το σύνολο των προηγούμενων δώδεκα μηνών, το εφαρμοστέο ανώτατο όριο κατά το σημείο 70 στοιχείο ε) σημείο ii) θα υπολογίζεται με βάση τη διάρκεια ύπαρξης της επιχείρησης κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης ενίσχυσης από την επιχείρηση.

⁹⁰ Η σχετική αιτιολόγηση μπορεί να αφορά δικαιούχους που δραστηριοποιούνται σε τομείς που πλήττονται ιδιαίτερα από τις άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις της ρωσικής επίθεσης, συμπεριλαμβανομένων περιοριστικών οικονομικών μέτρων που λαμβάνει η Ένωση και οι διεθνείς της εταίροι, καθώς και των αντίμετρων που λαμβάνει η Ρωσία. Οι επιπτώσεις αυτές μπορεί να είναι, μεταξύ άλλων, διαταραχές των αλυσίδων εφοδιασμού ή εκκρεμείς πληρωμές από τη Ρωσία ή την Ουκρανία, αυξημένη αστάθεια των τιμών στις αγορές ενέργειας και σχετικές παράπλευρες ανάγκες, αυξημένοι κίνδυνοι κυβερνοεπιθέσεων ή αυξημένες τιμές συγκεκριμένων εισροών ή πρώτων υλών που επηρεάζονται από την τρέχουσα κρίση.

⁹¹ Όπως ορίζονται στο παράρτημα I του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία.

⁹² Το σχέδιο ρευστότητας μπορεί να περιλαμβάνει τόσο το κεφάλαιο κίνησης όσο και το επενδυτικό κόστος. Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, ενόσω ισχύει η παρούσα ανακοίνωση, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν, βάσει του παρόντος τμήματος, πρόσθετα επιδοτούμενα δάνεια σε δικαιούχους που έχουν ήδη λάβει τέτοια στήριξη, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι νέες ανάγκες ρευστότητας που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική αξιολόγηση των αναγκών ρευστότητας. Κάθε τέτοια στήριξη πρέπει να συμμορφώνεται με όλους τους όρους της παρούσας ανακοίνωσης και πρέπει να διασφαλίζει ότι οι ίδιες ανάγκες ρευστότητας καλύπτονται μόνο μία φορά.

πλεονεκτήματα μετακυλίνουνται όσο το δυνατόν περισσότερο στους τελικούς δικαιούχους, χωρίς η χορήγηση επιδοτούμενων δανείων βάσει του παρόντος τμήματος να εξαρτάται από την αναχρηματοδότηση υφιστάμενων δανείων.

2.4. Ενισχύσεις για πρόσθετες δαπάνες που οφείλονται σε εξαιρετικά σοβαρές αυξήσεις των τιμών του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας

- (71) Πέραν των υφιστάμενων δυνατοτήτων που είναι διαθέσιμες σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ και των δυνατοτήτων που περιγράφονται στην παρούσα ανακοίνωση, η προσωρινή στήριξη θα μπορούσε να αμβλύνει τις συνέπειες των εξαιρετικά σοβαρών αυξήσεων των τιμών του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας που προκάλεσε η επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Η στήριξη αυτή μπορεί να παρέχεται σε επιχειρήσεις βάσει είτε της τρέχουσας κατανάλωσης ενέργειας είτε του ιστορικού κατανάλωσής τους. Στην πρώτη περίπτωση, η στήριξη θα επέτρεπε τη συνέχιση της οικονομικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων που πλήττονται περισσότερο, αλλά θα συνεπαγόταν εκ φύσεως λιγότερα κίνητρα προς εξοικονόμηση ενέργειας. Υπό συνθήκες ελλειπών εφοδιασμού σε αέριο στην ΕΕ, είναι επίσης σημαντικό να διατηρηθούν τα ισχυρά κίνητρα για μειώσεις της ζήτησης και να υπάρξει σταδιακή στροφή στη μείωση της κατανάλωσης αερίου. Η στήριξη που βασίζεται στο ιστορικό κατανάλωσης ενέργειας θα μπορούσε να διατηρήσει ανέπαφα τα κίνητρα της αγοράς προς μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες της τρέχουσας κρίσης, υπό την προϋπόθεση ότι οι δικαιούχοι δεν μειώνουν σημαντικά τις παραγωγικές δραστηριότητες κάτω από το όριο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη της επιδιωκόμενης εξοικονόμησης ενέργειας και/ή δεν μετατοπίζουν απλώς την κατανάλωσή τους αλλού. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη καλούνται να απαιτούν από τους δικαιούχους να αναλάβουν επαρκείς δεσμεύσεις προς τον σκοπό αυτό. Για οποιαδήποτε επιλέξιμη περίοδο, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν καθεστώς στήριξης είτε με βάση την τρέχουσα κατανάλωση ή το ιστορικό κατανάλωσης ενέργειας.
- (72) Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι οι κρατικές ενισχύσεις συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α. η ενίσχυση χορηγείται μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2023⁹³.
 - β. η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται υπό μορφή άμεσων επιχορηγήσεων, φορολογικών πλεονεκτημάτων⁹⁴ και πλεονεκτημάτων πληρωμών ή υπό άλλες μορφές όπως επιστρεπτέες προκαταβολές, εγγυήσεις⁹⁵, δάνεια⁹⁶ και ίδια κεφάλαια, με την

⁹³ Κατά παρέκκλιση, όταν η ενίσχυση χορηγείται μόνο κατόπιν εκ των υστέρων επαλήθευσης των δικαιολογητικών εγγράφων του δικαιούχου και το κράτος μέλος αποφασίσει να μη συμπεριλάβει τη δυνατότητα χορήγησης προκαταβολών σύμφωνα με το σημείο 74, η ενίσχυση μπορεί να χορηγηθεί έως την 31η Μαρτίου 2024, υπό την προϋπόθεση ότι τηρείται η επιλέξιμη περίοδος όπως ορίζεται στο σημείο 72 στοιχείο ε).

⁹⁴ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, η φορολογική υποχρέωση σε σχέση με την οποία χορηγείται το εν λόγω πλεονέκτημα πρέπει να έχει προκύψει το αργότερο μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2023.

⁹⁵ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή εγγυήσεων δυνάμει του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι συμπληρωματικοί όροι του σημείου 67 στοιχείο θ).

⁹⁶ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή δανείων δυνάμει του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι επιπλέον όροι του σημείου 70 στοιχείο ζ).

προϋπόθεση ότι η συνολική ονομαστική αξία των εν λόγω μέτρων δεν υπερβαίνει την εφαρμοστέα ένταση της ενίσχυσης και τα εφαρμοστέα ανώτατα όρια ενίσχυσης. Όλα τα αριθμητικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται είναι ακαθάριστα, δηλαδή προ της αφαίρεσης φόρων ή άλλης επιβάρυνσης.

- γ. η ενίσχυση που χορηγείται υπό μορφή επιστρεπτέων προκαταβολών, εγγυήσεων, δανείων ή άλλων επιστρεπτέων μέσων μπορεί να μετατραπεί σε άλλες μορφές ενίσχυσης, π.χ. επιχορηγήσεις, υπό την προϋπόθεση ότι η μετατροπή θα πραγματοποιηθεί έως τις 30 Ιουνίου 2024.
- δ. η ενίσχυση χορηγείται βάσει καθεστώτος με εκτιμώμενο προϋπολογισμό. Τα κράτη μέλη μπορεί να περιορίζουν τις ενισχύσεις σε δραστηριότητες που στηρίζουν συγκεκριμένους οικονομικούς τομείς ιδιαίτερης σημασίας για την οικονομία ή για την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα της εσωτερικής αγοράς, λαμβάνοντας υπόψη, για παράδειγμα, τα κριτήρια για την ιεράρχηση των κρίσιμων μη προστατευόμενων πελατών στην ανακοίνωση «Εξοικονόμηση αερίου για έναν ασφαλή χειμώνα»⁹⁷. Ωστόσο, τα όρια αυτά πρέπει να σχεδιαστούν με ευρύ τρόπο και να μην οδηγήσουν σε τεχνητό περιορισμό των δυνητικών δικαιούχων.
- ε. Για τους σκοπούς του παρόντος τμήματος, οι επιλέξιμες δαπάνες υπολογίζονται με βάση την κατανάλωση φυσικού αερίου (και ως πρώτης ύλης), της ηλεκτρικής ενέργειας και της θέρμανσης και ψύξης⁹⁸ που παράγονται απευθείας από φυσικό αέριο και ηλεκτρική ενέργεια που παρέχονται από τον δικαιούχο⁹⁹.

Η μέγιστη επιλέξιμη δαπάνη υπολογίζεται με τον ακόλουθο τύπο:

$$(p(t) - p(\text{ref}) * 1.5) * q$$

όπου:

t είναι ένας συγκεκριμένος μήνας, ή περίοδος αρκετών διαδοχικών μηνών, μεταξύ της 1ης Φεβρουαρίου 2022 και της 31ης Δεκεμβρίου 2023 το αργότερο («επιλέξιμη περίοδος»)

ref είναι η περίοδος από την 1η Ιανουαρίου 2021 έως την 31η Δεκεμβρίου 2021 («περίοδος αναφοράς»).

p(t) είναι η μέση τιμή ανά μονάδα που καταναλώθηκε από τον δικαιούχο κατά την επιλέξιμη περίοδο (για παράδειγμα, σε EUR/MWh)

p(ref) είναι η μέση τιμή ανά μονάδα που καταναλώθηκε από τον δικαιούχο κατά την περίοδο αναφοράς (για παράδειγμα, σε EUR/MWh)

⁹⁷ COM(2022) 360 final, 20.7.2022.

⁹⁸ Στην περίπτωση των δικτύων τηλεθέρμανσης ή τηλεψύξης, ενδέχεται να μην είναι πάντα δυνατός ο ακριβής προσδιορισμός του καυσίμου που χρησιμοποιείται από την κεντρική πηγή. Σε τέτοιες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να βασίζονται σε πιστοποιήσεις από τους φορείς εκμετάλλευσης τηλεθέρμανσης ή σε εκτιμήσεις που αναφέρουν το ενεργειακό μείγμα των αντίστοιχων δικτύων και να χρησιμοποιούν τις εν λόγω πληροφορίες για τον υπολογισμό του μεριδίου της κατανάλωσης θέρμανσης/ψύξης που μπορεί να είναι επιλέξιμο για αποζημίωση βάσει του παρόντος τμήματος.

⁹⁹ Για τους σκοπούς του τμήματος 2.4, ως «δικαιούχος» νοείται επιχείρηση ή νομική οντότητα που αποτελεί μέρος επιχείρησης.

q είναι η ποσότητα που ο δικαιούχος προμηθεύεται από εξωτερικούς προμηθευτές και καταναλώνει ως τελικός καταναλωτής¹⁰⁰. Μπορεί να οριστεί από ένα κράτος μέλος είτε ως:

q(t), δηλαδή κατανάλωση του δικαιούχου κατά την επιλέξιμη περίοδο, ή

q(ref), δηλαδή κατανάλωση του δικαιούχου κατά την περίοδο αναφοράς.

Από την 1 Σεπτεμβρίου 2022, η q δεν μπορεί να υπερβαίνει το 70 % της κατανάλωσης του δικαιούχου για την ίδια περίοδο κατά το 2021.

- στ. Η συνολική ενίσχυση ανά δικαιούχο δεν υπερβαίνει το 50 % των επιλέξιμων δαπανών και η συνολική ενίσχυση ανά επιχείρηση ανά κράτος μέλος δεν υπερβαίνει τα 4 εκατ. EUR σε καμία χρονική στιγμή·
- ζ. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του παρόντος τμήματος μπορούν να σωρευούνται με ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του τμήματος 2.1, υπό την προϋπόθεση ότι δεν σημειώνεται υπέρβαση των ισχυόντων ανώτατων ορίων ενίσχυσης ανά επιχείρηση βάσει του παρόντος τμήματος. Για τον ίδιο όγκο κατανάλωσης, οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του παρόντος τμήματος και υπολογίζονται με βάση το ιστορικό της κατανάλωσης [(q(ref)] δεν μπορούν να σωρευθούν με τις ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του τμήματος 2.7.
- (73) Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να χρειαστούν περαιτέρω ενισχύσεις για δικαιούχους που πλήττονται από μείωση των οικονομικών επιδόσεων κατά τη διάρκεια της κρίσης. Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν ενισχύσεις που υπερβαίνουν τις τιμές οι οποίες υπολογίζονται σύμφωνα με το σημείο 72 στοιχείο στ), εάν, πέραν των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο σημείο 72 στοιχεία α) έως ε) και ζ), πληρούνται και οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α. Η συνολική ενίσχυση ανά δικαιούχο δεν υπερβαίνει το 40 % των επιλέξιμων δαπανών και η συνολική ενίσχυση ανά επιχείρηση ανά κράτος μέλος δεν υπερβαίνει τα 100 εκατ. EUR σε καμία χρονική στιγμή·
- β. Για δικαιούχους που χαρακτηρίζονται ως «ενεργοβόρες επιχειρήσεις»¹⁰¹, η συνολική ενίσχυση ανά δικαιούχο μπορεί να αυξηθεί στο 65 % των επιλέξιμων δαπανών, ενώ η συνολική ενίσχυση ανά επιχείρηση ανά κράτος μέλος δεν μπορεί να υπερβεί τα 50 εκατ. EUR σε καμία χρονική στιγμή. Ο δικαιούχος πρέπει επιπλέον να αποδείξει ότι έχει είτε μείωση των EBITDA¹⁰² (εξαιρουμένης της

¹⁰⁰ Όπως αποδεικνύεται από τον δικαιούχο, π.χ. βάσει του αντίστοιχου λογαριασμού. Θα υπολογίζεται μόνο η κατανάλωση ενέργειας από τους τελικούς καταναλωτές — εξαιρούνται οι πωλήσεις και η ίδια παραγωγή. Εξαιρούνται η κατανάλωση ενέργειας του ίδιου του ενεργειακού τομέα και οι απώλειες που σημειώνονται κατά τη μετατροπή και τη διανομή της ενέργειας.

¹⁰¹ «Ενεργοβόρος επιχείρηση»: νομική οντότητα στην οποία οι αγορές ενεργειακών προϊόντων (συμπεριλαμβανομένων των ενεργειακών προϊόντων εκτός του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας) ανέρχονται τουλάχιστον στο 3,0 % της αξίας παραγωγής ή του κύκλου εργασιών, με βάση τα στοιχεία των χρηματοοικονομικών λογιστικών εκθέσεων για το ημερολογιακό έτος 2021. Εναλλακτικά, μπορούν να χρησιμοποιηθούν δεδομένα για το πρώτο εξάμηνο του 2022, οπότε ο δικαιούχος μπορεί να χαρακτηριστεί ως «ενεργοβόρος επιχείρηση» εάν οι αγορές ενεργειακών προϊόντων (συμπεριλαμβανομένων των ενεργειακών προϊόντων εκτός του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας) ανέρχονται τουλάχιστον στο 6,0 % της αξίας παραγωγής ή του κύκλου εργασιών.

¹⁰² EBITDA: κέρδη προ τόκων, φόρων, απομείωσης και αποσβέσεων, εξαιρουμένων εφάπαξ απομειώσεων.

ενισχύσεως) κατά τουλάχιστον 40 % κατά την επιλέξιμη περίοδο σε σύγκριση με την περίοδο αναφοράς, είτε αρνητικά EBITDA (εξαιρουμένης της ενισχύσεως) κατά την επιλέξιμη περίοδο·

- γ. Για δικαιούχους που χαρακτηρίζονται ως «ενεργοβόρες επιχειρήσεις» και δραστηριοποιούνται σε έναν ή περισσότερους τομείς ή υποτομείς του παραρτήματος I¹⁰³, η συνολική ενίσχυση ανά δικαιούχο μπορεί να αυξηθεί στο 80 % το πολύ των επιλέξιμων δαπανών, ενώ η συνολική ενίσχυση ανά επιχείρηση ανά κράτος μέλος δεν μπορεί να υπερβεί τα 150 εκατ. EUR σε καμία χρονική στιγμή. Ο δικαιούχος πρέπει επιπλέον να αποδείξει ότι έχει είτε μείωση των EBITDA (εξαιρουμένης της ενισχύσεως) κατά τουλάχιστον 40 % κατά την επιλέξιμη περίοδο σε σύγκριση με την περίοδο αναφοράς, είτε αρνητικά EBITDA (εξαιρουμένης της ενισχύσεως) κατά την επιλέξιμη περίοδο·
- δ. Για ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του σημείου 73 στοιχεία α), β) και γ), τα EBITDA του δικαιούχου κατά την επιλέξιμη περίοδο, συμπεριλαμβανομένης της συνολικής ενίσχυσης, δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 70 % των EBITDA κατά την περίοδο αναφοράς. Στις περιπτώσεις που τα EBITDA ήταν αρνητικά κατά την περίοδο αναφοράς, η ενίσχυση δεν μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των EBITDA κατά την επιλέξιμη περίοδο άνω του 0.
- (74) Η χορηγούσα αρχή μπορεί, βάσει του παρόντος τμήματος, να χορηγήσει προκαταβολή στον δικαιούχο. Εν προκειμένω η χορηγούσα αρχή μπορεί να βασίζεται σε εκτιμήσεις των κριτηρίων επιλεξιμότητας του παρόντος τμήματος, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται τα ανώτατα όρια ενίσχυσης του παρόντος τμήματος. Η χορηγούσα αρχή θεσπίζει διαδικασία εκ των υστέρων επαλήθευσης των σχετικών απαιτήσεων επιλεξιμότητας και των ανώτατων ορίων ενίσχυσης με βάση τα πραγματικά δεδομένα και ανακτά τυχόν πληρωμές ενίσχυσης που δεν πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας ή υπερβαίνουν τα ανώτατα όρια ενίσχυσης, το αργότερο έξι μήνες μετά τη λήξη της επιλέξιμης περιόδου.

2.5. Ενισχύσεις για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και αποθήκευσης ενέργειας που σχετίζονται με το REPowerEU

- (75) Πέραν των δυνατοτήτων που είναι ήδη διαθέσιμες σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, είναι σημαντικό, στο πλαίσιο της σοβούσας κρίσης και του σχεδίου REPowerEU¹⁰⁴, να επιταχυνθεί και να επεκταθεί η διαθεσιμότητα ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με αποδοτικό ως προς το κόστος τρόπο, με σκοπό την ταχεία μείωση της εξάρτησης από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων, την επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και την επίτευξη χαμηλότερων και λιγότερο ασταθών τιμών. Οι κρατικές ενισχύσεις για την επιτάχυνση της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ικανότητας αποθήκευσης ενέργειας αποτελούν μέρος μιας κατάλληλης, αναγκαίας και στοχευμένης λύσης για

¹⁰³ Το παράρτημα I απαριθμεί τους τομείς και υποτομείς που θεωρούνται ιδιαίτερα εκτεθειμένοι σε απώλεια ανταγωνιστικότητας λόγω της ενεργειακής κρίσης και για τους οποίους η ένταση των συναλλαγών του (υπο)τομέα με τρίτες χώρες και η ένταση των εκπομπών αντιπροσωπεύουν αντικειμενικές προσεγγιστικές τιμές. Ένας δικαιούχος θα θεωρείται ότι δραστηριοποιείται σε τομέα ή υποτομέα που απαριθμείται στο παράρτημα I σύμφωνα με την ταξινόμηση του δικαιούχου στους τομεακούς εθνικούς λογαριασμούς ή εάν μία ή περισσότερες από τις δραστηριότητες που ασκεί και οι οποίες περιλαμβάνονται στο παράρτημα I παράγαγαν άνω του 50 % του κύκλου εργασιών ή της αξίας παραγωγής του το 2021.

¹⁰⁴ COM(2022) 230 final, 18 Μαΐου 2022.

τη μείωση της εξάρτησης από εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα στο τρέχον πλαίσιο. Δεδομένης της επείγουσας ανάγκης να εξασφαλιστεί η ταχεία υλοποίηση έργων που επιταχύνουν την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την αποθήκευση ενέργειας, δικαιολογούνται σε προσωρινή βάση ορισμένες απλουστεύσεις για την εφαρμογή των μέτρων στήριξης προκειμένου να μπορέσει να υλοποιηθεί το σχέδιο REPowerEU.

- (76) Για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και αποθήκευσης ενέργειας ενδέχεται να απαιτηθούν συμπληρωματικές επενδύσεις σε ενεργειακές υποδομές, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης του δικτύου. Σύμφωνα με την ανακοίνωση για την έννοια της ενίσχυσης¹⁰⁵, η στήριξη των ενεργειακών υποδομών στο πλαίσιο νόμιμου μονοπωλίου δεν υπόκειται στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Στον τομέα της ενέργειας, αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα κράτη μέλη στα οποία η κατασκευή και η λειτουργία ορισμένων υποδομών παραχωρούνται αποκλειστικά βάσει νόμου σε διαχειριστή συστήματος διανομής ή σε διαχειριστή συστήματος διανομής.

2.5.1. Επενδυτικές ενισχύσεις για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και για την αποθήκευση ενέργειας

- (77) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι επενδυτικές ενισχύσεις για την προώθηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και για την αποθήκευση ενέργειας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. η ενίσχυση χορηγείται για ένα από τα ακόλουθα:

- (i) επενδύσεις για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001¹⁰⁶, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής ανανεώσιμου υδρογόνου ή καυσίμων που προέρχονται από ανανεώσιμο υδρογόνο, αλλά εξαιρουμένης της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμο υδρογόνο·
- (ii) επενδύσεις στην αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας¹⁰⁷ και στην αποθήκευση θερμότητας¹⁰⁸ (επίσης σε συνδυασμό με ένα από τα άλλα είδη επενδύσεων που καλύπτονται από το παρόν τμήμα)·

¹⁰⁵ Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 262 της 19.7.2016, σ. 1). Δεδομένου ότι η έννοια της κρατικής ενίσχυσης, όπως ορίζεται απευθείας από τη Συνθήκη είναι αντικειμενική και έχει νομικό χαρακτήρα (απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Δεκεμβρίου 2008, British Aggregates κατά Επιτροπής, C-487/06 P, ECLI: EU: C: 2008: 757, σκέψη 111) οι εκτιμήσεις που παρατίθενται στα σημεία 373 έως 375 δεν θίγουν την ερμηνεία των δικαστηρίων της Ένωσης όσον αφορά την έννοια της κρατικής ενίσχυσης (απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Ιουλίου 2011, Alcoa Trasformazioni κατά Επιτροπής, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, σκέψη 125)· πρωταρχικό σημείο αναφοράς για την ερμηνεία της Συνθήκης είναι πάντα η νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης.

¹⁰⁶ Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).

¹⁰⁷ Αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας σημαίνει τη μετάθεση της τελικής χρήσης της ηλεκτρικής ενέργειας σε χρονική στιγμή μεταγενέστερη της παραγωγής της, ή τη μετατροπή της ηλεκτρικής ενέργειας σε μορφή ενέργειας που μπορεί να αποθηκευτεί, την αποθήκευση της εν λόγω ενέργειας και την επακόλουθη εκ νέου μετατροπή της σε ηλεκτρική ενέργεια.

- (iii) επενδύσεις στην αποθήκευση ανανεώσιμου υδρογόνου, βιοκαυσίμων, βιορευστών, βιοαερίου (συμπεριλαμβανομένου του βιομεθανίου) και καυσίμων βιομάζας που λαμβάνει τουλάχιστον το 75 % του περιεχομένου της από άμεσα συνδεδεμένη εγκατάσταση παραγωγής ανανεώσιμου υδρογόνου, βιοκαυσίμων, βιορευστών, βιοαερίου ή καυσίμων βιομάζας, σε ετήσια βάση·
- β. η ενίσχυση χορηγείται βάσει καθεστώτος με εκτιμώμενο όγκο δυναμικότητας και προϋπολογισμό·
- γ. τα καθεστώτα στήριξης μπορούν να περιορίζονται σε μία ή περισσότερες τεχνολογίες που καλύπτονται από το σημείο 77 στοιχείο α), αλλά δεν πρέπει να περιλαμβάνουν τεχνητό περιορισμό ή διάκριση (συμπεριλαμβανομένης της χορήγησης αδειών ή παραχωρήσεων όταν απαιτούνται)·
- δ. η ενίσχυση χορηγείται έως την 31η Δεκεμβρίου 2025. Με εξαίρεση τις υπεράκτιες εγκαταστάσεις αιολικής ενέργειας, οι εγκαταστάσεις πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί και να λειτουργούν εντός 36 μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Το καθεστώς θα πρέπει να περιλαμβάνει αποτελεσματικό σύστημα κυρώσεων σε περίπτωση μη τήρησης της εν λόγω προθεσμίας·
- ε. η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων, επιστρεπτέων προκαταβολών, δανείων¹⁰⁹, εγγυήσεων¹¹⁰ ή φορολογικών πλεονεκτημάτων συμπεριλαμβανομένων των πιστώσεων φόρου·
- στ. το ποσό της ενίσχυσης:
- (i) είτε καθορίζεται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών η οποία είναι ανοικτή, σαφής, διαφανής και αμερόληπτη, βασίζεται δε σε αντικειμενικά κριτήρια που ορίζονται εκ των προτέρων και ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο στρατηγικής υποβολής προσφορών και χαμηλού αριθμού συμμετοχών¹¹¹. Τουλάχιστον το 70 % των συνολικών κριτηρίων επιλογής που χρησιμοποιούνται για την κατάταξη των προσφορών πρέπει να ορίζεται ως ενίσχυση ανά μονάδα προστασίας

¹⁰⁸ Θερμική αποθήκευση σημαίνει τη μετάθεση της τελικής χρήσης της θερμικής ενέργειας σε χρονική στιγμή μεταγενέστερη της παραγωγής της, ή τη μετατροπή ηλεκτρικής ή θερμικής ενέργειας σε μορφή ενέργειας που μπορεί να αποθηκευτεί, την αποθήκευση της εν λόγω ενέργειας και, κατά περίπτωση, την επακόλουθη μετατροπή ή εκ νέου μετατροπή της εν λόγω ενέργειας σε θερμική ενέργεια για τελική χρήση (δηλαδή θέρμανση ή ψύξη).

¹⁰⁹ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή δανείων δυνάμει του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι επιπλέον όροι του σημείου 70 στοιχείο ζ).

¹¹⁰ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή εγγυήσεων δυνάμει του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι συμπληρωματικοί όροι του σημείου 67 στοιχείο θ).

¹¹¹ Οι όγκοι δυναμικότητας που αποτελούν αντικείμενο διαδικασίας υποβολής προσφορών πρέπει να καθορίζονται κατά τέτοιον τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι η διαδικασία υποβολής προσφορών είναι πραγματικά ανταγωνιστική. Το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει τον εύλογο χαρακτήρα της υπόθεσης ότι ο όγκος που αποτελεί αντικείμενο της διαδικασίας υποβολής προσφορών θα αντιστοιχεί στη δυνητική προσφορά έργων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με παραπομπή σε προηγούμενες δημοπρασίες, σε τεχνολογικούς στόχους στο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα, ή με τη θέσπιση μηχανισμού διασφάλισης σε περίπτωση κινδύνου να υπάρξουν διαδικασίες υποβολής προσφορών με χαμηλό αριθμό συμμετοχών. Σε περίπτωση επανειλημμένα χαμηλού αριθμού συμμετοχών σε ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών, το κράτος μέλος πρέπει να θεσπίσει διορθωτικά μέτρα για τυχόν μελλοντικά καθεστώτα που κοινοποιεί στην Επιτροπή για την ίδια τεχνολογία.

του περιβάλλοντος (π.χ. EUR ανά τόνο μείωσης CO₂) ή ενίσχυση ανά μονάδα παραγόμενης ενέργειας ή εγκατεστημένης δυναμικότητας)·

- (ii) είτε καθορίζεται διοικητικά από το κράτος μέλος βάσει δεδομένων σχετικά με το επενδυτικό κόστος κάθε έργου που δέχεται στήριξη·
- ζ. οι ενισχύσεις για ηλιακές φωτοβολταϊκές, χειρσαίες και υπεράκτιες εγκαταστάσεις αιολικής ενέργειας και υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις χορηγούνται μόνο στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών σύμφωνα με το σημείο 77 στοιχείο στ) σημείο i).
- η. κατά παρέκκλιση από το σημείο 77 στοιχείο ζ) ανωτέρω, δεν είναι υποχρεωτική η ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών για ηλιακές φωτοβολταϊκές, χειρσαίες και υπεράκτιες εγκαταστάσεις αιολικής ενέργειας και υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις όταν η ενίσχυση που χορηγείται ανά επιχείρηση και ανά έργο δεν υπερβαίνει τα 30 εκατ. EUR και τα έργα που λαμβάνουν στήριξη είναι μικρά έργα που ορίζονται ως:
- (i) έργα εγκατεστημένης ισχύος ίσης ή μικρότερης του 1 MW· είτε
 - (ii) έργα εγκατεστημένης ισχύος ίσης ή μικρότερης των 6 MW, εάν ανήκουν κατά 100 % σε ΜΜΕ ή κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας· είτε
 - (iii) μόνο για την παραγωγή αιολικής ενέργειας, έργα εγκατεστημένης ισχύος ίσης ή μικρότερης των 18 MW, εάν ανήκουν κατά 100 % σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις ή σε κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας·
- Στην περίπτωση αυτή, η ενίσχυση καθορίζεται διοικητικά βάσει του σημείου 77 στοιχείο στ) σημείο ii)·
- θ. η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει:
- (i) το 100 % του συνολικού επενδυτικού κόστους όταν η ενίσχυση καθορίζεται στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών βάσει του σημείου 77 στοιχείο στ) σημείο i)· ή
 - (ii) το 45 % του συνολικού επενδυτικού κόστους όταν η ενίσχυση καθορίζεται διοικητικά βάσει του σημείου 77 στοιχείο στ) σημείο ii)· η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες, στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις, και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες, στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις·
- ι. όταν η ενίσχυση χορηγείται για την παραγωγή ανανεώσιμου υδρογόνου ή για την παραγωγή καυσίμων που προέρχονται από ανανεώσιμο υδρογόνο¹¹², το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι το υδρογόνο και τα καύσιμα που προέρχονται από υδρογόνο παράγονται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σύμφωνα με τις μεθοδολογίες που καθορίζονται για τα ανανεώσιμα υγρά και αέρια καύσιμα

¹¹² Υγρά και αέρια καύσιμα που προέρχονται από ανανεώσιμο υδρογόνο, το ενεργειακό περιεχόμενο του οποίου προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές πλην της βιομάζας.

κίνησης μη βιολογικής προέλευσης στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 και στις εκτελεστικές ή κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της·

- ια. όταν η ενίσχυση χορηγείται για την παραγωγή βιοκαυσίμων, βιορευστών, βιοαερίου (συμπεριλαμβανομένου του βιομεθανίου) και καυσίμων βιομάζας το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι τα ενισχυόμενα καύσιμα συμμορφώνονται με τα κριτήρια βιωσιμότητας και μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που προβλέπονται στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 και στις εκτελεστικές ή κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της·
- ιβ. η ενίσχυση χορηγείται σε σχέση με πρόσφατα εγκατεστημένη ή ανανεωμένη δυναμικότητα¹¹³. Το ποσό της ενίσχυσης είναι ανεξάρτητο από την παραγωγή ενέργειας. Σε περίπτωση ανανεωμένης δυναμικότητας, επιλέξιμες για ενίσχυση είναι μόνον οι πρόσθετες δαπάνες σε σχέση με την ανανεωμένη δυναμικότητα·
- ιγ. οι ενισχύσεις βάσει του παρόντος τμήματος είναι δυνατόν να σωρευθούν με οποιαδήποτε άλλη κρατική ενίσχυση, εκτός από τις ενισχύσεις βάσει του τμήματος 2.5.2 της παρούσας ανακοίνωσης, ή με κονδύλια υπό κεντρική διαχείριση, εφόσον τα εν λόγω μέτρα αφορούν διαφορετικές προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες. Οι ενισχύσεις είναι δυνατόν να σωρευθούν με κρατικές ενισχύσεις, εκτός από τις ενισχύσεις βάσει του τμήματος 2.5.2 της παρούσας ανακοίνωσης, ή με κονδύλια υπό κεντρική διαχείριση σε σχέση με τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, οι οποίες επικαλύπτονται πλήρως ή εν μέρει, μόνον αν η σώρευση αυτή δεν οδηγεί σε υπέρβαση της εφαρμοστέας έντασης ενίσχυσης που ορίζεται στο σημείο 77 στοιχείο θ)¹¹⁴.
- ιδ. οι ενισχύσεις βάσει του παρόντος τμήματος είναι δυνατόν να σωρευθούν με ενισχύσεις βάσει του τμήματος 2.5.2 της παρούσας ανακοίνωσης μόνον όταν το κοινοποιηθέν καθεστώς ενισχύσεων προβλέπει τη δυνατότητα αυτή κατά τον χρόνο της αρχικής κοινοποίησής του·
- ιε. μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις για επενδύσεις για τις οποίες οι εργασίες άρχισαν από τις 9 Μαρτίου 2023 και μετά, με εξαίρεση επενδύσεις επιλέξιμες βάσει του προηγούμενου προσωρινού πλαισίου κρίσης για τις οποίες οι εργασίες είναι δυνατόν να έχουν αρχίσει από τις 20 Ιουλίου 2022 και μετά· για έργα που άρχισαν πριν από τις 9 Μαρτίου 2023, ή πριν από τις 20 Ιουλίου 2022 για επενδύσεις επιλέξιμες βάσει του προηγούμενου προσωρινού πλαισίου κρίσης, είναι δυνατόν να χορηγηθεί ενίσχυση εάν είναι αναγκαία για να επιταχυνθεί ή να διευρυνθεί σημαντικά το πεδίο εφαρμογής της επένδυσης. Στις περιπτώσεις αυτές, είναι επιλέξιμες για ενίσχυση μόνον οι πρόσθετες δαπάνες σε σχέση με τις προσπάθειες επιτάχυνσης ή τη διεύρυνση του αντικειμένου·
- ιστ. η ενίσχυση πρέπει να παρακινεί τον δικαιούχο να πραγματοποιήσει επένδυση την οποία δεν θα πραγματοποιούσε, ή θα πραγματοποιούσε με περιορισμένο ή διαφορετικό τρόπο, χωρίς την ενίσχυση. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, δεδομένων των

¹¹³ Ο όρος «ανανέωση» σημαίνει την ανακαίνιση σταθμών ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους ή μερικής αντικατάστασης εγκαταστάσεων ή συστημάτων και εξοπλισμού λειτουργίας, με σκοπό την αντικατάσταση του παραγωγικού δυναμικού ή την αύξηση της αποδοτικότητας ή της ισχύος της εγκατάστασης.

¹¹⁴ Εάν το κράτος μέλος επιτρέπει τη σώρευση αυτή, πρέπει να προσδιορίζει, για κάθε μέτρο, τη μέθοδο που χρησιμοποιείται για να διασφαλίζεται η τήρηση των όρων που καθορίζονται στο παρόν σημείο.

εξαιρετικών οικονομικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις λόγω της τρέχουσας κρίσης, ισχύει εν γένει ότι, σε περίπτωση μη χορήγησης της ενίσχυσης, οι δικαιούχοι θα συνέχιζαν τις δραστηριότητές τους χωρίς αλλαγές, υπό την προϋπόθεση ότι η συνέχιση των δραστηριοτήτων τους χωρίς αλλαγές δεν συνεπάγεται παράβαση του δικαίου της Ένωσης·

- ιζ. το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι τηρείται η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης».

2.5.2. Ενισχύσεις λειτουργίας για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και για την αποθήκευση ενέργειας

- (78) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι επενδυτικές ενισχύσεις για την προώθηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και για την αποθήκευση ενέργειας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α. η ενίσχυση χορηγείται για ένα από τα ακόλουθα:

- (i) παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής ανανεώσιμου υδρογόνου ή καυσίμων που προέρχονται από ανανεώσιμο υδρογόνο, αλλά εξαιρουμένης της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμο υδρογόνο·
- (ii) λειτουργία συστήματος αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας¹¹⁵ και αποθήκευση θερμότητας¹¹⁶ (επίσης σε συνδυασμό με ένα από τα άλλα είδη επενδύσεων που καλύπτονται από το παρόν τμήμα)·
- (iii) λειτουργία συστήματος αποθήκευσης ανανεώσιμου υδρογόνου, βιοκαυσίμων, βιορευστών, βιοαερίου (συμπεριλαμβανομένου του βιομεθανίου) και καυσίμων βιομάζας που λαμβάνει τουλάχιστον το 75 % του περιεχομένου του από άμεσα συνδεδεμένη εγκατάσταση παραγωγής ανανεώσιμου υδρογόνου, βιοκαυσίμων, βιορευστών, βιοαερίου ή καυσίμων βιομάζας, σε ετήσια βάση·

- β. η ενίσχυση χορηγείται βάσει καθεστώτος με εκτιμώμενο όγκο δυναμικότητας ή παραγωγής και προϋπολογισμό·
- γ. τα καθεστώτα στήριξης μπορούν να περιορίζονται σε μία ή περισσότερες τεχνολογίες που καλύπτονται από το σημείο 78 στοιχείο α), αλλά δεν πρέπει να περιλαμβάνουν τεχνητό περιορισμό ή διάκριση (συμπεριλαμβανομένης της χορήγησης αδειών ή παραχωρήσεων όταν απαιτούνται)·
- δ. η ενίσχυση χορηγείται έως την 31η Δεκεμβρίου 2025. Με εξαίρεση τις υπεράκτιες εγκαταστάσεις αιολικής ενέργειας, οι εγκαταστάσεις πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί και να λειτουργούν εντός 36 μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.

¹¹⁵ Όπως ορίζεται στην υποσημείωση 107.

¹¹⁶ Όπως ορίζεται στην υποσημείωση 108.

Το καθεστώς θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα αποτελεσματικό σύστημα κυρώσεων σε περίπτωση μη τήρησης της εν λόγω προθεσμίας·

- ε. η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή αμφίδρομων συμβάσεων επί διαφοράς¹¹⁷, σε σχέση με την παραγωγή ενέργειας της εγκατάστασης και με συμβατική διάρκεια που δεν υπερβαίνει τα 20 έτη από την έναρξη λειτουργίας της ενισχυόμενης εγκατάστασης¹¹⁸.

στ. το ποσό της ενίσχυσης καθορίζεται:

- (i) είτε μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών η οποία είναι ανοικτή, σαφής, διαφανής και αμερόληπτη, βασίζεται δε σε αντικειμενικά κριτήρια που ορίζονται εκ των προτέρων και ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο στρατηγικής υποβολής προσφορών και χαμηλού αριθμού συμμετοχών¹¹⁹. Τουλάχιστον το 70 % των συνολικών κριτηρίων επιλογής που χρησιμοποιούνται για την κατάταξη των προσφορών πρέπει να ορίζεται ως ενίσχυση ανά μονάδα προστασίας του περιβάλλοντος (π.χ. EUR ανά τόνο μείωσης CO₂) ή ενίσχυση ανά μονάδα παραγόμενης ενέργειας ή δυναμικότητας· είτε
- (ii) είτε με την τιμή άσκησης που καθορίζεται διοικητικά από την αρμόδια ρυθμιστική αρχή ενέργειας¹²⁰ για την κάλυψη του αναμενόμενου καθαρού κόστους, συμπεριλαμβανομένου του εκτιμώμενου ΜΣΚΚ, και λαμβανομένων υπόψη όλων των κύριων εσόδων και τυχόν ενισχύσεων που έχουν ήδη ληφθεί·

- ζ. οι ενισχύσεις για την παραγωγή ενέργειας από ηλιακές φωτοβολταϊκές, χερσαίες και υπεράκτιες εγκαταστάσεις αιολικής ενέργειας και υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις χορηγούνται μόνο στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών σύμφωνα με το σημείο 78 στοιχείο στ) περίπτωση i)·

¹¹⁷ «Αμφίδρομη σύμβαση επί διαφοράς»: σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ φορέα εκμετάλλευσης εγκατάστασης ηλεκτροπαραγωγής και αντισυμβαλλομένου, συνήθως δημόσιας οντότητας, η οποία παρέχει τόσο προστασία ελάχιστης αμοιβής όσο και όριο υπερβάλλουσας αμοιβής. Η σύμβαση αποσκοπεί στη διατήρηση των κινήτρων για τη λειτουργία και την αποτελεσματική συμμετοχή της εγκατάστασης ηλεκτροπαραγωγής στις αγορές ενέργειας.

¹¹⁸ Οι πληρωμές στήριξης στο πλαίσιο της σύμβασης πρέπει να περιορίζονται σε 20 έτη, αλλά τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να απαιτούν από τις εγκαταστάσεις να συνεχίσουν να πραγματοποιούν πληρωμές στο πλαίσιο των συμβάσεων για όσο διάστημα εξακολουθεί να λειτουργεί η εγκατάσταση που λαμβάνει στήριξη.

¹¹⁹ Οι όγκοι δυναμικότητας ή παραγωγής που αποτελούν αντικείμενο διαδικασίας υποβολής προσφορών πρέπει να καθορίζονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι η διαδικασία υποβολής προσφορών είναι πραγματικά ανταγωνιστική. Το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει τον εύλογο χαρακτήρα της υπόθεσης ότι ο όγκος που αποτελεί αντικείμενο της διαδικασίας υποβολής προσφορών θα αντιστοιχεί στη δυνητική προσφορά έργων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με παραπομπή σε προηγούμενες δημοπρασίες, σε τεχνολογικούς στόχους στο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα, ή με τη θέσπιση μηχανισμού διασφάλισης σε περίπτωση κινδύνου να υπάρξουν διαδικασίες υποβολής προσφορών με χαμηλό αριθμό συμμετοχών. Σε περίπτωση επανειλημμένα χαμηλού αριθμού συμμετοχών σε ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών, το κράτος μέλος πρέπει να θεσπίσει διορθωτικά μέτρα για τυχόν μελλοντικά καθεστώτα που κοινοποιεί στην Επιτροπή για την ίδια τεχνολογία.

¹²⁰ Ο όρος «ρυθμιστική αρχή» αναφέρεται στη ρυθμιστική αρχή που ορίζεται από κάθε κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 57 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 125).

η. κατά παρέκκλιση από το σημείο 78 στοιχείο ζ) ανωτέρω, δεν είναι υποχρεωτική η ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών για την παραγωγή ενέργειας από ηλιακές φωτοβολταϊκές, χερσαίες και υπεράκτιες εγκαταστάσεις αιολικής ενέργειας και υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις όταν η ενίσχυση που χορηγείται ανά επιχείρηση και ανά έργο δεν υπερβαίνει τα 30 εκατ. EUR και τα έργα που λαμβάνουν στήριξη είναι μικρά έργα που ορίζονται ως:

- (i) έργα εγκατεστημένης ισχύος ίσης ή μικρότερης του 1 MW· είτε
- (ii) έργα εγκατεστημένης ισχύος ίσης ή μικρότερης των 6 MW, εάν ανήκουν κατά 100 % σε ΜΜΕ ή κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας· είτε
- (iii) μόνο για την παραγωγή αιολικής ενέργειας, έργα εγκατεστημένης ισχύος ίσης ή μικρότερης των 18 MW, εάν ανήκουν κατά 100 % σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις ή σε κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας·

Στην περίπτωση αυτή, η ενίσχυση καθορίζεται διοικητικά βάσει του σημείου 78 στοιχείο στ) σημείο ii)·

- θ. η ενίσχυση πρέπει να αποσκοπεί στην αποφυγή αδικαιολόγητης στρέβλωσης της αποτελεσματικής λειτουργίας των αγορών και, ειδικότερα, στη διατήρηση αποτελεσματικών κινήτρων λειτουργίας και μηνυμάτων ως προς τις τιμές. Ειδικότερα, οι δικαιούχοι δεν θα πρέπει να κινητροδοτούνται ώστε να προσφέρουν την παραγωγή τους κάτω από το οριακό κόστος τους, ούτε πρέπει να λαμβάνουν ενίσχυση για παραγωγή σε περιόδους κατά τις οποίες η αγοραία αξία της εν λόγω παραγωγής είναι αρνητική¹²¹.
- ι. όταν η ενίσχυση χορηγείται για την παραγωγή ανανεώσιμου υδρογόνου ή για την παραγωγή καυσίμων που προέρχονται από ανανεώσιμο υδρογόνο¹²², το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι το υδρογόνο και τα καύσιμα που προέρχονται από υδρογόνο παράγονται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σύμφωνα με τις μεθοδολογίες που καθορίζονται για τα ανανεώσιμα υγρά και αέρια καύσιμα κίνησης μη βιολογικής προέλευσης στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 και στις εκτελεστικές ή κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της·
- ια. όταν η ενίσχυση χορηγείται για την παραγωγή βιοκαυσίμων, βιορευστών, βιοαερίου (συμπεριλαμβανομένου του βιομεθανίου) και καυσίμων βιομάζας το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι τα ενισχυόμενα καύσιμα συμμορφώνονται με τα κριτήρια βιωσιμότητας και μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που προβλέπονται στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 και στις εκτελεστικές ή κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της·

¹²¹ Οι μικρής κλίμακας εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές μπορούν να επωφεληθούν από άμεση στήριξη των τιμών που καλύπτει το πλήρες κόστος λειτουργίας και δεν απαιτεί από αυτές να πωλούν την ηλεκτρική ενέργεια που παράγουν στην αγορά, σύμφωνα με την εξαίρεση του άρθρου 4 παράγραφος 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001. Οι εγκαταστάσεις θα θεωρούνται μικρής κλίμακας εάν η δυναμικότητά τους είναι κάτω από το ισχύον κατώτατο όριο του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (αναδιατύπωση) (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 54).

¹²² Υγρά και αέρια καύσιμα που προέρχονται από ανανεώσιμο υδρογόνο, το ενεργειακό περιεχόμενο του οποίου προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές πλην της βιομάζας.

- ιβ. η ενίσχυση χορηγείται σε σχέση με πρόσφατα εγκατεστημένη ή ανανεωμένη δυναμικότητα¹²³.
- ιγ. οι ενισχύσεις βάσει του παρόντος τμήματος είναι δυνατόν να σωρευθούν με οποιαδήποτε άλλη κρατική ενίσχυση ή με κονδύλια υπό κεντρική διαχείριση, εφόσον τα εν λόγω μέτρα αφορούν διαφορετικές προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες. Οι ενισχύσεις είναι δυνατόν να σωρευθούν με κρατικές ενισχύσεις ή με κονδύλια υπό κεντρική διαχείριση σε σχέση με τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, οι οποίες επικαλύπτονται πλήρως ή εν μέρει, μόνον αν η σώρευση αυτή δεν οδηγεί σε υπέρβαση του 100 % του αναμενόμενου καθαρού κόστους που ορίζεται στο σημείο 78 στοιχείο στ) περίπτωση ii)¹²⁴.
- ιδ. μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις για εγκαταστάσεις για τις οποίες οι εργασίες άρχισαν από τις 9 Μαρτίου 2023 και μετά, με εξαίρεση επενδύσεις επιλέξιμες βάσει του προηγούμενου προσωρινού πλαισίου κρίσης για τις οποίες οι εργασίες είναι δυνατόν να έχουν αρχίσει από τις 20 Ιουλίου 2022 και μετά· για έργα που άρχισαν πριν από τις 9 Μαρτίου 2023, ή πριν από τις 20 Ιουλίου 2022 για επενδύσεις επιλέξιμες βάσει του προηγούμενου προσωρινού πλαισίου κρίσης, είναι δυνατόν να χορηγηθεί ενίσχυση εάν είναι αναγκαία για να επιταχυνθεί ή να διευρυνθεί σημαντικά το πεδίο εφαρμογής της επένδυσης. Στις περιπτώσεις αυτές, είναι επιλέξιμες για ενίσχυση μόνον οι πρόσθετες δαπάνες σε σχέση με τις προσπάθειες επιτάχυνσης ή τη διεύρυνση του αντικειμένου·
- ιε. η ενίσχυση πρέπει να παρακινεί τον δικαιούχο να πραγματοποιήσει δραστηριότητα την οποία δεν θα πραγματοποιούσε, ή θα πραγματοποιούσε με περιορισμένο ή διαφορετικό τρόπο, χωρίς την ενίσχυση. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, δεδομένων των εξαιρετικών οικονομικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις λόγω της τρέχουσας κρίσης, ισχύει εν γένει ότι, σε περίπτωση μη χορήγησης της ενίσχυσης, οι δικαιούχοι θα συνέχιζαν τις δραστηριότητές τους χωρίς αλλαγές, υπό την προϋπόθεση ότι η συνέχιση των δραστηριοτήτων τους χωρίς αλλαγές δεν συνεπάγεται παράβαση του δικαίου της Ένωσης·
- ιστ. το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι τηρείται η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης».
- (79) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για την αύξηση της μέγιστης δυναμικότητας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας υφιστάμενων εγκαταστάσεων χωρίς την πραγματοποίηση περαιτέρω επενδύσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α. η υφιστάμενη εγκατάσταση ήταν συνδεδεμένη με το δίκτυο πριν από την 1η Οκτωβρίου 2022 και επωφελήθηκε από ενίσχυση που εγκρίθηκε από την Επιτροπή βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ ή εξαιρείται από την υποχρέωση κοινοποίησης·
- β. η ενίσχυση είναι αναγκαία για την αύξηση της μέγιστης δυναμικότητας υφιστάμενων εγκαταστάσεων, ώστε η δυναμικότητά τους να αυξηθεί έως και κατά

¹²³ Όπως ορίζεται στην υποσημείωση 113.

¹²⁴ Εάν το κράτος μέλος επιτρέπει τη σώρευση αυτή, πρέπει να προσδιορίζει, για κάθε μέτρο, τη μέθοδο που χρησιμοποιείται για να διασφαλίζεται η τήρηση των όρων που καθορίζονται στο παρόν σημείο.

1 MW ανά εγκατάσταση ή ισοδύναμο, χωρίς να πραγματοποιηθούν περαιτέρω επενδύσεις·

- γ. η ενίσχυση χορηγείται έως την 31η Δεκεμβρίου 2023 και η επιλέξιμη περίοδος για στήριξη στο πλαίσιο του μέτρου ενίσχυσης λήγει έως την 31η Δεκεμβρίου 2024·
- δ. η ενίσχυση πληροί τις απαιτήσεις που καθορίζονται στο σημείο 78 στοιχεία α), β), γ), ε), θ) και ι)·
- ε. η ενίσχυση στο πλαίσιο αυτού του μέτρου δεν πρέπει να σωρεύεται με άλλες ενισχύσεις για τη στήριξη της ίδιας πρόσθετης δυναμικότητας.

2.6. Ενισχύσεις για την απαλλαγή των διαδικασιών βιομηχανικής παραγωγής από τις ανθρακούχες εκπομπές μέσω του εξηλεκτρισμού και/ή της χρήσης ανανεώσιμου υδρογόνου με βάση την ηλεκτρική ενέργεια εάν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, καθώς και για μέτρα ενεργειακής απόδοσης

- (80) Πέραν των δυνατοτήτων που είναι ήδη διαθέσιμες σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, είναι σημαντικό, στο πλαίσιο της σοβούσας κρίσης και του σχεδίου REPowerEU, να διευκολυνθούν οι επενδύσεις για την απαλλαγή βιομηχανικών δραστηριοτήτων από τις ανθρακούχες εκπομπές, με σκοπό την ταχεία μείωση της εξάρτησης από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων. Η επιτάχυνση των μέτρων εξηλεκτρισμού και ενεργειακής απόδοσης στη βιομηχανία, καθώς και η εισαγωγή τεχνολογιών που χρησιμοποιούν είτε ανανεώσιμο υδρογόνο με βάση την ηλεκτρική ενέργεια και πληρούν τις προϋποθέσεις του σημείου 81 στοιχείο θ) είτε ανανεώσιμα καύσιμα που προέρχονται από υδρογόνο και πληρούν τις προϋποθέσεις του σημείου 81 στοιχείο η) αποτελούν μέρος μιας κατάλληλης, αναγκαίας και στοχευμένης λύσης για τη μείωση της εξάρτησης από τα εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα.
- (81) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά, βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, οι ενισχύσεις για επενδύσεις που οδηγούν σε i) σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από βιομηχανικές δραστηριότητες που εξαρτώνται επί του παρόντος από ορυκτά καύσιμα ως πηγή ενέργειας ή ως πρώτη ύλη, ή ii) σημαντική μείωση της κατανάλωσης ενέργειας σε βιομηχανικές δραστηριότητες και διαδικασίες, εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α. η ενίσχυση χορηγείται βάσει καθεστώτος με εκτιμώμενο προϋπολογισμό·
 - β. το μέγιστο ποσό μεμονωμένης ενίσχυσης που μπορεί να χορηγηθεί ανά επιχείρηση πρέπει, καταρχήν, να μην υπερβαίνει είτε το 10 % του συνολικού προϋπολογισμού που διατίθεται για το εν λόγω καθεστώς είτε τα 200 εκατ. EUR. Κατόπιν κατάλληλης αιτιολόγησης που πρέπει να παράσχει το κράτος μέλος στην Επιτροπή για την αξιολόγησή της, η Επιτροπή μπορεί να δεχθεί καθεστώτα που προβλέπουν τη χορήγηση ποσών μεμονωμένης ενίσχυσης που υπερβαίνουν το 10 % του συνολικού προϋπολογισμού που διατίθεται για το καθεστώς·

- γ. η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων, επιστρεπτέων προκαταβολών, δανείων¹²⁵, εγγυήσεων¹²⁶ ή φορολογικών πλεονεκτημάτων συμπεριλαμβανομένων των πιστώσεων φόρου·
- δ. η επένδυση¹²⁷ πρέπει να παρέχει στον δικαιούχο τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει έναν τουλάχιστον από τους ακόλουθους στόχους:
- (i) μείωση, κατά τουλάχιστον 40 % σε σύγκριση με την κατάσταση πριν από την ενίσχυση, των άμεσων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τη βιομηχανική του εγκατάσταση που επί του παρόντος εξαρτάται από ορυκτά καύσιμα ως πηγή ενέργειας ή ως πρώτη ύλη, μέσω του εξηλεκτρισμού των διαδικασιών παραγωγής ή της μετάβασης στη χρήση ανανεώσιμου υδρογόνου με βάση την ηλεκτρική ενέργεια που πληροί τις προϋποθέσεις του σημείου 81 στοιχείο ζ) και ι) είτε καυσίμων που προέρχονται από ανανεώσιμο υδρογόνο και πληρούν τις προϋποθέσεις του σημείου 81 στοιχείο η) για την υποκατάσταση των ορυκτών καυσίμων· για τους σκοπούς της επαλήθευσης της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, πρέπει να λαμβάνονται επίσης υπόψη οι πραγματικές εκπομπές από την καύση βιομάζας¹²⁸.
 - (ii) μείωση, κατά τουλάχιστον 20 % σε σύγκριση με την κατάσταση πριν από την ενίσχυση, της κατανάλωσης ενέργειας σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις σε σχέση με τις ενισχυόμενες δραστηριότητες¹²⁹.
- ε. για τις επενδύσεις που σχετίζονται με δραστηριότητες οι οποίες καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ), η ενίσχυση πρέπει να οδηγεί σε μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της εγκατάστασης του δικαιούχου, η οποία είναι χαμηλότερη από τους σχετικούς δείκτες αναφοράς για τη δωρεάν κατανομή που ορίζονται στον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2021/447 της Επιτροπής¹³⁰.
- στ. η ενίσχυση δεν πρέπει να αποσκοπεί στη χρηματοδότηση αύξησης της συνολικής παραγωγικής ικανότητας του δικαιούχου. Τούτο ισχύει με την επιφύλαξη

¹²⁵ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή δανείων δυνάμει του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι επιπλέον όροι του σημείου 70 στοιχείο ζ).

¹²⁶ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή εγγυήσεων δυνάμει του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι συμπληρωματικοί όροι του σημείου 67 στοιχείο θ).

¹²⁷ Οι ενισχύσεις για επενδύσεις που αποσκοπούν στη μείωση των άμεσων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου ή της κατανάλωσης ενέργειας, ακόμη και κάτω από τα όρια του σημείου 81 στοιχείο δ) της παρούσας ανακοίνωσης, μπορούν να απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης εφόσον τηρούνται οι κανόνες του γενικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία.

¹²⁸ Η μείωση των άμεσων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου πρέπει να μετράται σε σχέση με τις μέσες άμεσες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που σημειώθηκαν κατά την πενταετία που προηγείται της αίτησης ενίσχυσης (μέσες εκπομπές σε ετήσια βάση).

¹²⁹ Η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας πρέπει να μετράται σε σχέση με την κατανάλωση ενέργειας που σημειώθηκε κατά τα πέντε έτη που προηγούνται της αίτησης ενίσχυσης (μέση κατανάλωση σε ετήσια βάση).

¹³⁰ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2021/447 της Επιτροπής, της 12ης Μαρτίου 2021, σχετικά με τον καθορισμό των αναθεωρημένων τιμών των δεικτών αναφοράς για τη δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων εκπομπής για την περίοδο από το 2021 έως το 2025 κατ' εφαρμογή του άρθρου 10α παράγραφος 2 της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 87 της 15.3.2021, σ. 29).

περιορισμένων αυξήσεων της παραγωγικής ικανότητας που προκύπτουν από τεχνική αναγκαιότητα. Αυτό θεωρείται ότι ισχύει για αυξήσεις παραγωγικής ικανότητας που δεν υπερβαίνουν το 2 % σε σύγκριση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την ενίσχυση·

- ζ. όταν η ενίσχυση χορηγείται για επένδυση για την απαλλαγή της βιομηχανίας από τις ανθρακούχες εκπομπές η οποία περιλαμβάνει τη χρήση ανανεώσιμου υδρογόνου, το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι το χρησιμοποιούμενο υδρογόνο παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σύμφωνα με τις μεθοδολογίες που καθορίζονται για τα ανανεώσιμα υγρά και αέρια καύσιμα κίνησης μη βιολογικής προέλευσης στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 και στις εκτελεστικές ή κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της·
- η. όταν η ενίσχυση χορηγείται για επένδυση για την απαλλαγή της βιομηχανίας από τις ανθρακούχες εκπομπές η οποία περιλαμβάνει τη χρήση καυσίμων που προέρχονται από ανανεώσιμο υδρογόνο, τα εν λόγω καύσιμα πληρούν τις ακόλουθες σωρευτικές απαιτήσεις:
- (i) είναι υγρά και αέρια καύσιμα που προέρχονται από ανανεώσιμο υδρογόνο, το ενεργειακό περιεχόμενο του οποίου προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές πλην της βιομάζας·
 - (ii) επιτυγχάνουν μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής κατά τουλάχιστον 70 % σε σχέση με συγκριτικό ορυκτό καύσιμο 94 g CO₂eq/MJ· και
 - (iii) έχουν παραχθεί σύμφωνα με τις μεθοδολογίες που ορίζονται για τα ανανεώσιμα υγρά και αέρια καύσιμα κίνησης μη βιολογικής προέλευσης στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 και στις εκτελεστικές ή κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της.
- θ. η ενίσχυση μπορεί επίσης να χορηγηθεί για επένδυση για την απαλλαγή της βιομηχανίας από τις ανθρακούχες εκπομπές η οποία περιλαμβάνει τη χρήση υδρογόνου που παράγεται από ηλεκτρική ενέργεια σε μία από τις ακόλουθες περιπτώσεις:
- (i) Το υδρογόνο παράγεται μόνο σε ώρες κατά τις οποίες η οριακή μονάδα παραγωγής στη ζώνη προσφοράς στην οποία βρίσκεται η ηλεκτρολυτική κυψέλη κατά τις περιόδους εκκαθάρισης ανισορροπιών όταν καταναλώνεται η ηλεκτρική ενέργεια είναι μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας χωρίς ορυκτά καύσιμα. Το υδρογόνο που παράγεται σε τέτοιες ώρες και το οποίο έχει ήδη υπολογιστεί ως ανανεώσιμο υδρογόνο κατά την έννοια του σημείου 81 στοιχείο ζ) δεν μπορεί να προσμετρηθεί δεύτερη φορά στο παρόν τμήμα·
 - (ii) εναλλακτικά, το υδρογόνο παράγεται από ηλεκτρική ενέργεια που λαμβάνεται από το δίκτυο και η ηλεκτρολυτική κυψέλη παράγει υδρογόνο για αριθμό ωρών πλήρους φορτίου ίσο ή μικρότερο από τον αριθμό των ωρών κατά τις οποίες η οριακή τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας στη ζώνη προσφοράς καθορίστηκε από εγκαταστάσεις που παράγουν ηλεκτρική ενέργεια από μη ορυκτά καύσιμα· το υδρογόνο που παράγεται για αριθμό ωρών πλήρους φορτίου ίσο ή μικρότερο από τον αριθμό των ωρών κατά τις οποίες η οριακή τιμή της ηλεκτρικής

ενέργειας στη ζώνη προσφοράς καθορίστηκε από εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και το οποίο έχει ήδη υπολογιστεί ως ανανεώσιμο υδρογόνο κατά την έννοια του σημείου 81 στοιχείο ζ) δεν μπορεί να προσμετρηθεί δεύτερη φορά στο παρόν τμήμα·

- (iii) εναλλακτικά, το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι το χρησιμοποιούμενο υδρογόνο που βασίζεται στην ηλεκτρική ενέργεια επιτυγχάνει εξοικονόμηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τον κύκλο ζωής τουλάχιστον κατά 70 % σε σχέση με συγκριτικό ορυκτό καύσιμο που εκπέμπει 94 g CO₂eq/MJ και ότι προέρχεται από μη ορυκτές πηγές. Η μέθοδος υπολογισμού των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που κατανέμονται στην ηλεκτρική ενέργεια δεν θα πρέπει να οδηγεί σε αύξηση της κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων, σύμφωνα με τους στόχους της REPowerEU. Για τους σκοπούς του παρόντος τμήματος μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο το μερίδιο του παραγόμενου υδρογόνου που αντιστοιχεί στο μέσο μερίδιο ηλεκτρικής ενέργειας από σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής χωρίς ορυκτά καύσιμα, στη χώρα παραγωγής, όπως μετρήθηκε δύο έτη πριν από το οικείο έτος. Το μερίδιο του υδρογόνου που παράγεται σύμφωνα με το παρόν σημείο και αντιστοιχεί στο μέσο μερίδιο ηλεκτρικής ενέργειας από σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές στη χώρα παραγωγής, όπως μετρήθηκε δύο έτη πριν από το οικείο έτος, δεν μπορεί να προσμετρηθεί δεύτερη φορά στο παρόν τμήμα στον βαθμό που έχει ήδη καταλογιστεί ως ανανεώσιμο υδρογόνο κατά την έννοια του σημείου 81 στοιχείο ζ)·

- ι. η ενίσχυση χορηγείται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025 και υπόκειται στον όρο ότι η εγκατάσταση ή ο εξοπλισμός που θα χρηματοδοτηθεί από την επένδυση πρέπει να ολοκληρωθεί και να έχει τεθεί σε λειτουργία εντός 36 μηνών από την ημερομηνία χορήγησης. Το καθεστώς θα πρέπει να περιλαμβάνει αποτελεσματικό σύστημα κυρώσεων σε περίπτωση μη τήρησης της εν λόγω προθεσμίας·
- ια. η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται για επενδύσεις για τις οποίες οι εργασίες άρχισαν από τις 9 Μαρτίου 2023 και μετά, με εξαίρεση επενδύσεις επιλέξιμες βάσει του προηγούμενου προσωρινού πλαισίου κρίσης για τις οποίες οι εργασίες είναι δυνατόν να έχουν αρχίσει από τις 20 Ιουλίου 2022 και μετά· για έργα που άρχισαν πριν από τις 9 Μαρτίου 2023, ή πριν από τις 20 Ιουλίου 2022 για επενδύσεις επιλέξιμες βάσει του προηγούμενου προσωρινού πλαισίου κρίσης, είναι δυνατόν να χορηγηθεί ενίσχυση εάν είναι αναγκαία για να επιταχυνθεί ή να διευρυνθεί σημαντικά το πεδίο εφαρμογής της επένδυσης. Στις περιπτώσεις αυτές, είναι επιλέξιμες για ενίσχυση μόνον οι πρόσθετες δαπάνες σε σχέση με τις προσπάθειες επιτάχυνσης ή τη διεύρυνση του αντικειμένου·
- ιβ. η ενίσχυση δεν πρέπει να χορηγείται απλώς και μόνο για τη συμμόρφωση με τα ισχύοντα ενωσιακά πρότυπα¹³¹.

¹³¹ «Ενωσιακό πρότυπο» σημαίνει: α) υποχρεωτικό ενωσιακό πρότυπο που καθορίζει τα επίπεδα που πρέπει να επιτευχθούν από περιβαλλοντική άποψη από μεμονωμένες επιχειρήσεις, εξαιρουμένων των προτύπων ή των στόχων που καθορίζονται σε ενωσιακό επίπεδο και έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα για τα κράτη μέλη αλλά όχι για τις μεμονωμένες επιχειρήσεις· β) υποχρέωση να χρησιμοποιούνται οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές (ΒΔΤ), ιδίως όπως ορίζονται στην οδηγία 2010/75/ΕΕ, και να διασφαλίζεται ότι τα επίπεδα

- ιγ. η ενίσχυση πρέπει να παρακινεί τον δικαιούχο να πραγματοποιήσει επένδυση την οποία δεν θα πραγματοποιούσε, ή θα πραγματοποιούσε με περιορισμένο ή διαφορετικό τρόπο, χωρίς την ενίσχυση. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, δεδομένων των εξαιρετικών οικονομικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις λόγω της τρέχουσας κρίσης, ισχύει εν γένει ότι, σε περίπτωση μη χορήγησης της ενίσχυσης, οι δικαιούχοι θα συνέχιζαν τις δραστηριότητές τους χωρίς αλλαγές, υπό την προϋπόθεση ότι η συνέχιση των δραστηριοτήτων τους χωρίς αλλαγές δεν συνεπάγεται παράβαση του δικαίου της Ένωσης· θεωρείται ότι οι δικαιούχοι θα συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους χωρίς αλλαγές για τις επενδύσεις που αναφέρονται στο σημείο 81 στοιχείο δ) περίπτωση i) ανωτέρω·
- ιδ. Οι επιλέξιμες δαπάνες είναι η διαφορά μεταξύ του κόστους του έργου που αναφέρεται στο σημείο 81 στοιχείο δ) και της εξοικονόμησης κόστους ή των πρόσθετων εσόδων, σε σύγκριση με την κατάσταση μη χορήγησης της ενίσχυσης, καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της επένδυσης. Το καθεστώς πρέπει να είναι σχεδιασμένο κατά τέτοιον τρόπο ώστε να καθιστά δυνατή την αντιμετώπιση των απροσδόκητων κερδών, μεταξύ άλλων σε περιόδους εξαιρετικά υψηλών τιμών ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου, με τη θέσπιση μηχανισμού ανάκτησης ο οποίος θα ορίζεται εκ των προτέρων. Η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 40 % των επιλέξιμων δαπανών. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες, στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις, και κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες, στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί επίσης να αυξηθεί κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις που συνεπάγονται μείωση των άμεσων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % ή της κατανάλωσης ενέργειας κατά τουλάχιστον 25 % σε σύγκριση με την κατάσταση που επικρατούσε πριν από την επένδυση¹³².
- ιε. εναλλακτικά προς το σημείο 81 στοιχείο ιδ), το ποσό της ενίσχυσης προσδιορίζεται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών η οποία είναι ανοικτή, σαφής, διαφανής και αμερόληπτη, βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια που ορίζονται εκ των προτέρων και ελαχιστοποιεί τον κίνδυνο στρατηγικής υποβολής προσφορών. Τουλάχιστον το 70 % των συνολικών κριτηρίων επιλογής που χρησιμοποιούνται για την κατάταξη των προσφορών πρέπει να ορίζεται ως ενίσχυση ανά μονάδα προστασίας του περιβάλλοντος (π.χ. EUR ανά τόνο μείωσης CO₂ ή EUR ανά μονάδα εξοικονομούμενης ενέργειας). Ο προϋπολογισμός που αφορά τη διαδικασία υποβολής προσφορών πρέπει να αποτελεί δεσμευτικό περιορισμό, με την έννοια ότι μπορεί να αναμένεται ότι δεν θα λάβουν ενίσχυση όλοι οι υποψήφιοι·
- ιστ. ως περαιτέρω εναλλακτική δυνατότητα σε σχέση με το σημείο 81 στοιχεία ιδ) και ιε), οι επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να αντιστοιχούν στις επενδυτικές δαπάνες οι

εκπομπών δεν υπερβαίνουν εκείνα που θα σημειώνονταν με την εφαρμογή των ΒΔΤ· όταν τα επίπεδα εκπομπών που συνδέονται με τις ΒΔΤ καθορίστηκαν σύμφωνα με εκτελεστικές πράξεις που εγκρίθηκαν βάσει της οδηγίας 2010/75/ΕΕ ή άλλων εφαρμοστέων οδηγιών, τα εν λόγω επίπεδα θα είναι εφαρμοστέα για τους σκοπούς της παρούσας ανακοίνωσης· όταν τα εν λόγω επίπεδα εκφράζονται ως φάσμα, θα είναι εφαρμοστέο το όριο για το οποίο επιτυγχάνεται πρώτα η ΒΔΤ για την οικεία επιχείρηση.

¹³² Η μείωση των άμεσων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή της κατανάλωσης ενέργειας πρέπει να μετράται σε σχέση με τις μέσες άμεσες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου ή τη μέση κατανάλωση ενέργειας κατά τα πέντε έτη που προηγούνται της αίτησης ενίσχυσης (μέσες εκπομπές / μέση κατανάλωση σε ετήσια βάση).

οποίες συνδέονται με το έργο που αναφέρεται στο σημείο 81 στοιχείο δ), ιδίως στις δαπάνες εξοπλισμού, μηχανημάτων ή εγκαταστάσεων που είναι αναγκαίες για την επίτευξη του εξηλεκτρισμού, για τη μετάβαση στο υδρογόνο ή σε καύσιμα που προέρχονται από υδρογόνο ή για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης. Στην περίπτωση αυτή, η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60 % των επιλέξιμων δαπανών για επενδύσεις που αναφέρονται στο σημείο 81 στοιχείο δ) περίπτωση i) εκτός από τα έργα ηλεκτροδότησης. Για τα έργα ηλεκτροδότησης και για τις επενδύσεις που αναφέρονται στο σημείο 81 στοιχείο δ) περίπτωση ii), η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 30 % των επιλέξιμων δαπανών.

- ιζ. οι ενισχύσεις βάσει του παρόντος τμήματος είναι δυνατόν να σωρευθούν με οποιαδήποτε άλλη κρατική ενίσχυση ή με κονδύλια υπό κεντρική διαχείριση, εφόσον τα εν λόγω μέτρα αφορούν διαφορετικές προσδιορισμένες επιλέξιμες δαπάνες·
- ιη. οι ενισχύσεις που χορηγούνται σύμφωνα με το σημείο 81 στοιχεία ιδ) και ιε) μπορούν να σωρεύονται με άλλες ενισχύσεις ή με κονδύλια υπό κεντρική διαχείριση σε σχέση με επικαλυπτόμενες επιλέξιμες δαπάνες, υπό την προϋπόθεση ότι δεν σημειώνεται υπέρβαση του μέγιστου ποσού ενίσχυσης που επιτρέπεται βάσει του σημείου 81 στοιχεία ιδ) και ιε)·
- ιθ. οι ενισχύσεις που χορηγούνται σύμφωνα με το σημείο 81 στοιχείο ιστ) μπορούν να σωρεύονται με άλλες ενισχύσεις ή με κονδύλια της Ένωσης υπό κεντρική διαχείριση σε σχέση με επικαλυπτόμενες επιλέξιμες δαπάνες, υπό την προϋπόθεση ότι δεν σημειώνεται υπέρβαση της υψηλότερης έντασης ενίσχυσης και/ή του υψηλότερου ποσού ενίσχυσης που εφαρμόζονται βάσει οποιουδήποτε από τους σχετικούς κανόνες. Το συνολικό ποσό της ενίσχυσης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

2.7. Ενισχύσεις για πρόσθετη μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας

- (82) Πέραν των υφιστάμενων δυνατοτήτων που είναι διαθέσιμες σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ και των δυνατοτήτων που περιγράφονται στην παρούσα ανακοίνωση, ενδέχεται να χρειαστεί προσωρινή στήριξη ώστε να επιτευχθεί η μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας που διέπεται από τα άρθρα 3 και 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/1854¹³³). Η στήριξη αυτή θα μπορούσε να συμβάλει στην άμβλυνση της εξαιρετικά μεγάλης αύξησης των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας μειώνοντας την κατανάλωση ενέργειας από ακριβότερες τεχνολογίες ηλεκτροπαραγωγής (οι οποίες σήμερα βασίζονται στο αέριο). Επομένως, είναι εξίσου σημαντικό να διατηρηθούν τα κίνητρα για τις υφιστάμενες μειώσεις της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας και να διασφαλιστεί η συνοχή με τους στόχους μείωσης της ζήτησης αερίου που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1369¹³⁴. Δεδομένων των διαφορών μεταξύ των κρατών μελών, απαιτείται καθοδήγηση προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ευελιξία πλαισιώνεται από κριτήρια που αποσκοπούν στη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού και στη διατήρηση της ακεραιότητας της ενιαίας αγοράς.

¹³³ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1854 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας (ΕΕ L 261I της 7.10.2022, σ. 1).

¹³⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου, της 5ης Αυγούστου 2022, σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου (ΕΕ L 206 της 8.8.2022, σ. 1).

(83) Η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι οι ενισχύσεις για μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α. η ενίσχυση πρέπει να παρέχει χρηματική αντιστάθμιση μόνον όταν η εν λόγω αντιστάθμιση καταβάλλεται για πρόσθετη ηλεκτρική ενέργεια που δεν καταναλώνεται σε σύγκριση με την αναμενόμενη κατανάλωση (αντίστροφο σενάριο) κατά τη συγκεκριμένη ώρα χωρίς την ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών που αναφέρεται στο σημείο 83 στοιχείο ε) (στο εξής: πρόσθετη μείωση της κατανάλωσης). Για τον προσδιορισμό της πρόσθετης μείωσης της κατανάλωσης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορες μεθοδολογίες. Για να εξασφαλιστεί ότι η ενίσχυση χορηγείται μόνο για πρόσθετη μείωση της ζήτησης, τα κράτη μέλη θα πρέπει γενικά να λαμβάνουν υπόψη τα κίνητρα από υψηλότερες τιμές ενέργειας, τυχόν κίνητρα από άλλες ενισχύσεις και καθεστώτα, τις καιρικές συνθήκες και τους κινδύνους κερδοσκοπίας·
- β. η ενίσχυση πρέπει να είναι σχεδιασμένη ώστε να συνεισφέρει πρωτίστως στην επίτευξη στόχου μείωσης της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας που ορίζεται στα άρθρα 3 και 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/1854¹³⁵. Εάν η ενίσχυση αποσκοπεί στην υπέρβαση των στόχων, το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει ότι η ενίσχυση προσφέρει πρόσθετα οφέλη (για παράδειγμα, μείωση του κόστους του ενεργειακού συστήματος ή μείωση της κατανάλωσης αερίου) που είναι απαραίτητα¹³⁶ και αναλογικά ώστε να αποκαθιστούν τη σοβαρή διαταραχή στην ευρωπαϊκή οικονομία διαφυλάσσοντας παράλληλα την εσωτερική αγορά·
- γ. η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται βάσει καθεστώτος με εκτιμώμενο όγκο δυναμικότητας και προϋπολογισμό·
- δ. η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται υπό διάφορες μορφές, συμπεριλαμβανομένων άμεσων επιχορηγήσεων, δανείων¹³⁷ και εγγυήσεων¹³⁸.
- ε. η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών η οποία είναι ανοικτή, σαφής, διαφανής και αμερόληπτη, βασίζεται δε σε αντικειμενικά κριτήρια που ορίζονται εκ των προτέρων και ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο στρατηγικής υποβολής προσφορών. Εάν εντοπιστεί κίνδυνος υπεραντιστάθμισης, η ενίσχυση πρέπει να σχεδιάζεται κατά τρόπο που να καθιστά δυνατή την αντιμετώπιση απροσδόκητων κερδών, όπως π.χ. με τη θέσπιση μηχανισμού ανάκτησης ο οποίος θα ορίζεται εκ των προτέρων·
- στ. οι ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών θα πρέπει κατ' αρχήν να είναι ανοικτές σε όλους τους πιθανούς τρόπους επίτευξης πρόσθετης μείωσης της κατανάλωσης, ειδικότερα:

¹³⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1854 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας (ΕΕ L 261I της 7.10.2022, σ. 1).

¹³⁶ Μια τέτοια ενίσχυση χαρακτηρίζεται κατά κανόνα απαραίτητη εάν συμβάλλει στη μείωση της κατανάλωσης αερίου.

¹³⁷ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή δανείων δυνάμει του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι επιπλέον όροι του σημείου 70 στοιχείο ζ).

¹³⁸ Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή εγγυήσεων δυνάμει του παρόντος τμήματος, ισχύουν οι συμπληρωματικοί όροι του σημείου 67 στοιχείο θ).

- i. μετατόπιση ή αποφυγή της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας από τους καταναλωτές·
 - ii. αποθήκευση μετά τον μετρητή, για τη μείωση της κατανάλωσης κατά τις ώρες αιχμής (εκτός εάν η ενίσχυση δεν θα οδηγούσε σε πρόσθετη μείωση της κατανάλωσης)· και
 - iii. πάγια στοιχεία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μετά τον μετρητή που δεν χρησιμοποιούν ως καύσιμο το αέριο. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν να εξαιρέσουν την παραγωγή που βασίζεται σε άλλα ορυκτά καύσιμα·
- ζ. όσον αφορά το σημείο 83 στοιχείο στ), τα καθεστώτα μπορεί να περιορίζονται σε μία ή περισσότερες κατηγορίες δικαιούχων σε μία από τις ακόλουθες περιπτώσεις:
- i. όταν οι διαφορές στα χαρακτηριστικά (π.χ. διάρκεια, συχνότητα ενεργοποίησης) των υπηρεσιών που μπορούν να προσφέρουν οι δυνητικοί δικαιούχοι είναι τέτοιες ώστε οι προσφορές ανά MWh να μην μπορούν να θεωρηθούν συγκρίσιμες·
 - ii. όταν τα κράτη μέλη μπορούν να αποδείξουν στην Επιτροπή ότι δεν θα προκληθεί αδικαιολόγητη στρέβλωση του ανταγωνισμού· ή
 - iii. για τη διασφάλιση της έγκαιρης εφαρμογής (π.χ. με την επέκταση των υφιστάμενων καθεστώτων)·

Σε κάθε περίπτωση, τα καθεστώτα δεν πρέπει να περιλαμβάνουν τεχνητούς περιορισμούς ή τεχνητές διακρίσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 17 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944¹³⁹, τα καθεστώτα δεν πρέπει να περιορίζονται αδικαιολόγητα σε συγκεκριμένους πελάτες ή ομάδες πελατών, συμπεριλαμβανομένων των φορέων σωρευτικής εκπροσώπησης·

- η. τα κριτήρια επιλεξιμότητας για τη συμμετοχή στην/στις ανταγωνιστική/-ές διαδικασία/-ες υποβολής προσφορών πρέπει να είναι διαφανή, αντικειμενικά και αμερόληπτα. Οι δικαιούχοι πρέπει να διαθέτουν ήδη κατάλληλο εξοπλισμό μέτρησης ηλεκτρικής ενέργειας¹⁴⁰ ή να δεσμεύονται να τον εγκαταστήσουν πριν από την επίτευξη της πρόσθετης μείωσης της κατανάλωσης. Για λόγους διοικητικής απλούστευσης μπορεί να εφαρμοστεί απαίτηση ελάχιστου ύψους προσφοράς για τους δικαιούχους· στην περίπτωση αυτή, το ελάχιστο ύψος προσφοράς δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 10 MW και πρέπει να επιτρέπεται η σωρευτική εκπροσώπηση για την επίτευξη του ορίου·
- θ. για να μπορούν οι δικαιούχοι να τιμολογήσουν με ακρίβεια τις προσφορές τους, πρέπει να καθοριστούν σαφή και αντικειμενικά κριτήρια, τα οποία πρέπει να περιγράφουν πότε θα ενεργοποιείται η πρόσθετη μείωση κατανάλωσης του δικαιούχου. Ωστόσο, ενδέχεται να χρειαστεί να θεσπιστούν επαρκείς διασφαλίσεις — για παράδειγμα κάποιος βαθμός τυχαιοποίησης της ενεργοποίησης — ώστε να

¹³⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ | (αναδιατύπωση) (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 125).

¹⁴⁰ Δηλαδή εξοπλισμός μέτρησης που μετρά την κατανάλωση χωριστά όταν απαιτείται και όταν δεν απαιτείται πρόσθετη μείωση της ζήτησης.

αποφευχθεί η δημιουργία κινήτρων για κερδοσκοπία, όπως η τεχνητή διόγκωση των αντίστροφων σεναρίων·

- ι. για να αποφευχθούν αρνητικές επιπτώσεις στην κατανάλωση αερίου, οι δικαιούχοι θα πρέπει να δεσμευτούν ότι η πρόσθετη μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας δεν θα οδηγήσει σε αύξηση της συνολικής τους κατανάλωσης αερίου. Επιπλέον, για τις ενισχύσεις που μειώνουν την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας κατά τις ώρες αιχμής, προκειμένου να επιτευχθούν τα οφέλη της μετατόπισης της ηλεκτρικής ενέργειας από τις ώρες αιχμής στις ώρες «εκτός αιχμής»¹⁴¹ και παράλληλα να μην παρεμποδιστεί η επίτευξη του στόχου μείωσης της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, οι δικαιούχοι θα πρέπει να δεσμευτούν ότι δεν θα καταναλώνουν περισσότερο από 150 % σε ώρες «εκτός αιχμής» της αντισταθμισμένης μείωσης της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας «αιχμής»·
- ια. στο πλαίσιο της ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών, οι δικαιούχοι πρέπει να επιλέγονται με βάση το χαμηλότερο μοναδιαίο κόστος της πρόσθετης μείωσης της κατανάλωσης (σε EUR/MWh ή ισοδύναμο¹⁴²). Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν πρόσθετα αντικειμενικά, διαφανή και αμερόληπτα κριτήρια κατάταξης για την προώθηση πιο πράσινων τεχνολογιών που είναι αναγκαίες για να στηριχθεί η επίτευξη των στόχων της Ένωσης για την προστασία του περιβάλλοντος·
- ιβ. η αμοιβή πρέπει να χορηγείται σε κάθε δικαιούχο με βάση την πραγματική πρόσθετη μείωση της κατανάλωσης που πέτυχε (και όχι με βάση την πρόσθετη μείωση της κατανάλωσης που δεσμεύτηκε να επιτύχει ο δικαιούχος)·
- ιγ. η ενίσχυση δεν πρέπει να προκαλεί αδικαιολόγητες στρεβλώσεις της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Τα κράτη μέλη μπορούν να ανοίξουν την ενίσχυση σε συμμετέχοντες από άλλες χώρες·
- ιδ. η πρόσθετη μείωση της κατανάλωσης που αντισταθμίζεται πρέπει να λαμβάνει χώρα εντός της περιόδου εφαρμογής των συναφών άρθρων του κανονισμού (ΕΕ) 2022/1854¹⁴³, ή, όταν η ενίσχυση υπερβαίνει τους εν λόγω στόχους, έως την 31η Δεκεμβρίου 2023·
- ιε. η σώρευση με άλλα μέτρα κρατικής ενίσχυσης είναι δυνατή, εφόσον αποφεύγεται υπεραντιστάθμιση διασφαλίζοντας π.χ. ότι χορηγείται ενίσχυση μέσω ανοικτής, ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών. Σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να χορηγηθεί ενίσχυση η οποία καλύπτει επιλέξιμες δαπάνες που καλύπτονται ήδη από άλλα μέτρα κρατικής ενίσχυσης.

¹⁴¹ Η έννοια «εκτός αιχμής» πρέπει να οριστεί ώστε να αποφεύγεται γενικά η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας όταν για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας χρησιμοποιείται αέριο.

¹⁴² π.χ. όταν οι δικαιούχοι επιλέγονται βάσει τιμής ισχύος (EUR/MW), για μείωση κατανάλωσης επί σταθερό αριθμό ωρών. Στην περίπτωση αυτή, ο αριθμός των ωρών πρέπει να καθορίζεται εκ των προτέρων.

¹⁴³ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1854 του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας (ΕΕ L 261I της 7.10.2022, σ. 1).

2.8. Ενισχύσεις για την επιτάχυνση των επενδύσεων σε τομείς στρατηγικής σημασίας για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικού ισοζυγίου εκπομπών

- (84) Δεδομένης της ανάγκης να επιταχυνθεί η οικονομική μετάβαση και να ξεπεραστεί η τρέχουσα κρίση, τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο στήριξης των ιδιωτικών επενδύσεων για την αντιμετώπιση του χάσματος παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς στρατηγικής σημασίας για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικού ισοζυγίου εκπομπών και να παράσχουν κίνητρα για την ταχεία ανάπτυξή τους, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις παγκόσμιες προκλήσεις που συνιστούν απειλή εκτροπής νέων επενδύσεων σε αυτούς τους τομείς προς όφελος τρίτων χωρών εκτός του ΕΟΧ.
- (85) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις επενδυτικών έργων με στρατηγική σημασία για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικού ισοζυγίου εκπομπών συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α. Η ενίσχυση χορηγείται με σκοπό την παροχή κινήτρων για:
- την παραγωγή σχετικού εξοπλισμού για τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικού ισοζυγίου εκπομπών, και συγκεκριμένα μπαταριών, ηλιακών συλλεκτών, ανεμογεννητριών, αντλιών θερμότητας, ηλεκτρολυτικών κυψελών και εξοπλισμού για τη δέσμευση, χρήση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα (CCUS)· ή
 - την παραγωγή βασικών κατασκευαστικών στοιχείων που έχουν σχεδιαστεί και χρησιμοποιούνται κυρίως ως άμεση εισροή για την παραγωγή του εξοπλισμού που ορίζεται στο σημείο i)· ή
 - την παραγωγή ή ανάκτηση των σχετικών κρίσιμων πρώτων υλών που είναι αναγκαίες για την παραγωγή του εξοπλισμού και των βασικών κατασκευαστικών στοιχείων που ορίζονται στα σημεία i) και ii) ανωτέρω·
- β. η ενίσχυση χορηγείται βάσει καθεστώτος¹⁴⁴ με εκτιμώμενο προϋπολογισμό·
- γ. η ενίσχυση χορηγείται έως την 31η Δεκεμβρίου 2025·
- δ. ο δικαιούχος πρέπει να υποβάλει αίτηση ενίσχυσης πριν από την έναρξη των εργασιών¹⁴⁵ και να παράσχει στο κράτος μέλος τις απαιτούμενες πληροφορίες στο παράρτημα II της παρούσας ανακοίνωσης¹⁴⁶.

¹⁴⁴ Ένα τέτοιο καθεστώς μπορεί να καλύπτει έργα που υποβάλλονται και επιλέγονται στο πλαίσιο του Ταμείου Καινοτομίας, εφόσον πληρούνται οι ισχύουσες προϋποθέσεις του σημείου 85.

¹⁴⁵ «Έναρξη των εργασιών»: είτε η έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών που αφορούν την επένδυση, είτε η πρώτη νομικά δεσμευτική ανάληψη υποχρέωσης για την παραγγελία εξοπλισμού, είτε οποιαδήποτε άλλη ανάληψη υποχρέωσης που καθιστά μη αναστρέψιμη την επένδυση, ανάλογα με το ποιο γεγονός προηγείται. Η αγορά γης και οι προπαρασκευαστικές εργασίες, όπως η απόκτηση αδειών και η διεξαγωγή προκαταρκτικών μελετών σκοπιμότητας, δεν θεωρούνται έναρξη των εργασιών.

¹⁴⁶ Οι εν λόγω αιτήσεις ενίσχυσης μπορούν να βασίζονται σε οποιαδήποτε νομική βάση, εφόσον το ποσό της ενίσχυσης που πρόκειται να χορηγηθεί βάσει του τμήματος 2.8 της παρούσας ανακοίνωσης δεν υπερβαίνει το ποσό που ζητήθηκε αρχικά.

- ε. η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται υπό μορφή άμεσων επιχορηγήσεων ή υπό άλλες μορφές, όπως φορολογικά πλεονεκτήματα, επιδοτούμενα επιτόκια για νέα δάνεια ή εγγυήσεις για νέα δάνεια, με την προϋπόθεση ότι το ονομαστικό ποσό του φορολογικού πλεονεκτήματος ή το ονομαστικό ποσό του υποκείμενου νέου δανείου δεν υπερβαίνει την εφαρμοστέα ένταση της ενίσχυσης και τα συνολικά ποσά ενίσχυσης βάσει του παρόντος σημείου. Όταν οι εγγυήσεις ή τα δάνεια διοχετεύονται μέσω πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλων χρηματοπιστωτικών οργανισμών ως ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, τηρούνται οι όροι που περιλαμβάνονται στο σημείο 67 στοιχείο θ) και στο σημείο 70 στοιχείο ζ), ώστε να διασφαλίζεται ότι η ενίσχυση που χορηγείται βάσει του παρόντος τμήματος μεταβιβάζεται απευθείας, στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, στους τελικούς δικαιούχους·
- στ. οι επιλέξιμες δαπάνες αφορούν όλες τις επενδυτικές δαπάνες σε υλικά (όπως γη, κτίρια, εγκαταστάσεις, εξοπλισμό, μηχανήματα) και άυλα στοιχεία ενεργητικού (όπως δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, άδειες εκμετάλλευσης, τεχνογνωσία ή άλλη διανοητική ιδιοκτησία) που απαιτούνται για την παραγωγή ή ανάκτηση των αγαθών τα οποία απαριθμούνται στο σημείο 85 στοιχείο α). Τα άυλα στοιχεία ενεργητικού πρέπει: 1) να παραμένουν συνδεδεμένα με την οικεία περιοχή και να μην μεταφέρονται σε άλλες περιοχές· 2) να χρησιμοποιούνται πρωτίστως στη σχετική εγκατάσταση παραγωγής που λαμβάνει την ενίσχυση· 3) να είναι αποσβέσιμα· 4) να αγοράζονται σύμφωνα με τους όρους της αγοράς από τρίτους που δεν έχουν σχέση με τον αγοραστή· 5) να περιλαμβάνονται στα στοιχεία ενεργητικού της επιχείρησης που λαμβάνει την ενίσχυση· και 6) να παραμένουν συνδεδεμένα με το σχέδιο για το οποίο χορηγείται η ενίσχυση επί τουλάχιστον πέντε έτη (ή τρία έτη για τις ΜΜΕ)·
- ζ. η ένταση της ενίσχυσης δεν μπορεί να υπερβαίνει το 15 % των επιλέξιμων δαπανών και το συνολικό ποσό της ενίσχυσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 150 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά κράτος μέλος.
- i. για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που προσδιορίζονται στον εφαρμοστέο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων για το οικείο κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ (περιοχές «γ»), η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί στο 20 % των επιλέξιμων δαπανών και το συνολικό ποσό της ενίσχυσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 200 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά κράτος μέλος·
- ii. για επενδύσεις σε ενισχυόμενες περιοχές που προσδιορίζονται στον εφαρμοστέο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων για το οικείο κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΣΛΕΕ (περιοχές «α»), η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί στο 35 % των επιλέξιμων δαπανών και το συνολικό ποσό της ενίσχυσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 350 εκατ. EUR ανά επιχείρηση ανά κράτος μέλος·
- η. όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, δανείων ή εγγυήσεων, οι εντάσεις ενίσχυσης που καθορίζονται στο σημείο 85 στοιχείο ζ) μπορούν να αυξηθούν κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες. Για επενδύσεις που πραγματοποιούνται από μικρές επιχειρήσεις, οι εντάσεις ενίσχυσης μπορούν να αυξηθούν περαιτέρω κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες και για τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται από μεσαίες επιχειρήσεις, οι εντάσεις ενίσχυσης μπορούν να αυξηθούν κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες·

- θ. ο δικαιούχος πρέπει να δεσμευτεί να διατηρήσει τις επενδύσεις στην οικεία περιοχή επί πέντε τουλάχιστον έτη, ή τρία έτη για τις ΜΜΕ, μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης. Αυτή η δέσμευση δεν θα πρέπει να εμποδίζει την αντικατάσταση μονάδας παραγωγής ή εξοπλισμού που κατέστησαν παρωχημένα ή υπέστησαν βλάβες κατά την περίοδο αυτή, εφόσον η οικονομική δραστηριότητα διατηρείται στη συγκεκριμένη περιοχή για την ελάχιστη απαιτούμενη περίοδο. Ωστόσο, δεν μπορούν να χορηγούνται περαιτέρω ενισχύσεις για αντικατάσταση της συγκεκριμένης μονάδας παραγωγής ή εξοπλισμού·
- ι. πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης και με βάση τις πληροφορίες που παρέχει ο δικαιούχος στο παράρτημα ΙΙ της παρούσας ανακοίνωσης και τις δεσμεύσεις που προβλέπονται στο σημείο 85 στοιχείο ια), η χορηγούσα αρχή πρέπει να επαληθεύει τους συγκεκριμένους κινδύνους της μη πραγματοποίησης της παραγωγικής επένδυσης εντός του ΕΟΧ και ότι δεν υπάρχει κίνδυνος μετεγκατάστασης εντός του ΕΟΧ κατά την έννοια του σημείου 85 στοιχείο ια)·
- ια. η ενίσχυση δεν μπορεί να χορηγείται για τη διευκόλυνση της μετεγκατάστασης¹⁴⁷ των παραγωγικών δραστηριοτήτων μεταξύ των κρατών μελών. Για τον σκοπό αυτό, ο δικαιούχος πρέπει :
- i. να επιβεβαιώσει ότι, κατά τη διετία που προηγείται της αίτησης ενίσχυσης, δεν έχει πραγματοποιήσει μετεγκατάσταση στην εγκατάσταση στην οποία πρόκειται να πραγματοποιηθεί η ενισχυόμενη επένδυση, και
 - ii. να δεσμευτεί ότι δεν θα προβεί σε τέτοια μετεγκατάσταση επί δύο έτη μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης·
- ιβ. οι ενισχύσεις αυτές δεν μπορούν να χορηγούνται σε προβληματικές επιχειρήσεις¹⁴⁸.
- ιγ. η ενίσχυση μπορεί να σωρεύεται με κρατικές ενισχύσεις όσον αφορά τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, οι οποίες επικαλύπτονται πλήρως ή εν μέρει, μόνον αν η σωρευση αυτή δεν οδηγεί σε υπέρβαση της υψηλότερης έντασης ή του υψηλότερου ποσού ενίσχυσης που εφαρμόζονται δυνάμει οποιουδήποτε συναφούς κανόνα. Το συνολικό ποσό της ενίσχυσης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει το 100 % των επιλέξιμων δαπανών·
- ιδ. Τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο να συμπεριλάβουν, κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις, απαιτήσεις σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος, όπως αυτές που απαριθμούνται στο σημείο 37 της παρούσας ανακοίνωσης, ή σχετικές με την κοινωνική προστασία ή τους όρους απασχόλησης, κατά την κοινοποίηση καθεστώτων δυνάμει του παρόντος σημείου·

¹⁴⁷ «μετεγκατάσταση»: μεταφορά της ίδιας ή παρόμοιας δραστηριότητας ή μέρους αυτής από εγκατάσταση στο έδαφος συμβαλλόμενου μέρους της συμφωνίας για τον ΕΟΧ (αρχική εγκατάσταση) σε εγκατάσταση στην οποία πραγματοποιείται η ενισχυόμενη επένδυση στο έδαφος άλλου συμβαλλόμενου μέρους της συμφωνίας για τον ΕΟΧ (ενισχυόμενη εγκατάσταση). Μεταφορά υπάρχει όταν το προϊόν στην αρχική και στην ενισχυόμενη εγκατάσταση εξυπηρετεί, τουλάχιστον εν μέρει, τον ίδιο σκοπό και καλύπτει τις απαιτήσεις ή τις ανάγκες του ίδιου τύπου πελατών και χάνονται θέσεις εργασίας στην ίδια ή παρόμοια δραστηριότητα σε μία από τις αρχικές εγκαταστάσεις του δικαιούχου της ενίσχυσης στον ΕΟΧ.

¹⁴⁸ Όπως ορίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων ([ΕΕ C 249 της 31.7.2014, σ. 1](#)).

- 1ε. Τα κράτη μέλη πρέπει να ενημερώσουν την Επιτροπή εντός 60 ημερών από τη χορήγηση της ενίσχυσης σχετικά με την ημερομηνία χορήγησης, το ποσό της ενίσχυσης, τις επιλέξιμες δαπάνες, την ταυτότητα του δικαιούχου, το είδος και τον τόπο της ενισχυόμενης επένδυσης, με βάση τις πληροφορίες που παρέχει ο δικαιούχος στο παράρτημα II της παρούσας ανακοίνωσης.
- (86) Κατά παρέκκλιση από το σημείο 85 στοιχείο β), και βάσει μεμονωμένων κοινοποιήσεων, για την παραγωγή των σχετικών αγαθών με σκοπό τη μετάβαση προς μια οικονομία μηδενικού ισοζυγίου, όπως ορίζεται στο σημείο 85 στοιχείο α) της παρούσας ανακοίνωσης, η Επιτροπή μπορεί να εγκρίνει, βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, μεμονωμένη ενίσχυση έως το ποσό της επιδότησης¹⁴⁹, την οποία θα μπορούσε αποδεδειγμένα να λάβει ο δικαιούχος για ισοδύναμη επένδυση σε δικαιοδοσία τρίτης χώρας εκτός του ΕΟΧ, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α. Η ενίσχυση παρέχει κίνητρα στον δικαιούχο να εγκαταστήσει το επενδυτικό σχέδιο ή να ενεργοποιήσει συνδεδεμένα επενδυτικά έργα¹⁵⁰ που είναι αναγκαία για την παραγωγή των σχετικών αγαθών που ορίζονται στο σημείο 85 στοιχείο α):
- i. πλήρως σε ενισχυόμενη περιοχή, όπως αυτές ορίζονται στον ισχύοντα χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων· είτε
 - ii. σε τουλάχιστον τρία κράτη μέλη του ΕΟΧ, όταν σημαντικό μέρος της επένδυσης κεφαλαίου πραγματοποιείται σε τουλάχιστον δύο ενισχυόμενες περιοχές. Σημαντικό μέρος των εν λόγω σημαντικών επενδύσεων θα πρέπει να πραγματοποιείται σε περιοχή «α», όπως ορίζεται στον ή στους ισχύοντες χάρτες περιφερειακών ενισχύσεων·
- β. η ενίσχυση χορηγείται έως την 31η Δεκεμβρίου 2025·
- γ. ο δικαιούχος πρέπει να δεσμευτεί να χρησιμοποιήσει για την παραγωγή των αγαθών που ορίζονται στο σημείο 85 στοιχείο α) της παρούσας ανακοίνωσης την τελευταία διαθέσιμη στο εμπόριο τεχνολογία παραγωγής αιχμής από την άποψη των περιβαλλοντικών εκπομπών·
- δ. ο δικαιούχος πρέπει να υποβάλει αίτηση ενίσχυσης πριν από την έναρξη των εργασιών¹⁵¹ και να παράσχει στο κράτος μέλος τις απαιτούμενες πληροφορίες στο παράρτημα II της παρούσας ανακοίνωσης και τα σχετικά δικαιολογητικά έγγραφα¹⁵². ο δικαιούχος πρέπει να παράσχει αδιάσειστα αποδεικτικά στοιχεία για

¹⁴⁹ Η κοινοποιηθείσα ενίσχυση και η επιδότηση που θα μπορούσε αποδεδειγμένα να λάβει ο δικαιούχος σε δικαιοδοσία τρίτης χώρας εκτός του ΕΟΧ θα συγκριθούν με προεξοφλημένους όρους.

¹⁵⁰ Οι επιχειρήσεις από όλα τα κράτη μέλη που δραστηριοποιούνται στη σχετική αλυσίδα αξίας πρέπει να διαθέτουν πραγματικά τη δυνατότητα συμμετοχής σε ένα προς υλοποίηση έργο. Τα κοινοποιούντα κράτη μέλη πρέπει να αποδεικνύουν ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις έχουν ενημερωθεί για την πιθανή υλοποίηση ενός έργου και για τις πιθανές εμπορικές ευκαιρίες που ενδεχομένως συνεπάγεται, για παράδειγμα μέσω επαφών, συμμαχιών, συνεδριάσεων ή εκδηλώσεων ανάπτυξης επαφών, στις οποίες συμμετέχουν ΜΜΕ και νεοφυείς επιχειρήσεις, μεριμνώντας παράλληλα για τη δέουσα προστασία του εμπορικού απορρήτου.

¹⁵¹ Όπως ορίζεται στην υποσημείωση 145.

¹⁵² Οι εν λόγω αιτήσεις ενίσχυσης μπορούν να βασίζονται σε οποιαδήποτε νομική βάση, εφόσον το ποσό της ενίσχυσης που πρόκειται να χορηγηθεί βάσει του τμήματος 2.8 της παρούσας ανακοίνωσης δεν υπερβαίνει το ποσό που ζητήθηκε αρχικά.

τις επιδοτήσεις που βάσιμα θα λάμβανε σε δικαιοδοσία εκτός του ΕΟΧ για παρόμοιο έργο και πρέπει να αποδείξει ότι χωρίς την ενίσχυση η σχεδιαζόμενη επένδυση δεν θα πραγματοποιείτο στον ΕΟΧ¹⁵³ ¹⁵⁴. Επιπλέον, ο δικαιούχος πρέπει να προσκομίσει στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η ενίσχυση δεν έχει αρνητικές επιπτώσεις στη συνοχή¹⁵⁵.

- ε. η ενίσχυση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ελάχιστο ποσό που απαιτείται για να δοθούν κίνητρα στον δικαιούχο της ενίσχυσης να εγκαταστήσει την επένδυση στην οικεία περιοχή στον ΕΟΧ (έλλειμμα χρηματοδότησης)¹⁵⁶.
- στ. η ενίσχυση δεν μπορεί να χορηγείται για τη διευκόλυνση της μετεγκατάστασης¹⁵⁷ των παραγωγικών δραστηριοτήτων μεταξύ των κρατών μελών. Κατά την αξιολόγηση των κοινοποιήσιμων μέτρων, η Επιτροπή θα ζητά να λάβει όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες για να κρίνει αν η κρατική ενίσχυση είναι πιθανό να οδηγήσει σε σημαντική απώλεια θέσεων εργασίας σε υφιστάμενες τοποθεσίες εντός του ΕΟΧ. Στην περίπτωση αυτή και εάν η επένδυση παρέχει στον δικαιούχο της ενίσχυσης τη δυνατότητα μετεγκατάστασης μιας δραστηριότητας στην περιοχή-

¹⁵³ Τα σχετικά αποδεικτικά έγγραφα για την υποστήριξη του αντίστροφου σεναρίου που περιγράφεται στο παράρτημα II της παρούσας ανακοίνωσης πρέπει να είναι αξιόπιστα, δηλαδή γνήσια και συναφή με τους παράγοντες λήψης αποφάσεων που επικρατούσαν κατά τον χρόνο λήψης της απόφασης από τον δικαιούχο της ενίσχυσης όσον αφορά την επένδυση. Τα κράτη μέλη καλούνται να αξιοποιούν γνήσια και επίσημα έγγραφα του διοικητικού συμβουλίου, εκτιμήσεις κινδύνων (συμπεριλαμβανομένων των εκτιμήσεων των κινδύνων που αφορούν συγκεκριμένη τοποθεσία), οικονομικές εκθέσεις, εσωτερικά επιχειρηματικά σχέδια, γνώμες εμπειρογνομόνων και άλλες μελέτες που σχετίζονται με το υπό αξιολόγηση επενδυτικό σχέδιο. Τα έγγραφα αυτά πρέπει να είναι σύγχρονα με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με την επένδυση ή την τοποθεσία της. Για την απόδειξη του χαρακτήρα κινήτρου, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να χρησιμοποιούν έγγραφα που περιλαμβάνουν πληροφορίες για την προβλεπόμενη ζήτηση, προβλέψεις ως προς το κόστος, οικονομικές προβλέψεις, έγγραφα τα οποία υποβάλλονται σε επενδυτική επιτροπή και στα οποία αναλύονται επενδυτικά σενάρια ή έγγραφα που παρέχονται στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

¹⁵⁴ Κατ' αρχήν, τα ποσά ενίσχυσης που υπερβαίνουν το κόστος επένδυσης κεφαλαίου φαίνεται απίθανο να δικαιολογούνται, δεδομένου ότι, σε τέτοιες περιπτώσεις, οι επενδύσεις είναι πιθανό να πραγματοποιηθούν και στον ΕΟΧ με χαμηλότερα ποσά ενίσχυσης.

¹⁵⁵ Όταν για την επένδυση εξετάζονται διάφορες τοποθεσίες εντός του ΕΟΧ, δεν μπορεί να χορηγηθεί κρατική ενίσχυση βάσει του παρόντος σημείου για την προσέλκυση της επένδυσης σε περιοχή με ένταση περιφερειακής ενίσχυσης, όπως ορίζεται στον ισχύοντα χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων, η οποία είναι χαμηλότερη από ό,τι σε εναλλακτικές υπό εξέταση περιοχές του ΕΟΧ, δεδομένου ότι αυτό θα συνιστούσε αρνητική επίπτωση στον ανταγωνισμό ή στη συνοχή που δεν είναι πιθανό να αντισταθμιστεί από οποιαδήποτε θετική επίπτωση. Αυτό δεν ισχύει εάν ο δικαιούχος μπορεί να αποδείξει ότι, διαφορετικά, η επένδυση δεν θα πραγματοποιούνταν σε τέτοιες εναλλακτικές περιοχές του ΕΟΧ και, αντ' αυτού, θα εκτρεπόταν προς τρίτη χώρα. Στις περιπτώσεις που οι εναλλακτικές τοποθεσίες εντός του ΕΟΧ έχουν την ίδια ένταση περιφερειακής ενίσχυσης, μπορεί να χορηγηθεί κρατική ενίσχυση βάσει του παρόντος σημείου, εάν ο δικαιούχος αποδείξει ότι η τοποθεσία επιλέχθηκε βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ανεξάρτητα από την κρατική ενίσχυση.

¹⁵⁶ Το εν λόγω έλλειμμα χρηματοδότησης ορίζεται από τη διαφορά μεταξύ της καθαρής παρούσας αξίας των αναμενόμενων ταμειακών ροών (συμπεριλαμβανομένης της επένδυσης και της λειτουργίας) της ενισχυόμενης επένδυσης και της καθαρής παρούσας αξίας των αναμενόμενων ταμειακών ροών αντίστροφου σεναρίου επένδυσης σε περιοχή δικαιοδοσίας εκτός του ΕΟΧ, την οποία ο δικαιούχος της ενίσχυσης βάσιμα θα πραγματοποιούσε εάν δεν υπήρχε ενίσχυση στον ΕΟΧ (συμπεριλαμβανομένης ιδίως της ενίσχυσης που βάσιμα θα λάμβανε ο δικαιούχος στην περιοχή δικαιοδοσίας εκτός ΕΟΧ στο αντίστροφο σενάριο). Αμφότερα τα σενάρια πρέπει να αποδεικνύονται επαρκώς, δηλαδή να χρησιμοποιούνται ρεαλιστικές παραδοχές στο πλαίσιο ενός αξιόπιστου επιχειρηματικού σχεδίου. Κατ' αρχήν, είναι απίθανο η Επιτροπή να θεωρήσει συμβιβάσιμα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ τα ποσά των ενισχύσεων που υπερβαίνουν το κόστος επένδυσης κεφαλαίου που είναι αναγκαίο για την υλοποίηση των έργων στην οικεία περιοχή, δεδομένου ότι οι εν λόγω ενισχύσεις είναι απίθανο να έχουν χαρακτήρα κινήτρου.

¹⁵⁷ Όπως ορίζεται στην υποσημείωση 147.

στόχο, εάν υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της ενίσχυσης και της μετεγκατάστασης, αυτό αποτελεί αρνητική επίπτωση που δεν είναι πιθανό να αντισταθμιστεί από τυχόν θετικά αποτελέσματα·

- ζ. ο δικαιούχος πρέπει να δεσμευτεί να διατηρήσει την επένδυση στη σχετική περιοχή επί πέντε τουλάχιστον έτη, ή τρία έτη για τις ΜΜΕ, μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης. Αυτή η δέσμευση δεν θα πρέπει να εμποδίζει την αντικατάσταση μονάδας παραγωγής ή εξοπλισμού που κατέστησαν παρωχημένα ή υπέστησαν βλάβες κατά την περίοδο αυτή, εφόσον η οικονομική δραστηριότητα διατηρείται στη συγκεκριμένη περιοχή για την ελάχιστη απαιτούμενη περίοδο. Ωστόσο, δεν μπορούν να χορηγούνται περαιτέρω ενισχύσεις για αντικατάσταση της συγκεκριμένης μονάδας παραγωγής ή εξοπλισμού·
- η. οι ενισχύσεις βάσει του παρόντος τμήματος δεν μπορούν να χορηγούνται σε προβληματικές επιχειρήσεις¹⁵⁸.

3. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

- (87) Τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν τις σχετικές πληροφορίες για κάθε μεμονωμένη ενίσχυση άνω των 100 000 EUR¹⁵⁹ που χορηγείται βάσει της παρούσας ανακοίνωσης, και άνω των 10 000 EUR¹⁶⁰ στον τομέα της πρωτογενούς γεωργίας και της αλιείας, στον εμπεριστατωμένο ιστότοπο για τις κρατικές ενισχύσεις ή μέσω του εργαλείου ΤΠ της Επιτροπής¹⁶¹, εντός 12 μηνών από τη χορήγηση, εκτός από τις ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του τμήματος 2.8, για τις οποίες τα κράτη μέλη πρέπει να δημοσιεύουν τις σχετικές πληροφορίες εντός 6 μηνών από τη χορήγηση.
- (88) Για τα μέτρα ενίσχυσης βάσει του τμήματος 2.4. της παρούσας ανακοίνωσης, όταν η συνολική ενίσχυση ανά επιχείρηση ανά κράτος μέλος υπερβαίνει τα 50 εκατ. EUR, τα κράτη μέλη πρέπει να συμπεριλαμβάνουν στα καθεστώτα τους την απαίτηση ο δικαιούχος να υποβάλει στη χορηγούσα αρχή, εντός ενός έτους από τη χορήγηση της ενίσχυσης, σχέδιο στο οποίο προσδιορίζεται ο τρόπος με τον οποίο ο δικαιούχος θα μειώσει το αποτύπωμα άνθρακα της ενεργειακής του κατανάλωσης ή ο τρόπος με τον οποίο θα εφαρμόσει οποιαδήποτε από τις απαιτήσεις που σχετίζονται με την

¹⁵⁸ Όπως ορίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση μη χρηματοπιστωτικών προβληματικών επιχειρήσεων ([ΕΕ C 249 της 31.7.2014, σ. 1](#)).

¹⁵⁹ Πρόκειται για τις πληροφορίες που απαιτούνται από το παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, και από το παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής. Για τις επιστρεπτές προκαταβολές, τις εγγυήσεις, τα δάνεια, τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης και τυχόν άλλες μορφές εισάγεται η ονομαστική αξία του υποκείμενου μέσου ανά δικαιούχο. Για τα φορολογικά πλεονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα πληρωμών, το ποσό της μεμονωμένης ενίσχυσης μπορεί να αναφέρεται σε κλίμακες.

¹⁶⁰ Πρόκειται για τις πληροφορίες που απαιτούνται από το παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής και από το παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1388/2014 της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2014. Για τις επιστρεπτές προκαταβολές, τις εγγυήσεις, τα δάνεια, τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης και τυχόν άλλες μορφές εισάγεται η ονομαστική αξία του υποκείμενου μέσου ανά δικαιούχο. Για τα φορολογικά πλεονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα πληρωμών, το ποσό της μεμονωμένης ενίσχυσης μπορεί να αναφέρεται σε κλίμακες.

¹⁶¹ Η δημόσια αναζήτηση στη βάση δεδομένων «Διαφάνεια των κρατικών ενισχύσεων» δίνει πρόσβαση στα δεδομένα χορήγησης μεμονωμένων κρατικών ενισχύσεων που παρέχουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις διαφάνειας για τις κρατικές ενισχύσεις και διατίθεται στη διεύθυνση <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=el>.

προστασία του περιβάλλοντος ή την ασφάλεια του εφοδιασμού και περιγράφονται στο σημείο 37 της παρούσας ανακοίνωσης. Η απαίτηση αυτή εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2023.

- (89) Τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν ετήσιες εκθέσεις στην Επιτροπή¹⁶².
- (90) Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι τηρούνται λεπτομερή αρχεία όσον αφορά τη χορήγηση ενισχύσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας ανακοίνωσης. Τα αρχεία αυτά, τα οποία πρέπει να περιλαμβάνουν όλα τα στοιχεία που είναι αναγκαία για να πιστοποιηθεί η τήρηση των αναγκαίων προϋποθέσεων, πρέπει να τηρηθούν για 10 έτη και να διαβιβαστούν στην Επιτροπή, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα.
- (91) Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει πρόσθετες πληροφορίες για τις χορηγηθείσες ενισχύσεις και ιδίως να ελέγξει αν τηρήθηκαν οι όροι που προβλέπονται στην απόφαση της Επιτροπής με την οποία εγκρίθηκε το μέτρο ενίσχυσης.
- (92) Για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παρούσας ανακοίνωσης, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από τα κράτη μέλη συγκεντρωτικά στοιχεία σχετικά με τη χρήση των μέτρων κρατικών ενισχύσεων για την άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας λόγω της τρέχουσας κρίσης.

4. ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

- (93) Η Επιτροπή εφαρμόζει την παρούσα ανακοίνωση από τις 9 Μαρτίου 2023. Η Επιτροπή εφαρμόζει τις διατάξεις της παρούσας ανακοίνωσης σε όλα τα μέτρα που κοινοποιούνται από τις 9 Μαρτίου 2023 και μετά, καθώς και σε μέτρα που κοινοποιήθηκαν πριν από την ημερομηνία αυτή.
- (94) Η παρούσα ανακοίνωση αντικαθιστά το προσωρινό πλαίσιο κρίσης που εγκρίθηκε στις 28 Οκτωβρίου 2022¹⁶³ («προηγούμενο προσωρινό πλαίσιο κρίσης»). Το προηγούμενο προσωρινό πλαίσιο κρίσης παύει να ισχύει στις 9 Μαρτίου 2023. Το προηγούμενο προσωρινό πλαίσιο κρίσης ήδη αντικατέστησε το προσωρινό πλαίσιο κρίσης που εγκρίθηκε στις 23 Μαρτίου 2022¹⁶⁴, όπως τροποποιήθηκε στις 20 Ιουλίου 2022¹⁶⁵.
- (95) Συνολικά, οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει των τμημάτων 2.1 έως 2.3 των προηγούμενων προσωρινών πλαισίων κρίσης και οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει των αντίστοιχων τμημάτων της παρούσας ανακοίνωσης δεν μπορούν να υπερβαίνουν σε καμία στιγμή τα ανώτατα όρια ενίσχυσης που ορίζονται στα αντίστοιχα τμήματα της παρούσας ανακοίνωσης. Όσον αφορά το τμήμα 2.4, οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει των προηγούμενων προσωρινών πλαισίων κρίσης και οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει της παρούσας ανακοίνωσης δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα ανώτατα όρια ενίσχυσης που ορίζει η παρούσα ανακοίνωση για την ίδια επιλέξιμη περίοδο. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει των τμημάτων 2.5 και 2.6 των

¹⁶² ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1.

¹⁶³ ΕΕ C 426 της 9.11.2022, σ. 1.

¹⁶⁴ ΕΕ C 131I της 24.3.2022, σ. 1.

¹⁶⁵ ΕΕ C 280 της 21.7.2022, σ. 1.

προηγούμενων προσωρινών πλαισίων κρίσης δεν μπορούν να σωρευθούν με τις ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει των αντίστοιχων τμημάτων της παρούσας ανακοίνωσης εάν καλύπτουν τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες.

- (96) Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής για τον καθορισμό των εφαρμοστέων κανόνων για την αξιολόγηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης¹⁶⁶, η Επιτροπή εφαρμόζει την εν λόγω ανακοίνωση σε μη κοινοποιημένες ενισχύσεις εάν χορηγούνται από τις 9 Μαρτίου 2023. και μετά.
- (97) Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, η Επιτροπή θα εφαρμόζει τους κανόνες του πλαισίου που ισχύει κατά τη χρονική στιγμή χορήγησης της ενίσχυσης.
- (98) Η Επιτροπή θα επανεξετάσει όλα τα τμήματα της παρούσας ανακοίνωσης πριν από την 31η Δεκεμβρίου 2023 για σημαντικούς λόγους ανταγωνισμού ή οικονομικούς λόγους και ανάλογα με τις διεθνείς εξελίξεις. Εφόσον το κρίνει σκόπιμο, η Επιτροπή μπορεί επίσης να παράσχει περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με ορισμένα συγκεκριμένα σημεία της προσέγγισής της.
- (99) Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, εξασφαλίζει την ταχεία αξιολόγηση των μέτρων μετά τη σαφή και πλήρη κοινοποίηση των μέτρων που εξετάζονται στην παρούσα ανακοίνωση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενημερώνουν την Επιτροπή για τις προθέσεις τους και να κοινοποιούν τα σχέδια θέσπισης των σχετικών μέτρων όσο το δυνατόν νωρίτερα και πληρέστερα. Η Επιτροπή θα καθοδηγεί και θα βοηθά τα κράτη μέλη κατά τη διαδικασία αυτή.

¹⁶⁶ ΕΕ C 119 της 22.5.2002, σ. 22.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Τομείς και υποτομείς που πλήττονται ιδιαίτερα¹⁶⁷

	Κωδικός NACE	Περιγραφή
1	0510	Εξόρυξη λιθάνθρακα
2	0610	Αντληση αργού πετρελαίου
3	0710	Εξόρυξη σιδηρομεταλλεύματος
4	0729	Εξόρυξη λοιπών μη σιδηρούχων μεταλλευμάτων
5	0891	Εξόρυξη ορυκτών για τη χημική βιομηχανία και τη βιομηχανία λιπασμάτων
6	0893	Εξόρυξη αλατιού
7	0899	Άλλες εξορυκτικές και λατομικές δραστηριότητες π.δ.κ.α.
8	1041	Παραγωγή ελαίων και λιπών
9	1062	Παραγωγή αμύλων και προϊόντων αμύλου
10	1081	Παραγωγή ζάχαρης
11	1106	Παραγωγή βύνης
12	1310	Προπαρασκευή και νηματοποίηση υφαντικών ινών
13	1330	Τελειοποίηση (φινίρισμα) υφαντουργικών προϊόντων
14	1395	Κατασκευή μη υφασμένων ειδών και προϊόντων από μη υφασμένα είδη, εκτός από τα ενδύματα
15	1411	Κατασκευή δερμάτινων ενδυμάτων
16	1621	Κατασκευή αντικολλητών (κόντρα-πλακέ) και άλλων πλακών με βάση το ξύλο
17	1711	Παραγωγή χαρτοπολτού
18	1712	Κατασκευή χαρτιού και χαρτονιού
19	1910	Παραγωγή προϊόντων οπτανθρακοποίησης (κωκοποίησης)

¹⁶⁷ Οι (υπο)τομείς που απαριθμούνται με αναφορά στην ένταση των εκπομπών και την ένταση των εμπορικών συναλλαγών τους αντιστοιχούν σε εκείνους που απαριθμούνται στην κατ' εξουσιοδότηση απόφαση (ΕΕ) 2019/708 της Επιτροπής, της 15ης Φεβρουαρίου 2019, για τη συμπλήρωση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον προσδιορισμό των τομέων και υποτομέων που θεωρείται ότι εκτίθενται σε κίνδυνο διαρροής άνθρακα για την περίοδο 2021 έως 2030 (ΕΕ L 120 της 8.5.2019, σ. 20).

20	1920	Παραγωγή προϊόντων διύλισης πετρελαίου
21	2011	Παραγωγή βιομηχανικών αερίων
22	2012	Παραγωγή χρωστικών υλών
23	2013	Παραγωγή άλλων ανόργανων βασικών χημικών ουσιών
24	2014	Παραγωγή άλλων οργανικών βασικών χημικών ουσιών
25	2015	Παραγωγή λιπασμάτων και αζωτούχων ενώσεων
26	2016	Παραγωγή πλαστικών σε πρωτογενείς μορφές
27	2017	Παραγωγή συνθετικού ελαστικού (συνθετικού καουτσούκ) σε πρωτογενείς μορφές
28	2060	Παραγωγή συνθετικών ινών
29	2110	Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων
30	2311	Κατασκευή επίπεδου γυαλιού
31	2313	Κατασκευή κοίλου γυαλιού
32	2314	Κατασκευή ινών γυαλιού
33	2319	Κατασκευή και κατεργασία άλλων ειδών γυαλιού, περιλαμβανομένου του γυαλιού για τεχνικές χρήσεις
34	2320	Παρασκευή ανακλαστικών προϊόντων
35	2331	Κατασκευή κεραμικών πλακιδίων και πλακών
36	2332	Κατασκευή τούβλων, πλακιδίων και λοιπών δομικών προϊόντων από οπτή γη
37	2341	Κατασκευή κεραμικών ειδών οικιακής χρήσης και κεραμικών διακοσμητικών ειδών
38	2342	Κατασκευή κεραμικών ειδών υγιεινής
39	2351	Παραγωγή τσιμέντου
40	2352	Παραγωγή ασβέστη και γύψου
41	2399	Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων π.δ.κ.α.
42	2410	Παραγωγή βασικού σιδήρου και χάλυβα και σιδηροκραμάτων
43	2420	Κατασκευή χαλύβδινων σωλήνων, αγωγών, κοίλων ειδών με καθορισμένη μορφή και συναφών εξαρτημάτων

44	2431	Ψυχρή επεκτατική ολκή ράβδων
45	2442	Παραγωγή αλουμινίου (αργιλίου)
46	2443	Παραγωγή μολύβδου, ψευδαργύρου και κασσιτέρου
47	2444	Παραγωγή χαλκού
48	2445	Παραγωγή άλλων μη σιδηρούχων μετάλλων
49	2446	Επεξεργασία πυρηνικών καυσίμων
50	2451	Χύτευση σιδήρου
	Κωδικός Prodcom	Περιγραφή
1	81221	Καολίνης και άλλες καολινικές άργιλοι
2	10311130	Πατάτες κατεψυγμένες, παρασκευασμένες ή διατηρημένες (περιλαμβάνονται πατάτες ψημένες ή ψημένες εν μέρει σε λάδι και στη συνέχεια κατεψυγμένες· εξαιρούνται οι διατηρημένες με ξίδι ή οξικό οξύ)
3	10311300	Αποξηραμένες πατάτες με μορφή αλεύρων, χονδραλεύρων, νιφάδων, κόκκων και σβώλων
4	10391725	Συμπυκνωμένες τομάτες
5	105122	Πλήρες γάλα σε σκόνη
6	105121	Αποκορυφωμένο γάλα σε σκόνη
7	105153	Καζεΐνες
8	105154	Λακτόζη και σιρόπι λακτόζης
9	10515530	Ορός γάλακτος ή τροποποιημένος ορός γάλακτος σε σκόνη, σε κόκκους ή άλλες στερεές μορφές, έστω και συμπυκνωμένος, ή με προσθήκη γλυκαντικών
10	10891334	Ζύμες αρτοποιίας
11	20302150	Υαλοποιήσιμα σμάλτα και στιλβωτικά, επιχρίσματα (μπόλια) και παρόμοια παρασκευάσματα για κεραμικά, εμαγιέ ή γυαλί
12	20302170	Υγρά στιλβώματα και παρόμοια παρασκευάσματα· τριμμένο γυαλί και άλλα γυαλιά σε μορφή σκόνης, κόκκων ή νιφάδων
13	25501134	Σφυρηλατημένα σε ανοικτή μήτρα εξαρτήματα από σιδηρούχα μέταλλα, για άξονες μετάδοσης της κίνησης, στροφαλοφόρους άξονες, εκκεντροφόρους άξονες και

	στροφάλους (μανιβέλες) κ.λπ.
--	------------------------------

Παράρτημα II

Πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στο έντυπο αίτησης ενίσχυσης το οποίο αναφέρεται στο τμήμα 2.8 της παρούσας ανακοίνωσης

1. Πληροφορίες για τον δικαιούχο της ενίσχυσης:

- Επωνυμία, καταχωρισμένη διεύθυνση κύριας εγκατάστασης, κύριος κλάδος δραστηριότητας (κωδικός NACE).
- Δήλωση ότι η επιχείρηση δεν είναι προβληματική, όπως ορίζεται σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση.
- Για τις ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει καθεστώτος δυνάμει του σημείου 85: δήλωση μη μετεγκατάστασης και δεσμεύσεις που απαριθμούνται στο σημείο 85 στοιχείο ια)

2. Πληροφορίες σχετικά με την προς ενίσχυση επένδυση:

- Σύντομη περιγραφή της επένδυσης.
- Σύντομη περιγραφή των αναμενόμενων θετικών συνεπειών στη συγκεκριμένη περιοχή (για παράδειγμα, αριθμός θέσεων εργασίας που θα δημιουργηθούν ή θα διατηρηθούν, δραστηριότητες E&A&K, κατάρτιση, δημιουργία συστάδων επιχειρήσεων και πιθανή συμβολή του σχεδίου στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση της περιφερειακής οικονομίας).
- Εφαρμοστέα νομική βάση (εθνική, ενωσιακή ή αμφότερες).
- Προγραμματισμένη έναρξη των εργασιών και ολοκλήρωση της επένδυσης.
- Τόπος/-οι πραγματοποίησης της επένδυσης.
- Για τις ενισχύσεις βάσει του σημείου 86: πληροφορίες σχετικά με τις συνδεδεμένες επενδύσεις που ενεργοποιήθηκαν σε άλλα κράτη μέλη σύμφωνα με το σημείο 86 στοιχείο α): τοποθεσία και ποσό των επενδύσεων που ενεργοποιήθηκαν. Παροχή πληροφοριών σχετικά με τους δεσμούς μεταξύ της προς στήριξη επένδυσης και των επενδύσεων που ενεργοποιούνται.

3. Πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότηση της επένδυσης:

- Επενδυτικές δαπάνες και άλλες συναφείς δαπάνες.
- Συνολικές επιλέξιμες δαπάνες.
- Ποσό ενίσχυσης που απαιτείται για την πραγματοποίηση της επένδυσης στη συγκεκριμένη περιοχή.
- Ένταση της ενίσχυσης.
- Για τις ενισχύσεις βάσει του σημείου 86: ανάλυση του ελλείμματος χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων του επιχειρηματικού σχεδίου και του υπολογισμού της καθαρής παρούσας αξίας για το σενάριο και το αντίστροφο σενάριο, με εκτιμώμενο επενδυτικό κόστος, λειτουργικό κόστος, έσοδα και τελική αξία και στα δύο σενάρια (σε μορφή excel), με αποδεικτικά στοιχεία.

4. Πληροφορίες σχετικά με την ανάγκη για ενίσχυση και τις αναμενόμενες επιπτώσεις της:
- Σύντομη αιτιολόγηση της ανάγκης για ενίσχυση και του αντικτύπου της στην απόφαση σχετικά με την πραγματοποίηση της επένδυσης ή στην απόφαση σχετικά με την τοποθεσία. Αυτή πρέπει να περιλαμβάνει επεξήγηση της απόφασης σχετικά με την εναλλακτική επένδυση ή τοποθεσία σε περίπτωση μη χορήγησης της ενίσχυσης.
 - Για τις ενισχύσεις που αναφέρονται στο σημείο 86, ο δικαιούχος πρέπει να παρέχει:
 - αξιόπιστα αποδεικτικά στοιχεία για επιδοτήσεις που βάσιμα θα λάμβανε σε περιοχή δικαιοδοσίας εκτός του ΕΟΧ για παρόμοιο έργο που περιλαμβάνεται στο αντίστροφο σενάριο
 - στοιχεία που αποδεικνύουν ότι χωρίς την ενίσχυση η σχεδιαζόμενη επένδυση δεν θα πραγματοποιούνταν στον ΕΟΧ.
 - στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η ενίσχυση δεν επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στη συνοχή κατά την έννοια του σημείου 86 στοιχείο δ).